

Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

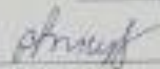
ті спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування

Тема роботи: «Формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян»

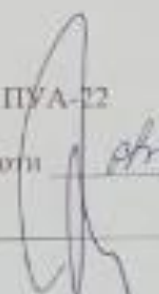
Виконав: студент групи ПУА-22

 / Михайлова І.В. /

Керівник випускної роботи

 / д.е.н., професор Міщук С.В. /

Нормоконтролер

 / д.е.н., професор Іщенко М.І. /

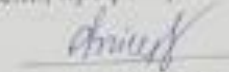
Завідувач кафедри

 / д.е.н., професор Міщук С.В. /

Кривий Ріг
2026 р.

Криворізький національний університет
 Факультет економіки та управління бізнесом
 Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління
 Перший (бакалаврський) рівень
 Галузь знань 28 «Управління та адміністрування»
 Спеціальність 281 – Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Зав.кафедри МООНУ
 д.е.н., професор Євгенія МІЦУК

«19» лютого 2026 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу здобувачу вищої освіти

Михайлова Ірина Володимирівна
студентка 1 курсу бакалаврату

1. Тема роботи: «Формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян»
 керівник роботи: Міцук Є.В., д.е.н., професор
професор кафедри маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління
 затверджено наказом по КНУ від «19» лютого 2026 року № 111с
2. Строк подання студентом роботи: «15» червня 2026 р.
3. Вихідні дані до роботи: наукова та періодична література з питань формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян, відповідні нормативно-правові акти, офіційні сайти Криворізької міської ради та її виконкому та КП «Інститут розвитку міста».
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
 1. Теоретичні основи формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.
 2. Практичні засади формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.
5. Перелік графічного матеріалу:
 - Рисунок 1.1 – Види та класифікації ГО [16]
 - Рисунок 1.2 – Основні принципи ОМС [21]
 - Рисунок 1.3 – Головні функції ОМС [53]
 - Рисунок 1.4 – Форми взаємодії ОМС з ГО [19]
 - Рисунок 2.1 - Обмеження у партнерстві ІРМ з ГО [44]

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання підар	завдання пробний
Розділ 1	д.е.н., професор Міщук С.В.	17.03.2026	21.05.2026
Розділ 2	д.е.н., професор Міщук С.В.	17.04.2026	21.05.2026

7. Календарний план:

№ з/п	Етапи роботи	Термін виконання	Повідомка про виконання
1	Співбесіда зі здобувачем вищої освіти за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	19.02.2026	Виконано
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	19.02.2026 - 08.03.2026	Виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (бакалаврської) роботи	10.03 - 15.03.2026	Виконано
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівнику	17.03 - 16.04.2026	Виконано
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та подання його керівнику	17.04 - 21.05.2026	Виконано
6	Підготовка вступної частини	22.05.2026	Виконано
7	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	23.05 - 27.05.2026	Виконано
8	Отримання підгуку керівника	16.06.2026	Виконано
9	Попередній захист роботи	12.06.2026	Виконано
10	Захист роботи в ЕК	26.06.2026	Виконано

Дата видачі завдання «19» лютого 2026 р.

Студент _____ Михайлова І.В.

Керівник роботи _____ Міщук С.В.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ.....	2
ЗМІСТ	4
РЕФЕРАТ	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	6
ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ.....	9
1.1 Сутність та принципи формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями.	9
1.2 Аналіз нормативно-правових актів про взаємовідносини органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями в Україні.	20
1.3 Критичний аналіз сучасного стану та проблем формування й організаційного забезпечення взаємовідносин органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями.....	29
2 ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ (НА ПРИКЛАДІ м. КРИВОГО РОГУ).....	40
2.1 Організаційна характеристика Криворізької міської ради та її виконкому.....	40
2.2 Аналіз напрямів взаємовідносин Криворізької міської ради з громадськими об'єднаннями.	45
2.3 Шляхи вирішення проблем організаційного механізму взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань в умовах воєнного стану.	63
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ.....	88

РЕФЕРАТ

ВР: __88__ сторінок, __9__ таблиць, __13__ рисунків__, __62__ джерела__, __3__ додатків.

Мета ВР: дослідження теоретичних засад і практичного досвіду у сфері формування та реалізації стратегій взаємодії між ОМС та ГО та розробка на цій основі висновків і пропозицій щодо підвищення ефективності формування та взаємодії ОМС з ГО в умовах воєнного стану.

Завдання, які ставились при написанні роботи: розглянути сутність та принципи формування взаємовідносин ОМС з ГО; структурувати нормативно-правові акти про взаємовідносини ОМС з ГО в Україні; проаналізувати сучасний стан та проблеми формування й організаційного забезпечення взаємовідносин ОМС з ГО; розглянути організаційну характеристику Криворізької міської ради та її виконкому; проаналізувати напрямки взаємовідносин Криворізької міської ради з ГО; запропонувати вирішення проблем організаційного механізму взаємодії ОМС та ГО в умовах воєнного стану.

Об'єкт дослідження в роботі: процес формування системи взаємовідносин між ОМС та ГО.

Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів формування взаємовідносин ОМС та ГО в умовах сучасних викликів.

Результати дослідження: систематизовано теоретичні підходи до визначення сутності формування взаємовідносин ОМС з ГО; охарактеризовано нормативно-правову систему їх регулювання; проведено аналіз формування взаємовідносин та взаємодії Криворізької міської ради з ГО; виявлено ключові проблеми формування взаємовідносин ОМС з ГО в умовах воєнного стану та на основі позицій провідних науковців і міжнародних організацій сформульовано пропозиції щодо їх вирішення.

Ключові слова: ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ, РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТІВ, ПАРТНЕРСТВО, ВЗАЄМОДІЯ, ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН, СПІВПРАЦЯ, СПІЛЬНІ РІШЕННЯ, ВОЄННИЙ СТАН.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

1. ВР – Верховна Рада;
2. ОМС – органи місцевого самоврядування
3. ГО – громадські об'єднання
4. БФ – благодійний фонд
5. ГС – громадські спільноти
6. ІРМ – інститут розвитку міста;
7. КМУ – Кабінет міністрів України;
8. КМР – Криворізька міська рада
9. ТГ – територіальна (- і, -у, их та ін.) громада (-и, -у та ін.);
10. ОСН – органи самоорганізації населення;
11. ОГС – організації громадянського суспільства;
12. МТГ – міська територіальна громада
13. ЗУ – закон України;
14. КУ – конституція України
15. див. – дивіться;
16. рис. – рисунок;
17. табл. – таблиця.

ВСТУП

Актуальність дослідження взаємовідносин ОМС та ГО на сучасному етапі обумовлена необхідністю глибокого теоретичного осмислення та практичного переформатування моделей локального управління в умовах екстремальних викликів. Як наслідок, сучасні територіальні громади трансформуються з пасивних адміністративних одиниць у самостійних, стійких суб'єктів, де ОМС та ГО спільно працюють над підвищенням конкурентоспроможності регіону, його інвестиційної привабливості та інтеграції нових мешканців.

Сьогодні перед місцевою владою та громадянським суспільством постають спільні стратегічні завдання: сформувати унікальне, безпечне та безбар'єрне середовище, створити комфортні умови для розвитку локального бізнесу, волонтерства та всебічного життя людини, та ефективно презентувати ці переваги зовнішньому світу та міжнародним донорам.

Держава – це люди. Сьогодні успіх громади визначається тим, наскільки ОМС чує базові, щоденні потреби людини: від безпечного укриття для дитини до можливості реалізувати свій потенціал. Взаємовідносини влади та ГО – це єдиний спосіб вдихнути життя в маркетинг території, зробивши її місцем, де хочеться жити і творити. Все це вимагає кардинально нових методів муніципального управління, які базуються на принципах сотворчості. Саме тому виникає потреба в інноваційному підході – спільному маркетингу території, де ОМС виступає платформою, а ГО – головним драйвером змін.

Основною метою дослідження є поглиблений аналіз теоретичних засад і практичного досвіду у сфері формування та реалізації стратегій синергетичної взаємодії між ОМС та ГО.

Основні завдання кваліфікаційної бакалаврської роботи:

- розглянути сутність та принципи формування взаємовідносин ОМС з ГО;
- розглянути нормативно-правові акти про взаємовідносини ОМС з

ГО в Україні;

- проаналізувати сучасний стан та проблеми формування й організаційного забезпечення взаємовідносин ОМС з ГО;
- розглянути організаційну характеристику Криворізької міської ради та її виконкому;
- проаналізувати напрямки взаємовідносин Криворізької міської ради з ГО;
- запропонувати вирішення проблем організаційного механізму взаємодії ОМС та ГО в умовах воєнного стану.

Об'єктом дослідження є процес формування системи взаємовідносин між ОМС та ГО.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів формування взаємовідносин ОМС та ГО в умовах сучасних викликів.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ

1.1 Сутність та принципи формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями

На сьогодні головним напрямом розвитку сучасної України є створення умов для формування та ефективного функціонування громадянського суспільства і демократичної правової держави. У підґрунтя суспільно-правових перетворень було закладене найважливіше бажання людства, а саме: розбудова сильної та незалежної держави, розвиток громадянської активності, безумовна юридична рівність кожного громадянина та прагнення до сталих ідеалів демократичного суспільства як такого [12].

Громадянське суспільство – це суспільство рівноправних громадян з високим рівнем економічної, соціальної, політичної культури і моральних якостей, яке спільно з державою утворює надійні та розвинені правові відносини [12, с.5].

Держава – це особлива організація політичної влади, яка володіє суверенітетом, має спеціальний апарат управління та примусу, а також встановлює загальнообов'язкові правові норми для всього населення на певній території [9].

Джерелом влади в державі є її народ, що володіє виключним правом вирішувати, як саме має здійснюватися публічне управління. Свою волю громадяни реалізують у три способи. По-перше, безпосередньо – під час голосування на виборах чи референдумах. По-друге, через обрані державні органи, які функціонують як представники інтересів суспільства. По-третє, через ОМС, що покликані оперативно вирішувати щоденні потреби мешканців конкретних громад [9, с.4].

Ще в античні часи існували різні гільдії, братства, ремісничі спілки, які

об'єднували людей за професійною або суспільною ознакою для взаємної підтримки та захисту прав [10].

Але сьогодні це трансформувалося в громадські об'єднання, які представляють собою своєрідні групи інтересів і групи впливу. Американські дослідники А. Бенглі та Д. Трумен стали засновниками концепції «груп інтересів». За визначенням Бенглі, сутність політики полягає у постійній взаємодії та боротьбі ГО, створених задля досягнення спільної мети та задоволення своїх потреб [27]. Їхня діяльність спрямована на зовнішню комунікацію (з політичними інститутами та іншими спільнотами) та на внутрішню організацію взаємодії між учасниками (див. рис. 1.1).

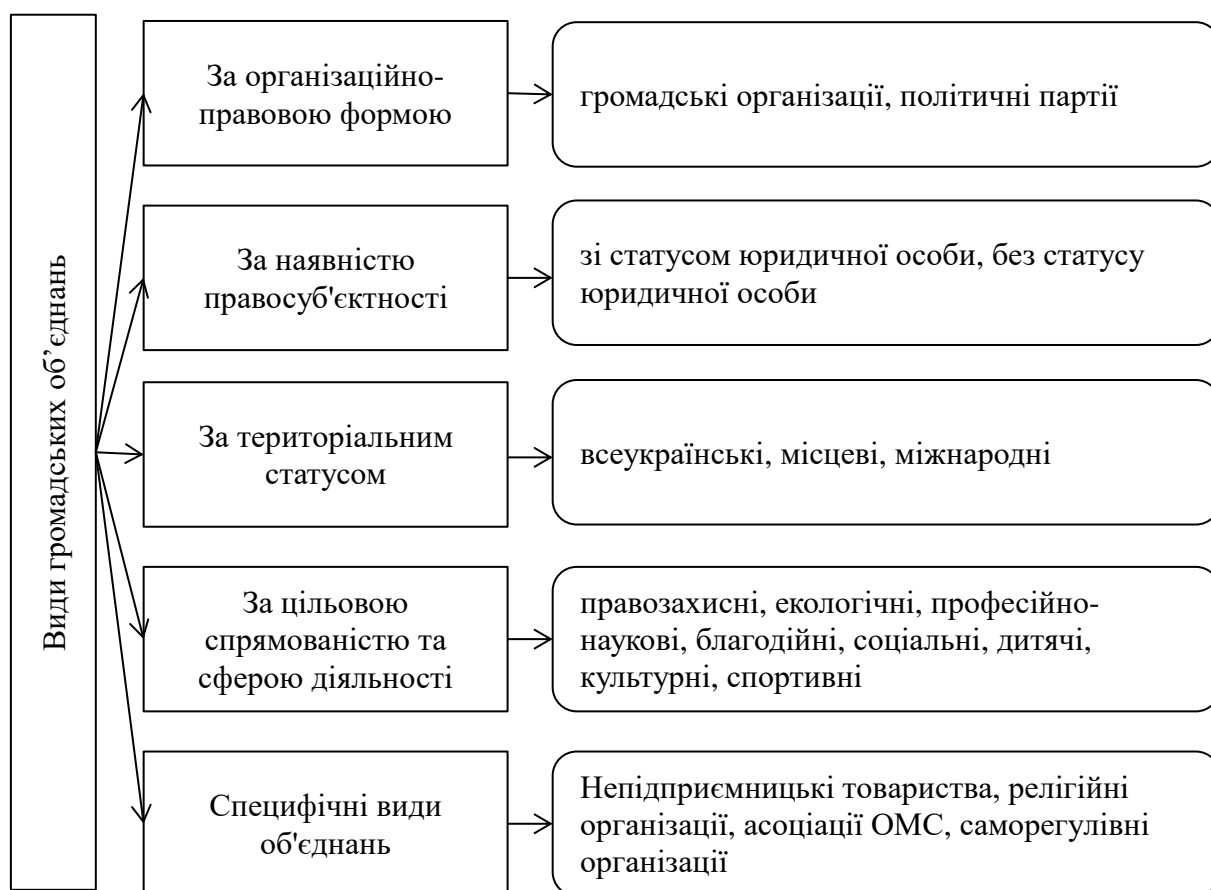

Рисунок 1.1 – Види та класифікація ГО [16]

В Україні класифікація ГО є досить чіткою і регулюється насамперед КУ, ЗУ «Про громадські об'єднання», ЗУ «Про політичні партії» та іншими профільними актами.

ГО за своєю організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація (засновниками та членами якої є виключно фізичні особи) або як громадська спілка (засновниками якої виступають юридичні особи приватного права, а членами можуть бути як юридичні особи, так і фізичні особи) [16, с.1].

Політична партія – це зареєстроване згідно із законодавством добровільне ГО України, що консолідує прихильників конкретної загальнонаціональної програми суспільного прогресу. Основною метою функціонування організації є вираження політичної волі громадян, забезпечення їхньої участі у виборчих кампаніях та інших політичних процесах задля безпосереднього залучення до державотворення. Внутрішня архітектура партії представлена її структурними утвореннями. До цієї системи входять закріплені у статуті партійні організації, первинні осередки, внутрішньопартійні групи, центри зв'язків із громадськістю, а також координаційні, аналітичні й міжрегіональні підрозділи [24].

ГО може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку [16, с.2].

За територіальним охопленням діяльності ГО можуть мати різний статус. Всеукраїнські ГО розгортають свою діяльність по всій країні, що добровільно підтверджується створенням відокремлених підрозділів у більшості областей (на відміну від них, політичні партії законодавчо володіють всеукраїнським статусом). Діяльність місцевих організацій чітко обмежується географічними межами певної громади, міста чи регіону. Натомість міжнародні ГО мають транскордонний характер, оскільки їхній статут передбачає функціонування як в Україні, так і на території принаймні однієї іноземної держави [17].

За цільовою спрямованістю та сферою діяльності, що розділяє організації за сферами їхніх інтересів: правозахисні – захист прав людини, юридична допомога, моніторинг діяльності органів влади; екологічні – охорона довкілля, екологічна реставрація, боротьба зі зміною клімату та збереження

біорізноманіття; професійні та наукові – спілки юристів, лікарів, архітекторів, наукові товариства; благодійні та соціальні – допомога вразливим верствам населення, ветеранам, людям з інвалідністю, волонтерські рухи; творчі, культурні та просвітницькі – спілки письменників, художників, історичні та краєзнавчі клуби; спортивні та оздоровчі – федерації окремих видів спорту, клуби йоги, туризму чи активного відпочинку; молодіжні та дитячі – організації, створені для захисту інтересів та розвитку молоді (вік учасників чітко регламентується законом) [17, с.12].

Специфічні види об'єднань, де окрім класичних ГО та партій, правове поле України виділяє інші форми добровільних об'єднань громадян, які регулюються окремими законами:

– релігійні організації – відокремлені від держави і не наділені владними повноваженнями. Їхнє створення зумовлене потребою громадян спільно сповідувати та поширювати свою віру, а діяльність базується на внутрішній ієрархічній та інституційній структурі. Відповідно до законодавства України, до цієї категорії належать релігійні громади, центри й управління, монастирі, братства, місії, духовні школи, а також їхні асоціації. Інтереси таких об'єднань на вищому рівні репрезентують їхні керівні центри. Вони мають законне право долучатися до суспільних процесів і, нарівні з громадськими об'єднаннями, взаємодіяти зі ЗМІ. Релігійні інституції не можуть фінансувати політичні партії чи брати участь у їхній діяльності [26];

– непідприємницькі товариства, створені на підставі актів органів влади (ОДВ, АРК, ОМС), орієнтовані на досягнення соціальних, економічних та інших суспільно корисних результатів без мети отримання прибутку для його подальшого розподілу між засновниками. Учасники таких суб'єктів позбавлені права на одержання часток доходу, а виплата їм дивідендів законодавчо заборонена. До цієї категорії належать державні та комунальні некомерційні підприємства, об'єднання громадян, а також невиробничі й некомерційні сільськогосподарські кооперативи (та їхні спілки). Поряд із

базовою діяльністю, зазначені товариства, як і установи, мають право займатися підприємництвом. Проте це дозволено лише за умови, що такий бізнес відповідає статутній меті їхнього створення, сприяє її реалізації та не заборонений законом [23];

– непідприємницькі товариства (що не належать до громадських об'єднань), створені на підставі спеціальних законів, є юридичними особами, які засновуються за ініціативою окремого суб'єкта або групи осіб. Вони базуються на засадах членства чи виділення певного майна для забезпечення особистих прав учасників або третіх осіб, а їхня діяльність не орієнтована на одержання прибутку. Залежно від цільової спрямованості, такі некомерційні структури поділяють на суспільно корисні та приватно корисні [22, с.5];

– асоціації ОМС та їх добровільних об'єднань – добровільні неприбуткові об'єднання, створені ОМС з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій ОМС щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку. Асоціації можуть на добровільних засадах засновувати спілки (конгреси, союзи тощо) шляхом укладення між собою угод про співробітництво та взаємодопомогу [13];

– саморегулівні організації, організації, які здійснюють професійне самоврядування – це неприбуткове об'єднання представників однієї професії або суб'єктів господарювання у певній сфері (галузі) чи певного виду господарської діяльності, що утворюється відповідно з метою професійного чи галузевого самоврядування, розробки та встановлення спільних стандартів і правил, реалізації завдань та захисту прав і законних інтересів її членів, підвищення їх професійного рівня та рівня якості виробленої продукції, виконання робіт, надання послуг. СО є незалежними від органів державної влади, ОМС, їх посадових та службових осіб. Органи державної влади та ОМС залучають представників СО до формування державної політики та вирішення питань місцевого значення, якщо це стосується предмету діяльності відповідної

СО [22].

У демократичних державах найбільш поширеними є наступні форми співпраці громадськості та публічної влади: інформування громадськості, консультації з громадськістю, громадські дорадчі комітети, круглі столи, опитування громадської думки, фокус-групи, соціальний моніторинг, громадські слухання, громадська просвіта, організація громади, створення громадських коаліцій тощо. Тут пряма увага на тому, що місцеве самоврядування є платформою взаємин між громадянським суспільством і державою [1]. Це підкреслює, що ОМС – не просто «чиновники на місцях», а простір, де держава чує громаду через ГО.

Громадські об'єднання (далі – ГО) – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів [16].

Правовий статус ГО – це положення в суспільстві, закріплене нормами права. Адміністративна дієздатність визначається як здатність суб'єкта самостійно, вольовими, усвідомлюваними діями реалізовувати надані йому права і виконувати покладені на нього обов'язки у сфері адміністративно-правового регулювання [16 с. 7].

Органи місцевого самоврядування (далі ОМС) – це органи влади, які керують справами міста, села чи громади. Вони вирішують місцеві питання, які стосуються життя людей у певній території. Головною ідеєю виступає те, що люди в громаді обирають ці органи, щоб вони представляли їхні інтереси та вирішували місцеві проблеми [21].

Головною метою ОМС є забезпечення сталого розвитку громади та створення комфортних умов для життєдіяльності кожного її мешканця. Тобто найвищим пріоритетом діяльності ОМС є людина та служіння суспільству й державі. Ця мета вважається досягнутою, якщо жителі забезпечені якісною освітою та медициною на місцях, належним рівнем адміністративних послуг,

безпечним і чистим довкіллям, а також якщо в громаді ефективно використовуються земельні й комунальні ресурси та створюються нові робочі місця [21, с.3].

Для цього ОМС мають орієнтуватися на якісний сервіс, що базується на двох ключових принципах: спроможності (здатності громади самостійно фінансувати власні потреби) та справедливості (забезпеченні рівного доступу всіх мешканців до ресурсів і можливостей). Важливим аспектом у цьому процесі є системна взаємодія з ГО, які допомагають вчасно виявляти реальні потреби населення та підвищувати ефективність надання муніципальних послуг [53, с.7-8].

Сутність ОМС полягає в субсидіарності: максимальному вирішенні питань безпосередньо в громаді. Функції держави є винятковими й обмежуються лише тим, що не під силу місцевій владі (оборона, зовнішня політика тощо) [14].

ОМС в Україні базується на низці основоположних принципів. Право самостійного вирішення питань місцевого значення належить територіальній громаді як первинному суб'єкту місцевого самоврядування [14, с.8]. Разом з цим ГО відіграють важливу роль у реалізації цього права, виступаючи формою участі громадян у місцевому самоврядуванні та засобом впливу на діяльність ОМС (див. рис. 1.2).

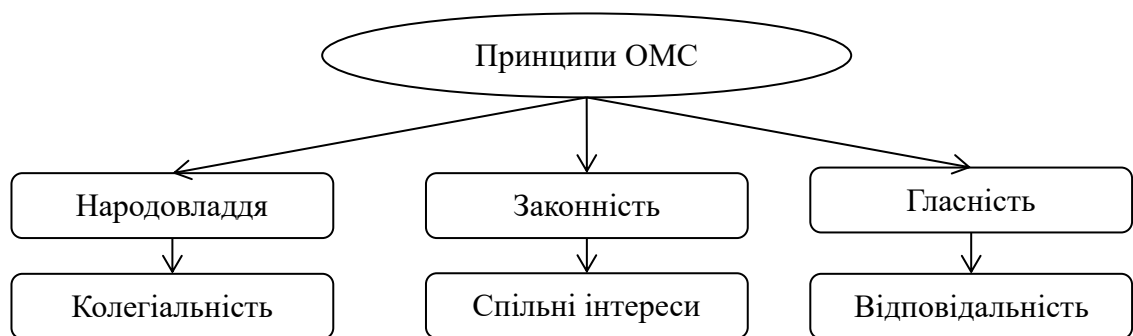

Рисунок 1.2 – Основні принципи ОМС [21, с.5]

Принцип народовладдя чітко визначає громаду як головного суб'єкта та джерело ухвалення управлінських рішень на місцях. Особливе місце у цьому механізмі посідають ГО, які допомагають мешканцям впливати на владу через

організацію громадських слухань, проведення опитувань, створення консультативно-дорадчих органів (рад, комітетів) з питань екологічних чи соціальних проєктів, а також через запуск петицій та інформаційних кампаній. Паралельно з цим, принцип законності регламентує діяльність ОМС, вимагаючи, щоб кожне ухвалене рішення суворо відповідало нормам КУ та чинного ЗУ [21, с.6].

Принцип гласності передбачає повну відкритість діяльності ОМС, яка має бути прозорою та доступною для загалу. Громадяни повинні мати безперешкодний доступ до інформації про те, які рішення ухвалюються, за якими напрямками використовуються кошти громади та які проєкти нормативно-правових актів готуються до розгляду. Натомість колегіальність базується на спільному обговоренні ключових питань. Це означає, що управлінські рішення ухвалюються не одноосібно, а шляхом колегіального розгляду в радах, комісіях чи комітетах. Такий підхід дозволяє врахувати спектр різних думок, знайти компроміс та забезпечити захист інтересів меншості [19].

Поєднання місцевих і державних інтересів забезпечує необхідний системний баланс. Ключову роль у досягненні цього консенсусу відіграють ГО, які виступають медіаторами між населенням та органами влади, сприяючи гармонізації різних суспільних запитів. Ухвалюючи рішення, громада має зважати на те, щоб її дії не суперечили загальнонаціональним інтересам, а держава, зі свого боку, зобов'язана поважати й враховувати потреби місцевого самоврядування [47].

Принципи підзвітності та відповідальності виступають ключовими факторами демократичного контролю. Влада зобов'язана регулярно звітувати перед громадянами про те, що саме було зроблено та які результати своєї роботи вона отримала. Забезпечення реальної підзвітності влади – це не просто формальна процедура, а важливий процес, який вибудовує взаємовідносини між ГО та ОМС. Коли діяльність влади є прозорою, а результати стають

вимірюваними та зрозумілими, з'являється суспільна довіра. Кожен звіт ОМС має бути прямою відповіддю на головне запитання громадян: «Що конкретно було зроблено для покращення щоденного життя громадянина чи міського побуту, і яку реальну користь отримуємо від цих змін?». Тільки бачачи відповідні результати, громадяни починають сприймати владу як надійного партнера [47, с.3].

Роль взаємовідносин ГО та ОМС ґрунтуються на принципі взаємної відповідальності. Роль учасників полягає в наступному: громадяни реалізують право участі у місцевому самоврядуванні; ГО впливають на прийняття рішень та представляють інтереси різних соціальних груп; ОМС формують бюджет і звітують про результати своєї діяльності. У разі порушення цієї взаємодії, зокрема за умов зниження активності громадян або ігнорування ініціатив ГО, ефективність таких соціальних відносин знижується, що може призвести до їх поступового руйнування [46, с.4].

Функції ОМС – це ключові та постійні напрями його діяльності. Вони спрямовані на реалізацію права мешканців самостійно вирішувати питання місцевого значення [53, с. 228]. Ці функції визначають, чим саме має займатися місцева влада, які методи використовувати та як забезпечувати той самий сталий та справедливий розвиток громади. У цьому контексті ГО виступають певними інститутами громадянського суспільства, які забезпечують зворотний зв'язок між населенням і ОМС (подають звернення або пропозиції; організовують громадські обговорення щодо розвитку території; інформують населення про права, послуги та рішення влади) та підвищують ефективність реалізації їх функцій (див. рис. 1.3).

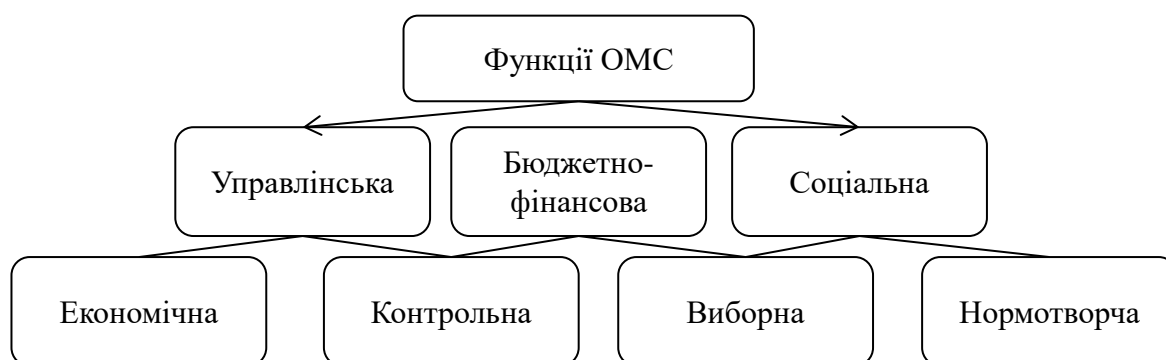

Рисунок 1.3 – Головні функції ОМС [53]

Управлінська функція ОМС полягає в організації роботи різних установ і служб у громаді. ОМС забезпечують належну діяльність шкіл, дитячих садків, лікарень, бібліотек, транспорту та комунальних служб, а також відповідають за благоустрій території [53, с.6].

Бюджетно-фінансова функція ОМС полягає у формуванні місцевого бюджету, який є головним планом доходів і видатків громади. ОМС визначають джерела надходження коштів (місцеві податки, збори, державні трансферти) та ключові напрями їхнього розподілу. Крім того, влада здійснює контроль цільового та ефективного використання бюджетних ресурсів. ГО можуть брати участь у бюджетному процесі як суб'єкти господарювання, сплачуючи окремі податки, або як отримувачі фінансової підтримки в межах реалізації місцевих і соціальних програм [45, с.5].

Соціальна функція ОМС спрямована на соціальний захист жителів громади. У її межах ОМС організують підтримку малозабезпечених сімей, людей похилого віку, осіб з інвалідністю та багатодітних родин. Також вони фінансують та розвивають сфери освіти, культури, спорту й медицини, створюючи належні умови для життєдіяльності населення. Важливим є те, що у реалізації цієї функції активну участь беруть ГО (зокрема громадські та благодійні організації), які допомагають надавати соціальні послуги, підтримують вразливі групи та безпосередньо взаємодіють з ОМС у межах спільних програм [42].

Економічна (або господарська) функція ОМС спрямована на забезпечення

сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності громади. Зі свого боку ОМС управляють комунальною власністю (будівлями, земельними ресурсами, підприємствами), надають ділянки в користування чи оренду, підтримують малий і середній бізнес, а також активно залучають інвестиції. Завдяки цьому в громаді створюються нові робочі місця та покращується добробут громадян [53, с.20].

Контрольна функція ОМС передбачає моніторинг виконання ухвалених рішень та діяльності комунальних підприємств. У її межах здійснюється перевірка й регулювання місцевих процесів (зокрема, оцінюється правомірність та ефективність використання бюджетних коштів, хід виконання програм розвитку, а також якість надання послуг місцевими службами) [53, с.23].

Виборна (представницька) функція відображає роль ОМС як виразників інтересів місцевих жителів. ОМС, будучи обраними населенням, зобов'язані представляти й захищати запити громадян, діяти виключно в межах суспільних прагнень та уникати приватного інтересу. Реалізуючи нормотворчу функцію, ОМС ухвалюють нормативні акти – рішення, що встановлюють загальнообов'язкові правила в межах громади [38, с.3].

Отже, було розглянуто основні принципи та суть взаємовідносин ОМС з ГО. ОМС та ГО розглядаються не як ієрархічні структури (де підлеглий підпорядковується владі), а як рівноправні суб'єкти суспільних відносин, що спільно працюють над розв'язанням локальних проблем. Пріоритет віддається пошуку компромісів і консенсусу через проведення консультацій, круглих столів та громадських слухань, а не конфронтації, а також створенню умов для залучення всіх груп місцевого населення, зокрема вразливих чи менш активних верств, до процесів прийняття рішень.

Важливим завданням для ОМС є побудова взаємовідносин з ГО, оскільки взаємодія з громадськістю – це не додаткова опція, а необхідна умова ефективності влади. Це зумовлено кількома причинами: по-перше, ГО найкраще знають проблеми на місцях, тож співпраця з ними дозволяє ОМС

ухвалювати виважені рішення, які дійсно розв'язують актуальні питання громадянства, а не існують лише на папері; по-друге, це перетворює громадянина з «критика» на «співавтора» змін, що допомагає мінімізувати конфлікти.

Суть взаємин проявляється в залученні експертного потенціалу ГО до розробки місцевих програм, стратегій розвитку, екологічних та соціальних ініціатив. Влада отримує якісну аналітику, а громада – рішення, які відображають її реальні інтереси.

1.2 Аналіз нормативно-правових актів про взаємовідносини органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями в Україні

Новий ЗУ «Про громадські об'єднання» (№ 4572-VI) був прийнятий Верховною Радою 22 березня 2012 року, а чинності він набув і був уведений в дію з 1 січня 2013 року. Цей Закон визначає правові та організаційні засади реалізації права на свободу об'єднання, гарантованого КУ та міжнародними договорами України. Зокрема, документ заклав оновлені правові стандарти діяльності, серед яких базовими стали принципи добровільності, самоврядування, прозорості, відкритості та публічності [16]. У контексті взаємодії з ОМС Закон створив правові передумови для функціонування дієвих каналів зворотного зв'язку – від участі членів об'єднань у розробці та обговоренні проєктів рішень місцевого значення до спільної реалізації соціально важливих програм через механізми державного фінансування та конкурсів проєктів.

Формування взаємовідносин ОМС з ГО відбувається поетапно. Усе починається з ухвалення на місцевому рівні необхідних нормативних актів – положень і програм. Далі вибудовується прямий діалог, в межах якого спільно визначаються важливі проблеми громади. Потім ці питання виносяться на експертне обговорення через громадські ради, слухання чи електронні

інструменти, де узгоджуються позиції. Напрацьовані спільні рішення втілюються в проекти документів міськради чи виконкому й офіційно затверджуються. Завершальним етапом є спільне виконання прийнятих рішень, де громадські об'єднання нерідко стають виконавцями проектів на бюджетні кошти, водночас контролюючи якість результатів [16, с.5].

Формування таких взаємовідносин здійснюються через механізм звернень, консультацій та участі у дорадчих органах [16, с.12]. Як правило, ініціатива зазвичай виходить саме від ГО, які подають пропозиції, звернення або проекти рішень до ОМС. Останні зобов'язані їх розглянути, після чого їхня взаємодія може продовжуватися у формі громадських слухань, засідань комісій чи робочих груп (див. рис. 1.4).

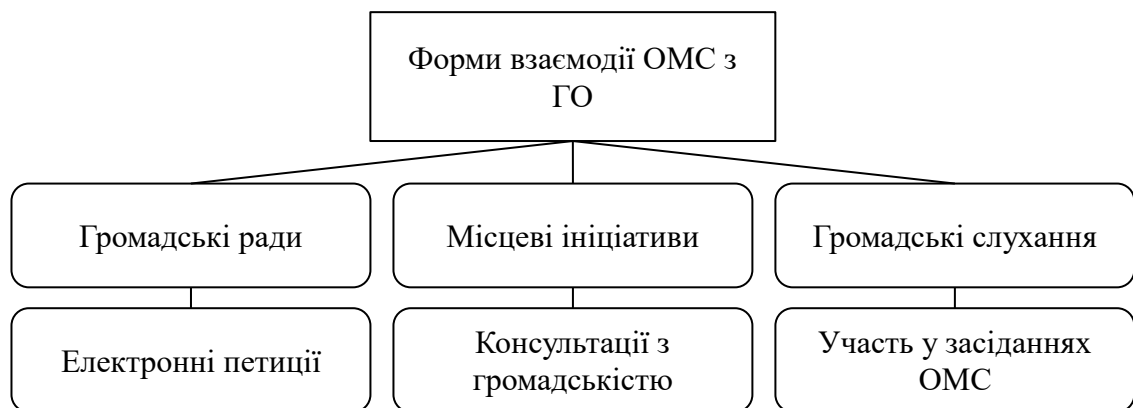

Рисунок 1.4 – Форми взаємодії ОМС з ГО [19, с.1]

Закон чітко розрізняє права ГО залежно від статусу: зі статусом юридичної особи або без статусу юрособи. Саме цей статус у поєднанні з нормами профільного законодавства визначає право участі в конкретних каналах зв'язку з ОМС.

Подавати електронні петиції від імені ГО можуть уповноважені представники (керівники або члени) цих організацій, які зареєстровані як громадяни України та мають повну дієздатність (досягли 18 років). ГО можуть не лише ініціювати петиції, але й здійснювати збір підписів на своїх власних веб-сайтах за умови, що ці сайти мають технічну можливість електронної ідентифікації громадян та інтегровані з державними. Відповідальність за зміст

електронної петиції несе автор (ініціатор) електронної петиції [19, с.2].

Присутність на засіданнях ОМС (сесії ради, засідання комісій) – канал забезпечує гласність та відкритість місцевого самоврядування. Брати участь можуть будь-які ГО (організації та спілки), незалежно від наявності статусу юрособи. Оскільки ГО – колективний суб'єкт, фізично бути присутнім на засіданні може його уповноважений представник (керівник за статутом або особа з довіреністю) [20, с.5].

Громадські слухання є інструментом безпосередньої демократії на локальному рівні. Жителі мають право проводити громадські слухання – зустрічатися для обговорення питань з депутатами сільської, селищної, міської ради та посадовими особами місцевого самоврядування. Ініціаторами можуть бути: ініціативна група жителів; сільська, селищна, міська рада; сільський, селищний, міський голова; виконавчий орган сільської, селищної, міської ради; постійна депутатська комісія; орган самоорганізації населення – у межах території своєї діяльності; староста – у межах відповідного старостинського округу. У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться в режимі відеоконференції [20]. Члени ГО або просто активні жителі збираються й створюють ініціативну групу. Кількість членів групи визначається Статутом громади (зазвичай від 3 до 5-10 осіб).

Процес проведення консультацій та діяльність громадських рад реалізуються у двох ключових формах: безпосередній (публічні громадські обговорення та електронні консультації) та опосередкованій (системне вивчення громадської думки). При цьому інститути громадянського суспільства (далі – ІГС) – які охоплюють громадські, релігійні, благодійні та профспілкові організації, творчі спілки, асоціації, органи самоорганізації населення, недержавні медіа та інші легалізовані некомерційні структури – наділені правом виступати суб'єктами ініціативи. Вони можуть пропонувати проведення позапланових консультацій з актуальних питань, звертаючись із відповідним запитом безпосередньо до органу влади або через громадську раду [19, с.3].

Внесення місцевих ініціатив відбувається за територіальною ознакою, де межі території визначаються змістом самого питання. Зокрема, ініціатива може охоплювати всю територію добровільного об'єднання ТГ, окремий населений пункт (село, селище, місто) або ж лише їхню частину (включаючи райони в містах). В останньому випадку предмет ініціативи має належати до відання місцевого самоврядування саме тієї частини території, де офіційно зареєстровані її автори [20].

Крім того, ГО повинні регулярно публікувати основні документи: статут, склад керівництва, інформацію про джерела фінансування і витрати (див. рис. 1.5).

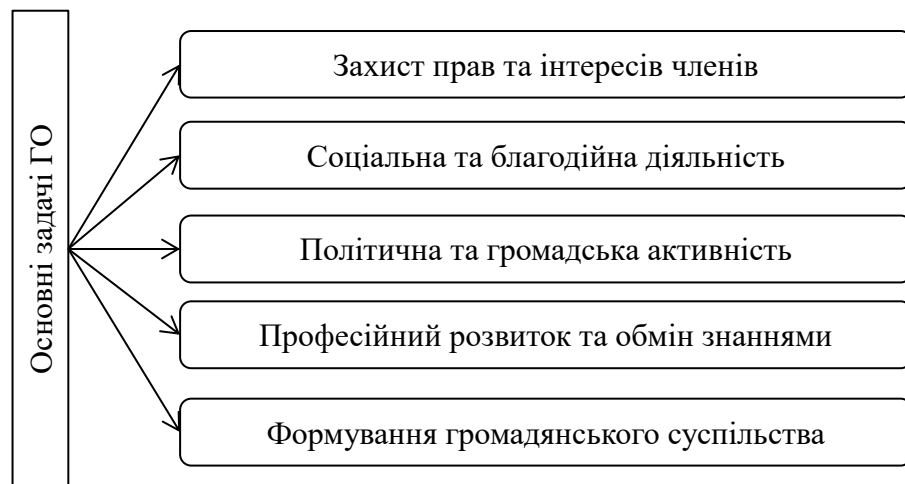

Рисунок 1.5 – Основні цілі та задачі ГО [16, с.7]

Відповідно до зазначених завдань, ГО захищають права та інтереси своїх членів: наприклад, профспілки чи організації ветеранів відстоюють соціальні, економічні та професійні права громадян. Також вони здійснюють соціальну та благодійну діяльність – допомагають нужденним, організовують культурні, освітні або спортивні заходи. Політична та громадська активність ГО проявляється в участі у розв’язанні місцевих і національних проблем, а також у впливі на владу через пропозиції, петиції та громадські слухання. Напрямок професійного розвитку та обміну знаннями передбачає об’єднання людей у спільноти за інтересами чи фахом для обміну досвідом та спільного зростання (це можуть бути як асоціації спеціалістів, так і клуби за інтересами).

Формування громадянського суспільства стимулює людей проявляти ініціативу, взаємодіяти та брати на себе відповідальність за розвиток своєї громади [16, с.11].

Своєю чергою, статут ГО має визначати: ідентифікаційні дані (повну та скорочену назви, юридичну адресу); діяльність (мету, завдання та порядок внесення змін до статуту); членство (умови вступу, виходу, права та обов'язки учасників); управління (порядок створення та повноваження органів управління та осередків); ресурси (джерела коштів, порядок звітності та здійснення діяльності); припинення (порядок ліквідації та вирішення майнових питань) [22, с. 2].

Законодавство чітко закріплює принцип свободи вибору у сфері громадянської активності. Будь-який примус щодо членства в ГО суворо заборонений. Факт участі або неучасті особи в таких об'єднаннях не може слугувати критерієм для обмеження її законних прав і свобод. Водночас органи державної влади та ОМС не мають права надавати громадянам привілеї чи пільги на підставі їхньої належності до певного громадського сектору. Кожній особі гарантується право безперешкодно вийти зі складу організації в будь-який момент, подавши відповідну заяву до її керівних органів [21, с.5].

Діяльність ГО базується на шістьох ключових засадах (див. рис. 1.6).

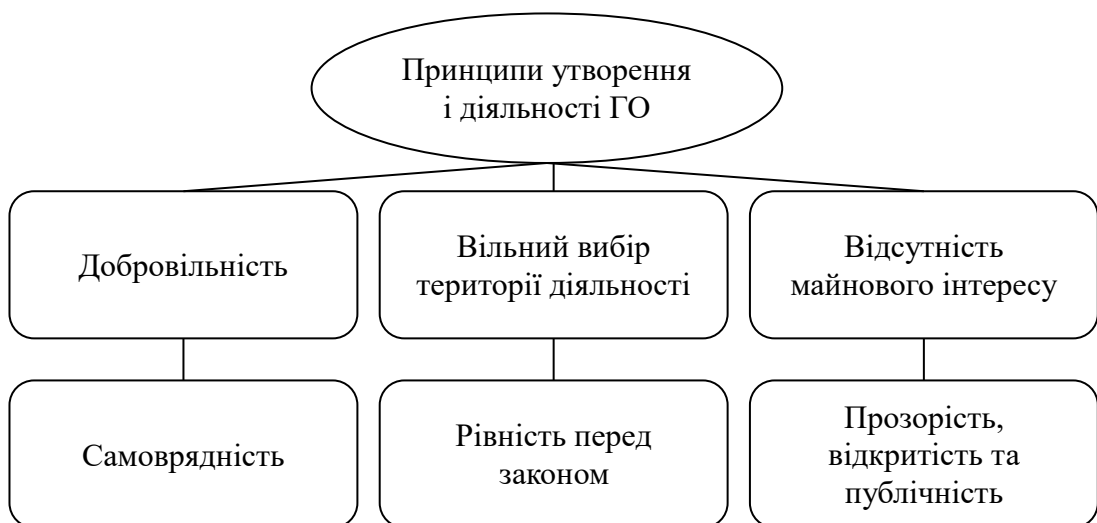

Рисунок 1.6 – Принципи утворення і діяльності ГО [16, с.4]

Принцип добровільності представляє право особи на вільну участь або неучасть у ГО (включаючи його створення, вступ до нього чи припинення членства). Принцип самоврядності дає право членів самостійно управляти діяльністю об'єднання відповідно до його мети та визначати напрями роботи. Також гарантує невтручання органів державної влади та ОМС у діяльність об'єднання (крім випадків, визначених законом) [22, с.13].

Принцип вільного вибору території дає право ГО самостійно визначати географічні межі (територію) своєї діяльності, якщо інше не передбачено законом. ГО рівні у своїх правах та обов'язках з урахуванням їхньої організаційно-правової форми, виду чи статусу. Також члени не мають права на частку майна організації та не відповідають за її зобов'язаннями. Активи та доходи не розподіляються між учасниками й не використовуються для їхньої особистої вигоди (крім оплати праці штатного персоналу). Але для організацій колективного управління майновими правами дозволяються виплати на користь членів (правовласників) після розподілу доходу від авторських або суміжних прав [16, с.15]. Принцип прозорості і відкритості визначає право членів об'єднання мати вільний доступ до інформації про його діяльність, рішення та заходи (а також обов'язок організації цей доступ забезпечити). ГО мають право інформувати ширшу громадськість про свої цілі та поточну діяльність.

Законодавство встановлює чіткі вимоги до суб'єктів створення ІГС залежно від їхньої організаційної форми. Так, засновниками громадської організації можуть виступати дієздатні фізичні особи (громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які легально перебувають в країні), що досягли 18-річного віку [16]. Для дитячих та молодіжних організацій (14 років). Жителі громад, яким виповнилося 14 років, мають повне право ініціювати та брати участь у ключових інструментах місцевої демократії. Молодіжне об'єднання віком від 14 років може офіційно подати проєкт рішення на розгляд сесії місцевої ради, і ОМС зобов'язаний його розглянути. Також підлітки можуть ініціювати публічні слухання, виступати на них та вимагати

від влади врахування їхньої думки (наприклад, щодо облаштування молодіжних просторів, спортивних майданчиків чи фінансування гуртків). Основний інструмент взаємодії – Молодіжна рада. Це консультативно-дорадчий орган, який створюється при сільських, селищних, міських радах.

Натомість громадську спілку мають право засновувати виключно юридичні особи приватного права, зокрема інші ГО, які мають статус юрособи. Однак діє законодавча заборона на заснування спілок політичними партіями, а також підприємствами чи установами, що ліквідуються або вже перебувають у процесі припинення своєї діяльності (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Законодавчі обмеження щодо створення та діяльності ГО [16, с.4]

Категорія обмежень	Зміст заборони та протиправні дії
Загроза державній безпеці та устрою	ліквідація незалежності чи порушення суверенітету України; насильницька зміна конституційного ладу або незаконне захоплення влади; підлив національної безпеки та територіальної цілісності країни
Ідеологічна заборона та пропаганда агресії	пропаганда війни та насильства; пропаганда російської імперської політики
Порушення прав людини та дискримінація	посягання на здоров'я населення, права і свободи громадян; обмеження рівноправності людей за ознаками статі, раси, мови, релігії, політичних переконань, майнового чи соціального стану та місця проживання
Мілітаризація та правовий статус	ГО суворо заборонено створювати будь-які воєнізовані формування. Організаціям не можуть надаватися владні повноваження (за винятком окремих випадків, чітко визначених спеціальними законами України)

Наведена класифікація обмежень свідчить про те, що держава гарантує широку свободу громадянського волевиявлення, але встановлює жорсткі безпекові рамки. Актуальні законодавчі заборони чітко адаптовані до умов

воєнного стану та спрямовані на захист суверенітету України, недопущення проросійської пропаганди, тоталітарних ідеологій та протиправної мілітаризації громадського сектору. Зазначені правила покликані забезпечити конструктивну діяльність ГО в інтересах громади й запобігти деструктивним проявам, пропаганді чи правопорушенням [21].

Взаємовідносини ОМС із ГО – це динамічна система, де постійно балансують два вектори: партнерство задля розвитку громади та приховане чи відкрите протистояння [27, с.2]. Оскільки локальний простір є безпосереднім місцем перетину інтересів влади, бізнесу та мешканців, виникнення конфліктів тут є природним процесом. Проте інтенсивність та характер цих суперечностей суттєво відрізняються залежно від того, з яким саме типом громадського сектору взаємодіє муніципалітет (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Ймовірність конфліктів між ОМС та окремими категоріями ГО [42]

Вид ГО	Характер взаємовідносин з ОМС	Ймовірність виникнення конфліктів	Форми співпраці
Політичні партії	Конкурентні та політично залежні	Висока	Формування депутатських фракцій, участь у виборах, політичні коаліції
Екологічні об'єднання	Контрольні та активістські	Середня–висока	Екологічні проєкти, громадський моніторинг
Громадські організації	Переважно партнерські та контрольні	Середня	Громадські слухання, консультації, спільні проєкти та програми
Асоціації органів місцевого самоврядування	Координаційні та представницькі	Низька	Захист інтересів громад на державному рівні, обмін досвідом
Благодійні організації	Переважно партнерські	Низька	Соціальні програми, допомога вразливим категоріям населення

Найбільша ймовірність конфліктів між ОМС та ГО виникає у сфері політичної конкуренції, розподілу ресурсів, контролю за діяльністю влади та захисту суспільних інтересів. Водночас більшість взаємовідносин мають

партнерський характер і спрямовані на забезпечення розвитку територіальної громади та реалізацію місцевих ініціатив [4].

Суть політичних партій полягає в тому, що вони є інструментом, який трансформує індивідуальні потреби громадян у державну політику. Окремий громадянин має обмежений вплив на державні процеси, тому завданням партії є акумулювати тисячі схожих запитів (наприклад, екоактивістів, які прагнуть захисту лісів) і сформулювати їх у єдину політичну програму. У такому разі партія виступає «мегафоном», який робить голос групи людей достатньо гучним, щоб його почула влада [9, с.4]. На відміну від громадських організацій (які лише спонукають владу до певних дій), партія сама може прагнути стати владою. Учасники можуть вирішити, що найкращий спосіб захистити власні інтереси – це самостійно ухвалювати закони та розпоряджатися бюджетом. Саме цей аспект створює напруженість у стосунках ОМС із такими об'єднаннями, оскільки органи влади можуть сприймати партії не як союзників, а як прямих конкурентів у боротьбі за вплив.

Низький рівень конфліктності між асоціаціями ОМС та самими ОМС пояснюється насамперед спільністю їхніх інтересів і цілей. Асоціації ОМС створюються саме для представництва та захисту інтересів територіальних громад і ОМС, а не для конкуренції з ними. Тому їхня діяльність здебільшого має координаційний, консультативний і представницький характер. Сторони мають спільну мету – розвиток громади та захист місцевого самоврядування [13].

Коли ОМС свідомо закриваються від діалогу з мешканцями – приховують суспільно важливу інформацію, ігнорують петиції, громадські слухання чи запити – вони не просто провокують конфлікт, а порушують закон [13, с.4]. У таких ситуаціях конфлікт переходить із площини «публічної дискусії» у площину юридичної відповідальності, де посадовці та службовці ОМС мають відповідати за свої дії (чи бездіяльність) перед законом та громадою.

Отже, було проведено аналіз нормативно-правової бази, що регулює

взаємовідносини ОМС та ГО в Україні.

Формування взаємовідносин ОМС та ГО здійснюється через механізми звернень, консультацій та участі у дорадчих органах, при цьому ОМС законодавчо зобов'язані забезпечувати неупереджений та своєчасний розгляд таких ініціатив, а будь-яке ігнорування чи бездіяльність із їхнього боку тягне за собою юридичну відповідальність.

ГО мають повне право бути присутніми на відкритому засіданні сесії місцевої ради або засідання профільних депутатських комісій; мають право на слово: за регламентом ради, представники ГО можуть отримати право виступу з трибуни для озвучення позиції організації. ГО мають право вимагати копії будь-яких рішень ОМС, кошторисів, проєктів будівництва чи укладених комунальних договорів, якщо вони не є державною таємницею.

Нове законодавство кардинально змінило філософію відносин. Вона перейшла від формального інформування мешканців до обов'язкового громадського оцінювання та надання жителям прямої можливості брати участь у плануванні й розподілі коштів місцевого бюджету (партисипативний бюджет – бюджет участі).

Але канали взаємодії іноді дають збій через ціннісний та комунікаційний розрив між сторонами. Під час консультацій і круглих столів службовці ОМС зазвичай можуть мислити категоріями обмежених бюджетів, інструкцій та суворих бюрократичних процедур, тоді як ГО вимагають швидких змін, екологічної безпеки чи реформ.

1.3 Критичний аналіз сучасного стану та проблем формування й організаційного забезпечення взаємовідносин органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями

В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та ТОВ в Україні – метою

реформи є розбудова ефективної місцевої влади та демократії для надання якісних послуг і гармонійного розвитку громад. Реформа передбачає відповідальність ОМС перед жителями – за ефективність своєї роботи, а перед державою – за її законність [1].

Верховною Радою України (далі – ВРУ) було прийнято низку важливих законодавчих актів, спрямованих на забезпечення оборони держави й функціонування органів влади в умовах воєнного стану. Загалом, цей перелік є досить об'ємним, оскільки місцеве самоврядування – це інститут публічної влади, покликаний вирішувати питання місцевого значення, що мають місце у переважній більшості сфер життєдіяльності суспільства [33].

Взаємодія ОМС з ГО починається з таких основних засад:

1. Прозорість – безперешкодний доступ до всієї інформації, яка необхідна громаді, аби розуміти ухвалені ОМС рішення.

2. Відкритість – передбачає участь громадськості у схваленні політичних рішень на етапі обговорень. Саме тут увага має приділятися: в якій формі треба подавати інформацію; націлення на спілкування, з метою вирішення проблем; досягнення цією ж комунікацією певних результатів; тримати у фокусі увагу громадян.

3. Відповідальність – забезпечення всіх повною та точною інформацією щодо проектів, подій та самої діяльності ОМС: як саме досягаються цілі; як розподіляються кошти; на що витрачений бюджет.

4. Професійність та компетентність – дотримання належних стандартів професіоналізму, глибинне знання галузевих питань та здатність приймати обґрунтовані раціональні рішення.

5. Неупередженість та толерантність – працівники по зв'язкам з громадськістю повинні бути готовими вирішувати конфліктні ситуації та виявляти повагу до всіх членів громади [12].

Попри наявність розвиненого інструментарію громадської участі, комунікація між ОМС та ГО залишається фрагментарною, адже справжнє

партнерство передбачає ухвалення рішень не за людей, а з ними. У цьому контексті демократія в громаді має трактуватися не просто як право бути почутим, а як обов'язок влади врахувати думку мешканців [1, с.14].

Проте головна проблема сучасної взаємодії полягає саме у відсутності дієвого зворотного зв'язку, через що відкритий діалог часто перетворюється на монолог влади, де пропозиції громадян розглядаються суто формально або взагалі ігноруються [1, с.23]. Це призводить до імітації партнерства, яка виснажує ресурс довіри суспільства до інститутів місцевої влади та нівелює саму суть громадського контролю (див. рис. 1.7).

Рисунок 1.7 – Проблемні аспекти взаємодії ОМС з ОГ [12, с.23]

На основі виявлених проблем варто наголосити, що відповідальність за неефективну взаємодію не можна покладати виключно на владу. Наявні труднощі мають системний характер і стосуються обох сторін, що суттєво ускладнює розбудову якісного діалогу між державою та громадянським суспільством. У сукупності ці чинники формують «замкнене коло»: низька активність громадськості зумовлює пасивність органів влади, тоді як формальний підхід управлінців ще більше демотивує громадян, позбавляючи їх

стимулів до участі у житті громади [12, с.2].

Однією з ключових проблем ГО є виникнення так званого феномену «мовчання», що супроводжується поступовою втратою мотивації до взаємодії з ОМС. Громадяни та їхні об'єднання часто зневіряються у реальній можливості вплинути на процес ухвалення рішень: вони побоюються бути не почутими або просто не бачать практичних результатів своєї активності. У зв'язку з цим формується установка на пасивність, за якої ініціативи не висловлюються, а проблеми не виносяться у публічний простір. Така поведінка призводить до самоусунення громадськості від вирішення питань місцевого значення, що ще більше поглиблює розрив між суспільством та владою [32, с.4].

У реальному житті допомога майже ніколи не приходять до тих, хто мовчить. З цього випливає зустрічна проблема для ОМС – ефект відсутності сигналу. Якщо громада не виявляє активності та не створює публічного резонансу, влада доходить помилкового висновку, що питання не є актуальним. Як наслідок, важливі проблеми замовчуються і залишаються невирішеними [1, с.3].

Наступною проблемою, що виникає в ГО, є недовіра. Коли громада мовчить, рішення ухвалюються без неї, проте справжня сила громади полягає не лише в наявності голосу, а й у здатності змусити владу цей голос врахувати. Як наслідок, в ОМС формується «ефект глухоти»: позиція громадян та їхніх об'єднань до них просто не доходить. Така «німа» громада сама створює для себе проблему у вигляді «зручної», але несправедливої влади. Саме тому ефективно самоврядування виникає не там, де є лише владна вертикаль, а там, де існує взаємна відповідальність. Справжнє врядування – це коли і влада, і громадяни починають говорити «одним голосом» [12, с.5].

Проблема, за якої ОМС вбачають вигоду в пасивності ГО, породила також страх перед реальною активністю людей. Адже байдужість громадян породжує безконтрольність влади і свободу дій без відповідальності. ОМС часто підтримують «тихий» формат взаємодії: формальні звіти, громадські

слухання та бюрократичні процедури звернень замість реального діалогу. У цьому випадку важливо пам'ятати: коли громада виявляє ініціативу, а влада її чує – народжується розвиток. Якщо немає суспільного тиску – у влади немає стимулу до змін. Додатково ситуація ускладнюється наявністю конфлікту інтересів між ОМС та ГО. Інтереси громадськості, спрямовані на вирішення соціально значущих проблем і захист прав членів громади, не завжди збігаються з управлінськими, політичними або ресурсними пріоритетами органів влади [12].

Разом з цими проблемами з'являється ланцюг недовіри, де обидві сторони віддаляються один від одного (див. рис. 1.8).

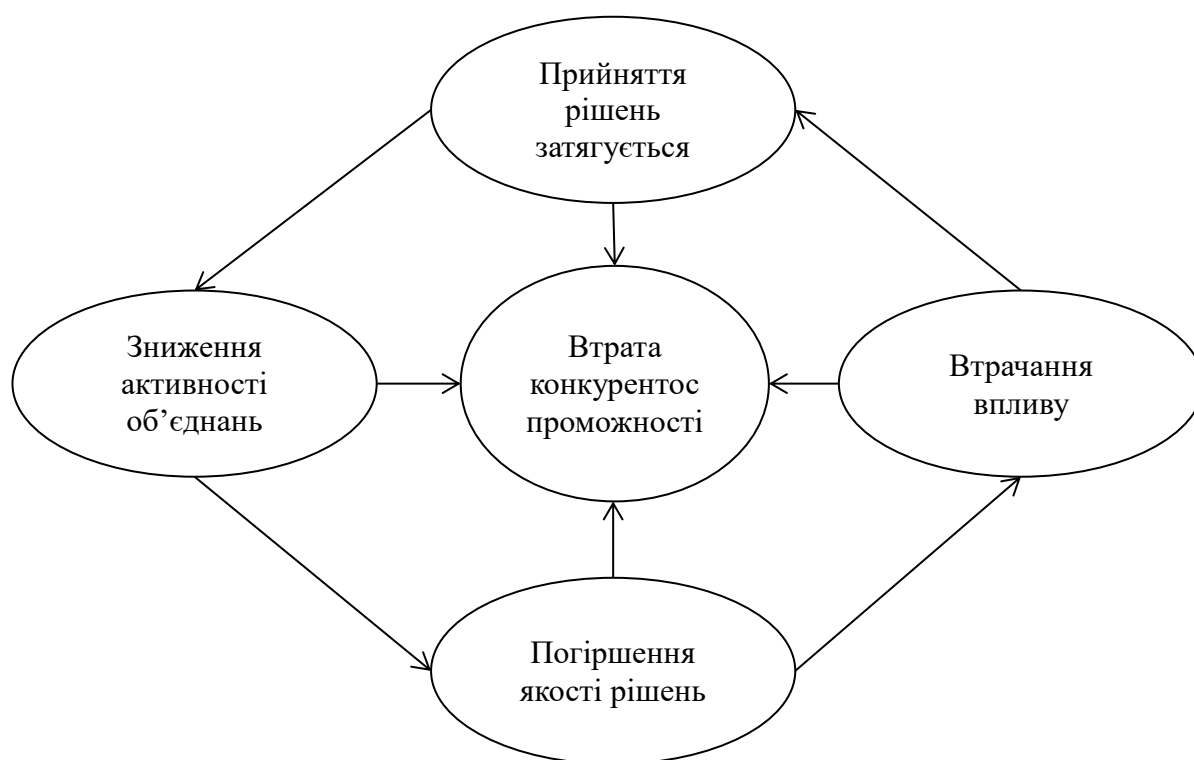

Рисунок 1.8 – Ланцюг проблем при неправильній взаємодії ОМС з ГО [38]

Аналіз зазначеного ланцюга негативних наслідків свідчить, що він є характерним не лише для ТГ у цілому, а й для ГО зокрема. Для ГО цей процес проявляється виразніше, оскільки ігнорування їхніх ініціатив та формалізація участі безпосередньо призводять до втрати впливу, зниження активності та погіршення якості управлінських рішень. Ігноруючи ГО, влада відмовляється

не від критики, а від можливості ухвалювати кращі рішення [38, с. 2].

З боку самих ГО суттєвою проблемою є відсутність чітко сформованої та послідовно вираженої позиції щодо актуальних питань місцевого значення. Нерідко громадськість не консолидує свої інтереси та не формує узгоджених вимог, що ускладнює їх донесення до ОМС. У таких умовах ухвалення управлінських рішень може затягуватися або здійснюватися без належного врахування інтересів мешканців. Як наслідок, відчуження між владою та громадою посилюється, а соціальна напруга та невдоволення зростають [27, с.4].

Наступним етапом стає втрата впливу. ГО остаточно втрачають важелі тиску на ситуацію та починають ігноруватися. Через це ОМС поступово втрачають авторитет, що ще більше ускладнює подальшу співпрацю. Влада і громада починають існувати ізольовано, втрачаючи легітимність та реальний вплив на процеси розвитку [27, с.8].

Зрештою, цей ланцюг замикається у колі глобальної проблеми – втрати конкурентоспроможності території. Коли взаємодія зникає, громада втрачає динаміку: влада не ініціює зміни, оскільки побоюється опору або не відчуває підтримки мешканців. У сучасному світі громади конкурують за обмежені ресурси: інвесторів, гранти та талановитих людей. Проте коли зв'язок між владою та суспільством розірвано, громада перетворюється на «сіру зону». Бізнес не заходить туди, де система управління є закритою та непрозорою. Це неминуче призводить до демографічного занепаду та економічної деградації. Тобто втрачається потенціал, як не території, а ще й людського капіталу, ідей та енергії. Коли ГО «замовкають», цей капітал «витікає» в інші громади або за кордон [12, с.1].

Водночас тривале ігнорування, відсутність результативної комунікації та систематичне неврахування ініціатив призводять до накопичення внутрішньої напруги в громадському середовищі. За таких умов ГО або різко переходять до конфронтаційних форм поведінки або занурюються у стан повної апатії та

самоусунення від суспільного життя. У такому разі громада перестає діяти як цілісний соціальний організм, трансформуючись у сукупність індивідів, не зацікавлених у спільному розвитку. Зрештою, такий системний занепад перетворює територію на депресивну зону, де відсутність діалогу стала головною причиною стратегічної поразки громади в конкуренції за майбутнє [47].

Російська агресія значно ускладнила функціонування ОМС у низці українських регіонів, зокрема й у сфері їхньої взаємодії з ГО. Водночас немає сумнівів щодо необхідності продовження реформи місцевого самоврядування, коригування окремих її прорахунків і відпрацювання планів із відновлення нормального життя на всій території України [36]. Проблеми правового забезпечення взаємовідносин ОМС з ГО під час повномасштабного вторгнення загострилися ще більше (див. рис. 1.9).

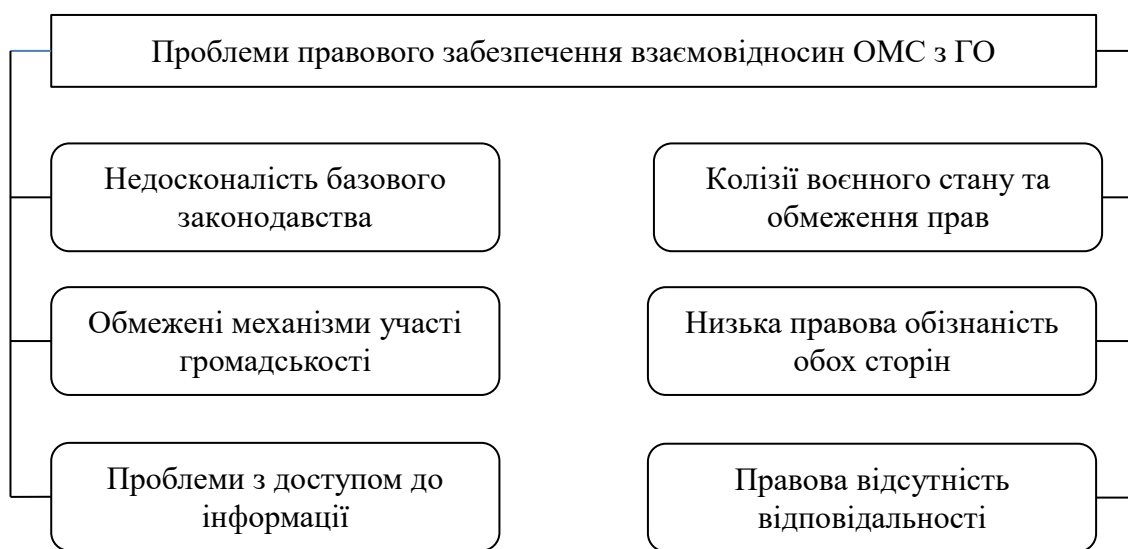

Рисунок 1.9 – Проблеми правового забезпечення взаємовідносин ОМС з ГО [36]

Взаємовідносини ОМС та ГО формально врегульовані низкою нормативно-правових актів, які закріплюють принципи відкритості, участі громадськості та партнерства. Однак на практиці ці норми не завжди реалізуються ефективно [36, с.32].

Усі наявні інструменти (громадські слухання, рішення громадських рад, е-

петиції) мають для ОМС виключно консультативно-дорадчий характер. ОМС мають право розглянути пропозицію ГО, але юридично не зобов'язані її виконувати. Закон «Про місцеве самоврядування» визначає, що процедура громадських слухань чи місцевих ініціатив визначається Статутом громади. Якщо ОМС ухвалив прогресивний Статут – взаємодія є. Якщо Статут застарілий або відсутній – ГО практично позбавлені чіткого алгоритму дій для реалізації своїх прав. Хоча право громадян на участь в управлінні державними справами закріплено в Конституції (Стаття 38), механізми цієї участі на рівні ОМС прописані нечітко [34].

Також основні ЗУ про ГО та ОМС містять загальні положення про право на взаємодію, але не зобов'язують ОМС створювати дієві, обов'язкові до виконання інструменти співпраці [21, с.4].

Війна внесла суттєві корективи у правове поле, створивши правову невизначеність у стосунках між владою та громадою. Під приводом національної безпеки було закрито багато реєстрів, обмежено доступ до сесій рад, засідань виконкомів та публікації рішень ОМС. Правовий механізм балансу між «безпекою» та «прозорістю» досі чітко не врегульований, що породжує зловживання з боку місцевої влади. Обмеження проведення масових заходів, зборів та закритість деяких реєстрів і даних ОМС з міркувань безпеки суттєво ускладнили для ГО реалізацію функцій громадського контролю за діяльністю місцевої влади [36]. Головний виклик для публічного адміністрування зараз – недопущення зловживань цими обмеженнями.

ЗУ «Про місцеві вибори» визначає порядок участі політичних партій у голосуванні на місцевих виборах. Проблема постає в тому, що виборче законодавство створює своєрідний «закритий клуб» для великих партій. Через високі бар'єри (прохідний відсоток) та складну систему підрахунку голосів, маленькі місцеві осередки часто залишаються «не поміченими», навіть якщо мають підтримку громади. Тобто закон вимагає від партій бути великими та структурованими, що вбиває реальну політичну конкуренцію на місцях і не дає

новим обличчям потрапити до влади [20, с.10].

Стаття 4 ЗУ закріплює принцип правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності ОМС. Проте в її тексті відсутні чіткі механізми забезпечення участі ГО в місцевому бюджетному процесі та ухваленні рішень. Це створює правову невизначеність для ГО, які мають намір реалізовувати бюджетні чи соціальні проекти [32, с.4].

Чинне законодавство практично не передбачає реальної, дієвої відповідальності (дисциплінарної чи адміністративної) для посадових осіб ОМС за ігнорування рішень Громадських рад, не розгляд петицій у встановлені терміни чи формальне проведення слухань [19, с.6].

Важливою перешкодою для інклюзивного діалогу є нерівність у правовому статусі суб'єктів громадського сектору. Одні ГО функціонують як зареєстровані юридичні особи, інші існують лише у формі ініціативних груп. Законодавча прогалина полягає у відсутності чітких механізмів легалізації та визнання таких малих груп як повноцінних партнерів [46]. Це дає ОМС змогу вибірково ігнорувати їхні звернення, посилаючись на відсутність формального статусу. Співпраця зазвичай відбувається ситуативно і залежить від суб'єктивного фактора: політичної волі конкретного керівника ОМС або лідера громади. За відсутності сталих правових процедур взаємодія підміняється особистими домовленостями.

Організаційна діяльність ОМС спрямована на практичне втілення базових управлінських функцій, зокрема планування, координації, обліку та контролю [11, с. 29]. Вона передбачає нагляд за діяльністю підпорядкованих структур та об'єктів господарської і соціокультурної сфер, моніторинг виконання прийнятих рішень, а також роботу з населенням задля його залучення до реалізації завдань соціально-економічного розвитку території (див. рис. 1.10).

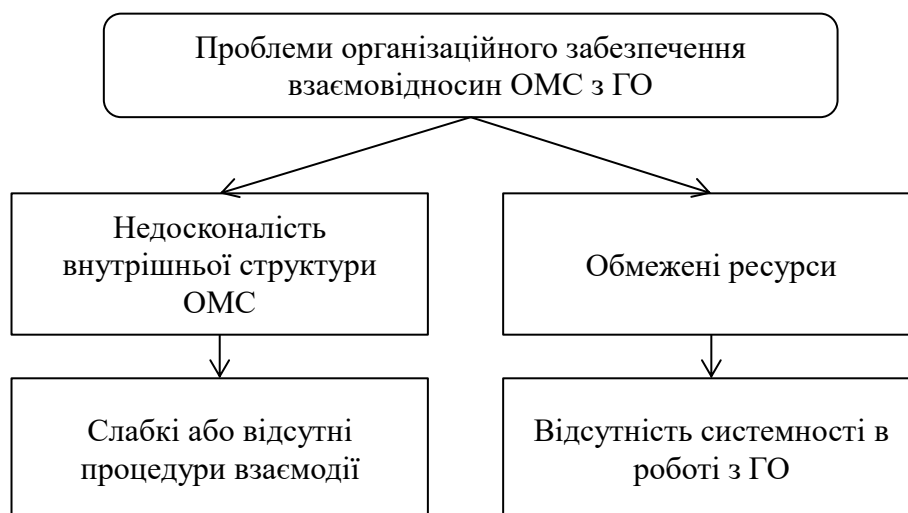

Рисунок 1.10 – Проблеми організаційного забезпечення взаємовідносин ОМС з ГО [47]

Критичною перешкодою для ефективного діалогу є недосконалість внутрішньої структури та організаційного забезпечення самих ОМС. Перш за все, спостерігається дефіцит інституційної спеціалізації: в ОМС часто відсутні підрозділи або окремі посадові особи, відповідальні за стратегічну співпрацю з громадським сектором. Це призводить до «подрібнення» додаткових повноважень між різними відділами, що супроводжується затримками, конфліктами компетенцій та розмиванням відповідальності [47, с.4].

Ця структурна слабкість посилюється відсутністю чітких регламентованих процедур. Взаємодія часто позбавлена встановлених стандартів: немає конкретних строків та відповідальні за зворотний зв'язок. Такі інструменти, як громадські ради чи слухання, нерідко існують лише номінально, оскільки процедура їх формування та частота засідань залишаються нечіткими. Брак системи документування та звітування про опрацювання ініціатив унеможлиблює відстеження реального впливу громадськості на політику громади. Ключовим обмежувальним фактором виступає ресурсний дефіцит. Це стосується не лише недостатнього фінансування комунікаційних напрямів, а й нестачі кваліфікованих кадрів, здатних професійно працювати з ГО [40, с.5].

Отже, був розглянутий сучасний стан та проблеми правового й організаційного забезпечення взаємовідносин ОМС з ГО.

Спостерігається відсутність дієвих механізмів участі у стратегічному плануванні, бюрократизація процесів та обмежений доступ до бюджетних ресурсів для реалізації соціально значущих проєктів.

Ефективна та стабільна взаємодія можлива лише за умови подолання цих інституційних перешкод. Вона потребує переходу від декларативного співробітництва до моделі, що ґрунтується на активній адвокаційній позиції громадян та реальній підзвітності й відкритості влади.

Роблячи загальний висновок, то ГО – це інституціалізована воля громади. Інструмент, який перетворює поодинокі скарги мешканців на професійно сформульовані вимоги та проєкти розвитку. Якщо відносини ОМС та ГО не працюють, запускається деструктивний процес: ігнорування ініціатив громадськості та безконтрольність влади.

Справжнє самоврядування – це не управління людьми, а партнерство з ними. Ефективність громади у 2026 році вимірюється не кількістю засідань ради, а кількістю реалізованих спільних проєктів, де влада надала ресурс, а громада – ідею та енергію. Діалог з ГО не має стати додатковим навантаженням для ОМС, а бути правильним шляхом до розвитку громади.

Вагомим деструктивним чинником воєнного стану стала глибока фінансова криза в інституті місцевого самоврядування. Попри те, що реформа децентралізації забезпечила громадам високий рівень фінансової автономії та значний ресурсний потенціал, повномасштабна агресія докорінно змінила ситуацію. Руйнування та зупинка промислових потужностей, релокація бізнесу, а також масова міграція населення призвели до стрімкого скорочення податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Додатковою перешкодою стала відсутність налагоджених каналів комунікації з інститутами громадянського суспільства. ОМС та ГО бракувало єдиного цифрового простору для узгодження дій. Як наслідок, обмін даними відбувався уривками, що негативно позначалося на ефективності вирішення нагальних проблем громад.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ (НА ПРИКЛАДІ м. КРИВОГО РОГУ)

2.1 Організаційна характеристика Криворізької міської ради та її виконкому

Криворізька міська рада (надалі – КМР) є виборним органом місцевого самоврядування, що представляє Криворізьку міську територіальну громаду (надалі – МТГ) та здійснює від її імені та в її інтересах функції й повноваження місцевого самоврядування, визначені КУ та ЗУ [43].

Рада є юридичною особою, має самостійний баланс, печатку із зображенням Державного герба України і своїм найменуванням, а також рахунки в установах банків. Вона може від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав, бути позивачем і відповідачем у суді. Загальний склад КМР визначається Виборчим кодексом України, а строк повноважень ради, обраної на чергових місцевих виборах, встановлюється Конституцією України [43, с.1].

На сучасному етапі система ОМС у Кривому Розі має комплексну та розгалужену структуру. Вона включає Криворізьку міську раду, Криворізького міського голову, виконавчий комітет та інші виконавчі органи міської ради, а також 7 районних у місті рад, їхні виконавчі органи та органи самоорганізації населення. Загальний склад Криворізької міської ради VIII скликання становить 54 депутати, які працюють у межах 10 сформованих постійних комісій [43, с.2].

Головною виконавчою ланкою в цій системі є виконавчий комітет КМР, до складу якого входить 16 осіб. Загалом виконавчі органи ради налічують 36 структурних підрозділів, покликаних забезпечувати життєдіяльність міста. Ця структура представлена: 7 департаментами; 18 управліннями; 8 відділами; 2 службами; 1 сектором [44, с. 1]. Важливим показником ефективності роботи

цих виконавчих органів є доступність та якість надання публічних (зокрема адміністративних) послуг для населення. Для забезпечення цих потреб у структурі виконкому КМР функціонує Центр адміністративних послуг «Віза» («Центр Дії»), який є ключовим інструментом взаємодії влади та мешканців громади.

Процес взаємодії мешканців із ЦНАПом «Віза» («Центр Дії») відбувається за чітким та цифровізованим алгоритмом: громадянин або представник ГО звертається до Центру особисто через реєстрацію або дистанційно – за допомогою електронної черги на сайті чи в мобільному додатку; адміністратор «Візи» приймає пакет документів, верифікує особу заявника та реєструє звернення в єдиній електронній системі документообігу, автоматично спрямовуючи запит до профільного виконавчого органу міськради; після опрацювання документів заявник отримує SMS-сповіщення і забирає готовий результат (довідку, дозвіл, послугу) в «єдиному вікні», що мінімізує бюрократичні затримки та забезпечує прозорість процесу [43, с.9].

Окрім безпосередньо управлінських підрозділів, для підтримки сталого розвитку громади КМР створює профільні установи. Прикладом є Комунальне унітарне неприбуткове підприємство «Інститут розвитку міста Кривого Рогу» (далі – Підприємство), створене рішенням міської ради №1247 від 25 липня 2012 р. Це аналітичний центр, діяльність якого спрямована на організаційну, ресурсну та проектну підтримку місцевого розвитку згідно з новітніми тенденціями та з урахуванням актуальних потреб громади [51, с.1].

Оскільки діяльність Підприємства базується на принципах активної участі громадян у житті міста, у його структурі функціонують відділи, які безпосередньо відповідають за комунікацію з інститутами громадянського суспільства, координацію спільних проєктів та грантову діяльність [44]. Така внутрішня організація дозволяє Підприємству виступати ефективним містком між Криворізькою міською радою та місцевими, всеукраїнськими й міжнародними об'єднаннями (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Взаємодія підрозділів КП «Інститут розвитку міста Кривого Рогу» з ГО [44, с.2]

Відділ	Як взаємодіє з ГО	Як забезпечуються взаємовідносини
Відділ управління проектами та міжнародної діяльності	Співпраця з ГО у сфері грантових програм, реалізації спільних проєктів, міжнародних ініціатив, розвитку громади	Через укладення меморандумів, проєктних договорів, участь ГО у конкурсах грантів, координаційні зустрічі, спільні заходи та консультації
Відділ інформаційного забезпечення та комунікації	Комунікація з представниками громадськості, висвітлення діяльності ГО, інформаційна підтримка громадських ініціатив	Через офіційні вебресурси, соціальні мережі, інформаційні кампанії, пресрелізи, громадські обговорення та підтримку партнерських зв'язків
Відділ розвитку ініціатив співвласників багатоквартирних будинків	Взаємодія з ОСББ, асоціаціями співвласників та іншими формами самоорганізації населення	Через консультації, тренінги, просвітницькі заходи, методичну підтримку, спільні програми енергоефективності та обмін інформацією
Відділ розвитку туризму	Співпраця з культурними, туристичними та молодіжними ГО під час проведення фестивалів, форумів та туристичних проєктів	Через організацію спільних заходів, партнерські програми, культурні ініціативи та комунікацію з громадськими партнерами
Відділ дизайну та урбаністики	Співпраця з урбаністичними ГО, екологічними та молодіжними об'єднаннями при формуванні міського простору	Через громадські консультації, презентації проєктів, урбаністичні обговорення та участь громадськості у формуванні міського середовища
Аналітичний відділ показників атмосферного повітря	Може взаємодіяти з екологічними ГО та громадськими екологічними ініціативами	Через обмін екологічною інформацією, участь у моніторингових проєктах, публічне інформування громади та консультації

Значна частина структурних підрозділів Підприємства безпосередньо взаємодіє з ГО. Найбільш активна співпраця простежується у діяльності

відділів управління проектами та міжнародної діяльності, інформаційного забезпечення та комунікації, розвитку туризму, підтримки локальних ініціатив мешканців, а також відділу ОСББ. Саме ці структурні підрозділи забезпечують практичну реалізацію партнерства між громадськістю та місцевою владою [44, с.3]. Взаємодія з ГО здійснюється у формі інформаційного партнерства, проведення громадських консультацій, реалізації спільних проектів, участі у форумах, круглих столах, тренінгах та консультативно-дорадчих органах. Така співпраця сприяє залученню громадськості до процесу прийняття управлінських рішень, формуванню локальних ініціатив та розвитку механізмів громадської участі.

Слід зазначити, що ІРМ Кривого Рогу зазвичай не вступає у партнерство з об'єднаннями, діяльність яких суперечить статутним цілям комунального підприємства або вимогам міжнародних донорів (див. рис. 2.1).

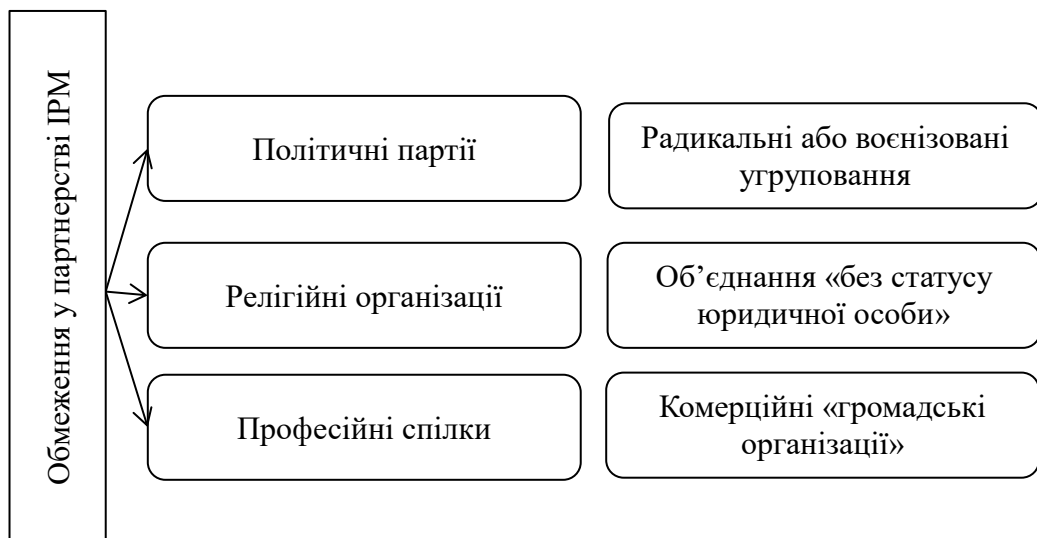

Рисунок 2.1 – Обмеження у партнерстві ІРМ з ГО [44, с.7]

Специфіка діяльності установи пов'язана насамперед із підтримкою соціальних, культурних, екологічних та інших суспільних ініціатив, спрямованих на розвиток ТГ. Основною метою діяльності Інституту є організаційна, ресурсна та проектна підтримка сталого місцевого розвитку, а також консолідація громадських ініціатив [44, с.2].

Діяльність Підприємства не спрямована на співпрацю з політичними

партіями або релігійними організаціями як основними суб'єктами взаємодії. ІРМ – це комунальне підприємство, що фінансується з бюджету міста та міжнародних грантів. Комунальні установи повинні діяти в інтересах усієї громади, а не окремих політичних сил.

Попри те, що релігійні організації належать до інститутів ГС, ІРМ як світська комунальна установа зазвичай не реалізує спільних проєктів суто релігійного спрямування. Співпраця можлива лише в межах соціальних ініціатив (наприклад, гуманітарна допомога), але не в питаннях віросповідання [26].

Діяльність професійних спілок зосереджена на захисті трудових прав конкретних колективів. Оскільки ІРМ займається розвитком міста в цілому (інфраструктура, урбаністика, залучення інвестицій), сфери діяльності цих організацій майже не перетинаються [23].

ІРМ створений для реалізації стратегії мирного та сталого розвитку громади: модернізації інфраструктури, покращення екології, залучення інвестицій та розвитку публічного простору. З огляду на це, діяльність радикальних чи воєнізованих угруповань, спрямованих на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації або просування вузькогрупових деструктивних інтересів, що прямо суперечить статутним цілям та засадам функціонування Підприємства. Також існують ГО, створені виключно для лобіювання інтересів певного бізнесу. Оскільки ІРМ спрямований на суспільне благо, він уникає прямої співпраці з такими структурами, щоб не порушувати принципи прозорості та антикорупційні норми [51, с.6].

Отже, була розглянута характеристика КМР та ІРМ.

КМР здійснює стратегічне планування та створює правове підґрунтя для розвитку громади. Рада безпосередньо формує політику залучення громадян до управлінських процесів шляхом легітимізації громадських консультацій, інституціоналізації дорадчих органів та затвердження відповідних програмних документів.

ІРМ – комунальне підприємство, яке фактично допомагає реалізувати окремі напрями цієї взаємодії на практиці. ІРМ організовує зустрічі, форуми, допомагає організувати проекти, забезпечує комунікацію та координацію, працює безпосередньо з ГО та ініціативними групами.

На практиці інформаційне партнерство між ІРМ, КМР та ГО реалізується через постійний обмін інформацією щодо місцевих програм, проектів і потреб громади. Відділ інформаційного забезпечення та комунікації забезпечує оприлюднення актуальної інформації на офіційному сайті, у соціальних мережах та через електронні ресурси. ГО отримують можливість: інформувати про власні ініціативи; поширювати анонси заходів; брати участь у спільних інформаційних кампаніях; отримувати роз'яснення щодо місцевих програм та конкурсів. Практично це відбувається шляхом: електронного листування; проведення спільних пресконференцій; розміщення матеріалів ГО на інформаційних ресурсах; організації публічних презентацій та круглих столів; створення спільних чатів, робочих груп або онлайн-платформ для комунікації.

2.2 Аналіз напрямів взаємовідносин Криворізької міської ради з громадськими об'єднаннями

Військові дії РФ проти України докорінно змінили порядок денний функціонування усіх елементів публічної сфери. Через це відбулось перевантаження і зміна пріоритетів усіх установ, публічних осіб, органів влади, грантових програм і фондів [47].

В умовах воєнного стану КМР та її виконавчий комітет кардинально перебудували систему взаємодії з ГО та жителями міста. Головний управлінський вектор змістився з класичних форматів у площину безпеки, швидкого цифрового реагування та цільового партнерства заради оборони та життєзабезпечення громади [52].

Через постійну загрозу обстрілів та необхідність суворого дотримання

безпекових протоколів (заборона масових зборів під час повітряних тривог) КМР перенесла основну вагу комунікації з ГО та громадою в онлайн-середовище. Це дозволяє підтримувати безперервний публічний діалог без ризику для життя людей.

У м. Кривому Розі у напрямку громадських організацій на 03.06.2026 зареєстровано: 1 467 юридичних осіб; 8 ФОП [28].

Громадські організації Кривого Рогу виступають важливим елементом локального громадянського суспільства, здійснюючи вагомий вплив на соціальну сферу та рівень життя мешканців. Вони функціонують на добровільних засадах і спрямовують свою діяльність на розв'язання актуальних проблем громадян, а також на захист їхніх прав та інтересів у межах чинного законодавства.

Громадські спілки є вагомим інструментом впливу на державотворчі процеси. Залученість громадян до їхньої діяльності забезпечує ефективний контроль за політичним сектором, підтримує суспільну стабільність і добробут, а також гарантує дотримання ключових демократичних принципів. На нормативному рівні важливо розмежовувати види громадських об'єднань: на відміну від громадських організацій, які створюються виключно фізичними особами, громадські спілки можуть мати у своєму складі юридичних осіб приватного права. Реалізуючи різнопланові заходи та унікальні проекти, такі спілки приносять значну користь соціуму й ефективно розв'язують актуальні проблеми на різних рівнях суспільного життя. Діяльність ГО надважлива під час військових дій. Вони утворюють зв'язок держави із суспільством, при цьому захищаючи інтереси громадян від безпідставного втручання з боку держави [28, с.1].

Під час війни діяльність ГО переважно зосереджена на допомозі ЗСУ та ВПО. Окрім загальновідомих великих фондів, діє багато локальних, неполітичних ГО та БФ (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Популярні ГО в м. Кривий Ріг [28]

ГО	Діяльність
ГС Християнський футбольний клуб «ПЕНУЕЛ»	громадська спілка, що поєднує спортивні ініціативи з потужною соціальною та благодійною діяльністю
Благодійний фонд «Шелтер Плюс»	організація надає прихисток переселенцям, гуманітарну допомогу, а також проводить заходи для дітей та молоді
ГО «НАБАТ» Кривий Ріг	допомога військовим, родинам військовослужбовців, ветеранам та вразливим групам населення для захисту їхніх прав, надання допомоги та сприяння національно-культурному розвитку
БФ «Слов'янське серце»	солідарність і лідерство жінок, захист дітей та зміцнення спільнот, заснованих на рівності, безпеці й людській гідності

Взаємодія між ОМС та ГС «Християнський футбольний клуб «ПЕНУЕЛ», враховуючи специфіку цієї структури, будується на перетині спорту, соціального захисту та публічної дипломатії. Оскільки клуб залучає кошти міжнародних донорів та небайдужих людей, він має фінансову спроможність допомагати в утриманні спортивних об'єктів. ОМС (через Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту) надають клубу в оренду або користування комунальні стадіони, майданчики та зали в закладах освіти. Оскільки «ПЕНУЕЛ» співпрацює з різними християнськими конфесіями та авторитетними лідерами, міська влада залучає керівництво клубу до роботи Міжконфесійних рад або круглих столів при ОМС.

Взаємодія міської влади з керівництвом клубу «ПЕНУЕЛ» відбувається у кілька етапів: розпорядженням мера представників клубу офіційно включають до складу Міжконфесійної ради при ОМС як експертів із духовного та спортивного виховання молоді. На засіданнях і круглих столах сторони спільно формують порядок денний, узгоджуючи проєкти щодо благодійних турнірів, гуманітарної допомоги та соціалізації дітей. За результатами цих обговорень ухвалюються рішення, які фіксуються в офіційних протоколах і передаються владі для впровадження в муніципальні програми громади [28, с.2].

Взаємодія між ОМС та БФ «Шелтер Плюс», зважаючи на розгалужену структуру фонду (від шелтерів до скаутських організацій та дитячих клубів), є глибокою, багатовекторною та системною. Влада міста та районів виступає тут як координатор, логістичний партнер та замовник соціальних послуг. Служби у справах дітей та Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді взаємодіють із клубом «Схованка» для надання комплексної допомоги дітям із вразливих категорій (діти-сироти, діти у складних життєвих обставинах, діти військовослужбовців). Клуб надає дітям комплексну допомогу, а ОМС здійснює загальний координаційний контроль, оцінюючи якість надання соціальних послуг [28, с.3].

Взаємодія між ОМС та ГО «Набат Кривий Ріг» (враховуючи широкий спектр правозахисної, ветеранської та соціально-психологічної діяльності) будується на принципах соціального партнерства, спільного ведення випадків та взаємної координації. Ветерани та волонтери беруть безпосередню участь у розробці та коригуванні міських програм соціальної підтримки (наприклад, програм комплексної реабілітації чи виділення матеріальної допомоги), забезпечуючи прозорість розподілу бюджетних коштів. ОМС взаємодіють з організацією в межах конкурсів проєктів та соціального замовлення, що фінансуються з місцевого бюджету, а також сприяють у залученні міжнародних грантів. Влада може виступати гарантом або партнером (надавати листи підтримки) під час подачі організацією заявок на велике міжнародне фінансування [28, с.4].

Взаємодія між ОМС та БФ «Слов'янське серце» (як криворізьким осередком, так і організацією в цілому) має чітку ціннісну та правозахисну специфіку. Оскільки фонд декларує феміністичні принципи, інтерсекційність та ЛГБТ, ОМС взаємодіють із ним у межах міжнародних зобов'язань України, виконання державних стратегій безбар'єрності, протидії насильству та євроінтеграційних стандартів. ОМС (зокрема Департамент соціальної політики та Служби у справах дітей) є головними координаторами запобігання домашньому та гендерно зумовленому насильству на рівні громади. Фонд

«Слов'янське серце» виступає ключовим виконавчим партнером. Фонд допомагає ОМС коректно (без дискримінації) надавати гуманітарну та психологічну допомогу представникам ЛГБТ та спільноти, етнічним меншинам та людям із хронічними захворюваннями, які виїхали з зони бойових дій [28, с.5].

Навіть у надскладних умовах воєнного стану громадський сектор України демонструє стійкість та вагомий потенціал для подальшого зростання. Зокрема, у Кривому Розі на сьогодні активно функціонує розгалужена мережа таких об'єднань, що охоплюють найрізноманітніші напрями діяльності:

1. Професійні організації – об'єднання працівників певної професії професійний революціонер особа, яка має політичний і організаційний досвід і постійно займається революційною діяльністю [16].

2. Фізкультурно-спортивні об'єднання – спортивно-орієнтовані ГО, що ставлять за мету синергію з державою у сфері фізичної культури та спорту. До їхніх базових завдань належать: популяризація здорового способу життя й організація оздоровчої роботи серед працюючого населення, а також забезпечення прогресу та підтримки окремих видів спорту [61, с.19].

3. Молодіжні спілки – це добровільні об'єднання молоді віком від 14 до 35 років, що функціонують задля захисту спільних інтересів і розкриття творчого й патріотичного потенціалу нового покоління. Такі структури виступають інструментом інтеграції молоді у суспільно-політичне життя країни, а їхня ключова мета полягає у вихованні лідерських якостей, розвитку волонтерського руху, правозахисній діяльності та стимулюванні громадянської активності [60].

4. Ветеранські, інвалідні спілки – є офіційно зареєстрованими ГО, покликаними захищати й представляти інтереси ветеранів і ветеранок війни, а також їхніх сімей та родин полеглих воїнів. Такі інституції функціонують на місцевому або загальнонаціональному рівнях, мають статус неприбуткових структур і можуть залучати фінансову підтримку з державного бюджету [41].

5. Просвітницькі, культурні об'єднання – це добровільні формування, ключовою місією яких є збереження історико-культурної спадщини, розвиток мови, народної творчості та освіти. Цей сектор консолідує людей навколо спільних ідей і цінностей, охоплюючи як громадські ініціативи, творчі спілки й національно-культурні товариства, так і профільні комунальні установи (музеї, бібліотеки тощо) [16, с.9].

6. Етнічні – (громадські спілки чи організації національних меншин та корінних народів) – це добровільні неприбуткові ГО, створені для вивчення, збереження та популяризації своєї мови, культури й традицій, а також для захисту соціальних та правових інтересів своєї етнічної спільноти [16, с.13].

7. Правозахисні – це недержавні неприбуткові організації, створені для захисту прав, свобод та інтересів громадян. Вони надають юридичні консультації, документують порушення, представляють інтереси постраждалих у судах та здійснюють контроль за дотриманням законів органами влади [45].

8. Жіночі ГО – це добровільні ГО, створені жінками задля захисту своїх прав, професійної самореалізації, взаємопідтримки та подолання критичних соціальних викликів. Національні та міжнародні неурядові інституції цієї спрямованості наділені повноваженнями: долучатися до формування управлінських рішень ОМС та виконавчої влади у сфері гендерної рівності й протидії насильству за ознакою статі; виступати партнерами у впровадженні національних і місцевих цільових програм; інтегрувати своїх делегатів до складу профільних консультативно-дорадчих органів при владних структурах; здійснювати моніторинг дотримання принципу рівних прав і можливостей для обох статей, а також контролювати заходи із запобігання гендерно зумовленому насильству. [59, с.2]. Головна особливість жіночих об'єднань – це принципи солідарності та сестринства. Вони працюють за принципом «рівна-рівній», що дозволяє жінкам у кризових ситуаціях швидше знаходити розуміння, долати соціальну ізоляцію та відновлювати контроль над власним життям [18].

Згідно з офіційною статистикою Держстату, у 2022 році в Україні функціонувало 96 543 громадські організації. Протягом 2023 р. їхня чисельність зросла до 99 556 одиниць, а вже у 2024 році цей показник сягнув позначки 104 483. Такі показники продемонстрували стійку тенденцію до розширення третього сектору, яка зберігається навіть в умовах повномасштабної війни. У функціональній структурі цих об'єднань переважає волонтерська підтримка Сил оборони України. Крім того, пріоритетними напрямками їхньої діяльності є всебічна допомога ветеранам та їхня подальша реабілітація, реалізація антикорупційних ініціатив, а також правозахисна діяльність [29].

Міжнародні громадські організації та БФ залучили найбільше допомоги для громад серед усіх груп інтересів. ОМС отримували генератори, сонячні панелі, обігрівачі та насоси. Міжнародні партнери активно допомагають облаштовувати укриття в закладах освіти, будувати прихистки та ремонтувати житло для ВПО. Для покращення взаємодії ОМС створюють спеціальні відділи міжнародного співробітництва та шукають фахівців зі знанням мов. Зі свого боку, МГО виділяють гранти на інфраструктурні проекти та проводять тренінги для працівників ОМС [38].

Для волонтерського руху став значний тягар фінансової звітності. Оскільки ресурсна підтримка надходила з різних джерел – від українських громадян, діаспори, приватних донорів та міжнародних фондів – законодавство вимагало детального документування кожної транзакції. Проте в умовах, коли запити з передової надходили безперервно, ведення бухгалтерського обліку за стандартами мирного часу виявилось майже неможливим. Як наслідок, організації поставали перед проблемою: затримувати постачання критично важливої допомоги заради паперової бюрократії чи діяти у неформальній площині, щоб забезпечити безперервний розподіл ресурсів [47].

Сучасна взаємодія між ОМС та ГО будується на базі цифровізації та чітких юридичних процедур. Цей процес зазвичай починається в онлайн-просторі, де через спеціалізовані платформи е-демократії (наприклад, систему

e-DEM) та за допомогою верифікації через КЕП відбувається офіційне подання проєктних заявок або ініціювання електронних петицій. Після успішного проходження модерації та обов'язкового етапу збору підписів, петиції чи грантові пропозиції переходять на управлінський рівень – до колегіального розгляду. Таке обговорення здійснюється під час засідань Громадських чи Координаційних рад, які в умовах воєнного стану проходять у гібридних або дистанційних форматах із веденням обов'язкового відеозапису та електронного протоколювання. У тих випадках, коли розв'язання муніципальних проблем потребує глибокої експертизи, діалог переростає у науково-практичні конференції, де розробляються стратегічні плани відновлення. Останній кроком комплексної взаємодії стає ухвалення офіційної Резолюції конференції, яка разом із рішеннями рад та результатами розгляду петицій інтегрується у місцеві цільові програми, забезпечуючи прозорий та науково обґрунтований розвиток громади [38, с.12].

Взаємодія міської ради Кривого Рогу та ГО є двосторонньою: контакти ініціюють як профільні департаменти під конкретні завдання, так і громадськість (зокрема через «Контакт-центр 1520»). Головна умова співпраці – відповідність проєктів ГО стратегічним пріоритетам і програмам розвитку міста (екологічним, соціальним, молодіжним). Довгострокове партнерство юридично закріплюється меморандумами та участю ГО у координаційних радах, при цьому міськрада активно сприяє розвитку спроможності своїх партнерів [33].

Проаналізуємо напрямки взаємовідносин КМР з ГО (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз напрямів взаємовідносин КМР з ГО

Відділ	Напрямок взаємодії з ГО	Які залучаються ГО	Механізм взаємодії	Практична реалізація
КП «Інститут розвитку міста Кривого Рогу»	Стратегічний розвиток, залучення інвестицій, грантовий менеджмент, міжнародне партнерство та інновації	Екологічні, урбаністичні, аналітичні («мозкові центри»), ГО у сфері просторового розвитку, великі благодійні фонди	Проектне співробітництво, спільне подання грантових заявок, публічні консультації, круглі столи	Розробка стратегій розвитку міста, залучення міжнародної технічної допомоги для відновлення, проведення стратегічних сесій
Профільні департаменти та управління виконкому КМР	Поточна та спеціалізована діяльність відповідно до галузевої специфіки (соціальна, молодіжна, екологічна політика)	Молодіжні, спортивні, правозахисні, ветеранські, дитячі ГО, профільні благодійні організації, екологічні союзи	Прямі робочі зустрічі, участь у цільових програмах, виконання соціального замовлення, обмін офіційними запитами та зверненнями	Фінансування молодіжних ініціатив через Департамент сім'ї та молоді, розподіл гуманітарної допомоги з Департаментом соціалістики
Дорадчо-консультативні органи (Громадська рада, Молодіжний виконком)	Громадський контроль, експертиза нормативно-правових актів, захист інтересів окремих суспільних груп	Представники широкого спектра зареєстрованих місцевих ГО (професійні спілки, волонтерські об'єднання)	Регулярні засідання колегіальних органів, участь у засіданнях виконкому	Попередній розгляд проектів рішень міської ради, делегування представників громадськості до робочих груп КМР
Інструменти електронної демократії (Цифрові платформи міста)	Пряме залучення громадян та ГО до розподілу бюджетних коштів і прийняття рішень	Будь-які місцеві ГО, ініціативні групи громадян, волонтерські та локальні об'єднання	Електронне голосування, подача цифрових проектів, підписання петицій	Реалізація мікропроектів у межах програми «Громадський бюджет»

Аналіз напрямів взаємовідносин КМР з ГО свідчить про переважання консультативно-партнерської моделі співпраці [44]. Основними механізмами взаємодії виступають громадські консультації, інформаційне партнерство, участь у форумах, діяльність дорадчих органів та реалізація спільних проєктів. Найбільш активно до співпраці залучаються молодіжні, екологічні, урбаністичні, благодійні та культурні громадські організації, діяльність яких спрямована на розвиток територіальної громади міста (див. рис. 2.2).

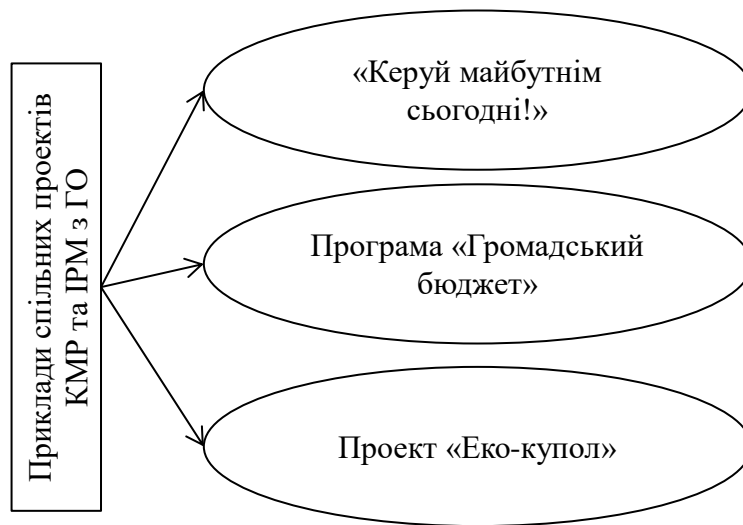

Рисунок 2.2 – Приклади співпраці КМР та ІРМ з ГО [44]

Рисунок ілюструє, що навіть у надскладних умовах повномасштабної війни КМР та ІРМ не припиняють своєї стратегічної місії та максимально активізували взаємодію з ІГС, та міжнародними партнерами.

Зокрема, фахівці Інституту виступили партнерами та співавторами Форуму лідерів учнівського самоврядування «Керуй майбутнім сьогодні!». Цей захід об'єднав близько 100 учасників, серед яких були представники міської влади, Криворізького Молодіжного центру, лідери шкільних дитячих об'єднань, а також класичний представник третього сектора – ГО «Аваліст». У межах цього форуму було продемонстровано міжсекторальну взаємодію за участю конкретного структурного підрозділу Підприємства. Так, представник Туристичного відділу Інституту розвитку міста провів робочу зустріч із

педагогами та керівниками навчальних закладів, презентувавши освітньо-туристичний потенціал Кривого Рогу. Ключовим вектором цієї співпраці визначено залучення учнівської та студентської молоді до екскурсійних маршрутів промислового та історичного туризму, що розглядається як інструмент формування національної свідомості, патріотизму та історичної обізнаності нового покоління.

Наведений приклад демонструє, що взаємовідносини ІРМ із ГО мають системний характер і спрямовані на забезпечення ефективної реалізації молодіжних ініціатив шляхом залучення широкого кола партнерів: від громадського сектору до промислових гігантів та провідних закладів вищої освіти міста [44, с.1].

Масштабно реалізованим прикладом є загальноміська муніципальна програма «Громадський бюджет» (Бюджет участі) Кривого Рогу. Цей проєкт координується виконкомом КМР, який часто допомагає у підготовці заявок та реалізується безпосередньо місцевими громадськими організаціями, благодійними фондами та ініціативними групами мешканців. Міська рада щорічно виділяє з бюджету міста цільові кошти на фінансування соціальних, інфраструктурних, освітніх та екологічних проєктів, які пропонують і розробляють самі ГО або мешканці міста.

ГО формують проєктні ідеї (наприклад, створення майданчиків, благоустрій скверів чи закупівля медичного обладнання); проходять модерацію у профільних департаментах виконкому, а потім захищають їх на відкритому загальноміському голосуванні мешканців. Програма показала колосальний рівень залученості ГС. Наприклад, якщо на перших етапах голосували близько 10 тисяч містян, то згодом кількість активних мешканців, які підтримували проєкти ГО, перевищила 80 тисяч осіб [44, с.12].

Наступним прикладом практичної взаємодії ІРМ з науковою спільнотою, громадським активом та міжнародними донорами у сфері екологічної безпеки є реалізація стартап-проєкту «Еко-Купол». Ця ініціатива спрямована на

модернізацію системи моніторингу атмосферного повітря та підвищення рівня екологічного контролю в місті.

Проект передбачає створення гнучкої системи моніторингу за допомогою мобільних датчиків, встановлених на комунальному транспорті та спеціальних високотехнологічних дронах. Все це дозволило фіксувати концентрацію забруднюючих речовин (діоксиду сірки, оксидів азоту, пилогазових хмар після вибухів у кар'єрах) у найкоротші терміни. Реалізація проекту стала можливою завдяки спільним зусиллям аналітичного відділу ІРМ, Управління екології виконкому КМР та міжнародних партнерів – Програми розвитку ООН та Уряду Швеції. Замовником та ініціатором стала КМР, а Виконавцем ІРМ.

Проект «Еко Купол» наочно демонструє, як ІРМ виконує функцію координатора міжсекторального екологічного партнерства. Інститут зміг поєднати фінансові ресурси міжнародних донорів, інтелектуальний потенціал криворізьких вчених та прямий запит громадськості на отримання відкритих екологічних даних. Кривий Ріг став одним із трьох міст України, яке отримало інноваційне обладнання для моніторингу повітря. До муніципальної системи було інтегровано додаткову стаціонарну станцію моніторингу та спеціалізований високотехнологічний дрон. Використання дронів дозволило проводити екологічні вимірювання на різних висотах у важкодоступних та раніше ізольованих зонах – безпосередньо поблизу промислових підприємств, транспортних вузлів та над кар'єрами [30].

Інтерес у цьому контексті становить досвід таких європейських держав, як Швейцарія та Франція [59]. Попри географічну близькість та спільні європейські цінності, ці країни репрезентують дві принципово різні, але однаково ефективні моделі залучення громадськості до процесів державного управління та місцевого розвитку (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.4 – Зарубіжний досвід формування взаємовідносин ОМС з ГО Швейцарії та Франції [59, с.14]

Критерій порівняння	Швейцарія	Франція
Базова законодавча основа	Цивільний кодекс (ст. 60–79), Федеральна Конституція (гарантія консультацій та референдумів)	Закон про договір асоціації, Загальний кодекс територіальних громад. Діяльність чітко структурована державою
Характер взаємовідносин	Партнерсько-експертний та наглядовий. ГО мають реальні важелі впливу на рішення ОМС завдяки інструментам прямої демократії. Влада сприймає їх як рівноправних радників	Контрактно-виконавчий. ОМС часто виступають замовниками послуг (соціальних, культурних), а асоціації - субпідрядниками, які виконують державні/муніципальні програми
Головні інституційні канали зв'язку	Процедура (офіційні консультації): ОМС зобов'язані надсилати проекти рішень профільним ГО для внесення правок до голосування	Консультативні ради та комісії - створюються при меріях або регіонах, але їхні висновки зазвичай мають рекомендаційний характер
Канали прямого тиску громадян через ГО	Локальні референдуми та ініціативи: ГО збирають підписи і можуть повністю заблокувати рішення муніципалітету або винести своє питання на голосування	Місцеві петиції та демонстрації: право петицій існує, але механізм винесення питання на обов'язковий референдум значно складніший і рідко використовується на рівні комун
Делегування публічних послуг	Принцип субсидіарності: якщо місцева ГО (наприклад, спортивний клуб чи екологічна спілка) може організувати процес краще за ОМС, ОМС повністю передає їй управління та бюджет	Державно-приватне партнерство. Процедура строго регламентована законодавством про публічні закупівлі. Жорсткий контроль з боку Рахункової палати Франції

На практиці у Швейцарії та Франції організація живої комунікації (круглі столи, звернення, робочі групи) суттєво відрізняється через різну політичну культуру – неформально-консенсусну у швейцарців та структуровано-бюрократичну у французів.

Швейцарська модель прагне уникнути конфліктів у судах чи на

референдумах, тому ОМС збирають круглі столи до того, як виникне проблема або буде ухвалено рішення. Муніципалітет (чи виконавчий комітет міста) створює так звані (робочі групи під конкретну задачу). Якщо місто планує, наприклад, екологічну рекультивацію зони чи перебудову району, воно саме запрошує за круглий стіл місцеві ГО, екологів, бізнес та представників мешканців. Часто для ведення таких круглих столів ОМС залучають незалежних професійних фасилітаторів (нейтральних посередників). Це робиться для того, щоб чиновники не тиснули на громадськість, а дискусія була на рівних. Результатом круглого столу є компромісний документ (консенсус), який потім майже без змін голосується місцевим парламентом [54, с.1].

ГО можуть звернутися до влади від листа до ультиматуму референдумом. Оскільки швейцарська система децентралізована, лідер місцевої ГО може просто написати електронного листа або зателефонувати голові муніципалітету чи керівнику профільного департаменту і домовитися про зустріч. Будь-яка ГО може подати заявку до муніципалітету з вимогою включити її до списку організацій, які отримують проекти рішень для експертизи. Будь-яка ГО або навіть підліток (у багатьох кантонах політичні права на місцевому рівні починаються з 16 років) може подати петицію до ОМС. Влада зобов'язана її розглянути та надати офіційну відповідь, але вона не є обов'язковою до виконання. ОМС не мають права відмовити, якщо ГО доведе, що проект стосується її профілю діяльності. Якщо ОМС ігнорує листи, ГО запускає збір підписів під «Місцевою ініціативою». Це змушує владу або виконати вимогу, або офіційно винести це питання на міський референдум, де вирішуватимуть жителі міста [54, с.6].

Швейцарський досвід корисний для побудови раннього діалогу (коли ГО залучаються до розробки стратегій міських програм ще на етапі ідеї, щоб уникнути конфліктів у громаді).

У Франції діалог більш формалізований. Круглі столи зазвичай відбуваються в межах постійно діючих органів при меріях. Існують Ради

мікрорайонів або Громадянські ради – постійні дискусійні майданчики, де депутати та ГО збираються за круглим столом раз на місяць чи квартал. Засідання зазвичай очолює мер, профільний заступник мера або уповноважений чиновник префектури. Діалог іде строго за порядком денним, який затверджується заздалегідь. Круглий стіл має консультативний характер. Асоціації висловлюють свою думку, фіксується протокол, але остаточне рішення залишається виключно за мерією [59].

У Франції звернення ГО підпорядковане адміністративним правилам. Більшість французьких ОМС мають спеціальні онлайн-портали. ГО може подати свій проект чи пропозицію через цей портал, де інші мешканці голосують за неї. Якщо проект набирає встановлену кількість голосів, мерія зобов'язана розглянути його на сесії [59, с.5].

Якщо асоціація хоче звернутися до ОМС по допомогу (наприклад, отримати приміщення для проведення заходів чи фінансування), вона подає пакет документів через загальнонаціональну систему. Звернення розглядається спеціальною комісією ОМС на предмет відповідності стратегії розвитку міста. За французьким законодавством, якщо ОМС не відповідає на офіційний запит протягом двох місяців, це юридично трактується як «мовчазна відмова», що дає право ГО оскаржувати бездіяльність влади в Адміністративному суді [59, с.8].

Попри розбіжності в інституційних моделях та підходах до взаємодії влади й суспільства у Швейцарії та Франції, обидві країни демонструють високу ефективність у залученні громадського сектору до вирішення стратегічних завдань. Успішне впровадження спільних проєктів у сферах екології, сталого розвитку та локального самоврядування доводить, що синергія між державними інституціями та ГО є ключовим драйвером модернізації (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.5 – Досвід взаємодії влади та ГО у Швейцарії та Франції [2]

Країна-проект	Проблема	З ким співпрацювали органи влади	Що було впроваджено
Швейцарія - екологічні муніципальні ініціативи	Забруднення довкілля та недостатня участь населення у вирішенні екологічних проблем	з екологічними громадськими організаціями; молодіжними, екологічними рухами та місцевими ініціативними групами	Реалізація програм сортування відходів; проведення громадських консультацій; створення локальних екологічних платформ взаємодії влади і громадськості
Франція - оновлення міських районів у межах програми «ANRU»	Деградація міських кварталів: застаріле житло, соціальна ізоляція мешканців, безробіття, слабка інфраструктура та низька якість міського середовища	муніципалітети та місцеві громадські об'єднання мешканців районів	знесення старих будинків, будівництво нового житла, модернізація шкіл і соціальних об'єктів, розвиток транспорту та громадських просторів

Результати аналізу таблиці свідчать:

1. Швейцарія – у результаті співпраці ОМС з екологічними ГО було сформовано стабільний механізм громадської участі у сфері екологічної політики. Завдяки інформаційним кампаніям та спільним програмам сортування відходів у низці муніципалітетів підвищився рівень переробки сміття та скоротилися витрати на утилізацію відходів. Важливим результатом стало посилення довіри населення до місцевої влади, оскільки громадські організації отримали можливість брати участь у підготовці екологічних рішень і контролі за їх реалізацією. Проект також сприяв розвитку культури партнерства між владою та громадянським суспільством. Особливістю швейцарського підходу стало те, що ГО не лише брали участь у консультаціях, а фактично стали постійними партнерами ОМС. Влада використовувала механізми громадських слухань, локальних референдумів та спільних дорадчих платформ. Значну увагу приділяли екологічній просвіті населення через громадські організації, а контроль за виконанням екологічних програм частково здійснювався самими ГО. Досвід Швейцарії демонструє ефективність переходу

від формальних консультацій до постійного партнерства між владою та громадським сектором. Для України корисним є впровадження спільних дорадчих екологічних платформ, ширше залучення ГО до моніторингу реалізації місцевих програм та проведення регулярних громадських обговорень екологічних питань [2, с.1].

2. Франція – у програмі міського оновлення Національне агентство з реновації міст працювало у партнерстві з муніципалітетами та місцевими ГО мешканців районів. Особливість полягає в тому, що ГО не були лише «консультантами», а брали участь у плануванні реконструкції кварталів, обговоренні забудови, соціальної інфраструктури та розподілу ресурсів. В окремих районах створювалися «житлові ради» та локальні комітети мешканців, які впливали на рішення щодо знесення, реконструкції та будівництва нових об'єктів. Деякі квартали, які раніше вважалися депресивними, були фактично перепроєктовані заново. У процесі проектування почали масово залучати асоціації мешканців (житлові, соціальні, міські ГО). З'явилися локальні ради районів, де мешканці впливали на рішення щодо забудови. Досвід Франції показує, що ефективний міський розвиток можливий лише за умови включення мешканців через ГО у всі етапи планування – від діагностики проблем до реалізації проектів [3, с.7].

Отже, було проаналізовано організаційну характеристику КМР та її виконкому. Взаємодія КМР та ІРМ з ГО характеризується як системна та багаторівнева форма співпраці, спрямована на реалізацію ініціатив у сфері міського розвитку, соціальної згуртованості та підвищення якості публічного управління. Основні механізми взаємодії включають консультаційні платформи, спільну участь у розробці міських програм, реалізацію грантових і проєктних ініціатив, а також залучення громадських організацій до обговорення стратегічних документів розвитку міста.

Передусім ІРМ виступає як координаційний центр взаємодії між міською радою та громадським сектором. Саме через Інститут часто організовуються

робочі зустрічі, консультації, круглі столи та стратегічні обговорення, де громадські організації можуть безпосередньо озвучувати проблеми та пропозиції.

Попри складні умови воєнного стану, співпраця між інституційними структурами міської влади та громадським сектором не лише не припинилася, а в окремих напрямках навіть посилилася. Це свідчить про високий рівень адаптивності управлінських механізмів та стійкість локальних інституцій до кризових викликів. ГО продовжують виконувати важливу роль посередника між громадою та владою, сприяючи швидкому виявленню соціальних потреб і мобілізації ресурсів для їх вирішення. Водночас ІРМ демонструє орієнтацію на партнерську модель управління, у якій ГО розглядаються не як формальні учасники процесів, а як рівноправні партнери у формуванні та реалізації політик міського розвитку.

Таким чином ІРМ фактично виконує роль інституційного «мосту» між владою і громадою, забезпечуючи організовану, структуровану та постійну взаємодію. Саме через таку модель співпраці ГО стають реальними учасниками міського розвитку, а не лише зовнішніми спостерігачами процесів. Зокрема, профільні департаменти та управління виконкому КМР забезпечують стабільне правове, соціальне та адміністративне адміністрування поточних питань громади відповідно до своєї галузевої специфікації (молодіжної, екологічної чи соціальної політики). У той же час дорадчо-консультативні органи виступають ключовим інструментом громадського контролю та незалежної експертизи нормативно-правових актів, гарантуючи пряму участь представників громадськості у процесах підготовки та прийняття локальних управлінських рішень.

Взаємовідносини органів влади з ГО у Швейцарії та Франції мають спільну рису – вони побудовані на принципі залучення громадськості до прийняття рішень, однак відрізняються рівнем інституційної інтеграції та характером участі.

У Швейцарії взаємодія має найбільш глибокий і системний характер: ГО фактично є постійними партнерами влади. Вони залучаються не лише до консультацій, а й до спільного розроблення та моніторингу політик через дорадчі органи, громадські платформи та механізми прямої демократії. Це формує модель стабільного партнерства та високого рівня довіри між державою і суспільством.

У Франції взаємодія більш проєктна та програмна. ГО активно залучаються до конкретних ініціатив (бюджетування, соціальні програми), але їх роль частіше обмежується участю в окремих етапах планування і реалізації. При цьому держава зберігає більш сильну централізовану роль, а ГО виступають співвиконавцями та партнерами у визначених програмах.

2.3 Шляхи вирішення проблем організаційно-правового механізму взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань в умовах воєнного стану

Цифрові технології, які довели свою ефективність у підтримці громадян під час війни, сьогодні активно впроваджуються в усіх суспільних сферах. Зокрема, триває цифрова трансформація публічного управління та реформування інформаційної політики. Головними в розвитку українського публічного управління стали прозорість, відкритість та відповідальність, на основі якої налагоджувалася співпраця з громадянами. Стало зрозуміло, що місто розвивається збалансовано лише тоді, коли благоустрій та стратегічні рішення є продуктом спільної творчості [55, с.2].

Головною проблемою сьогодні став ризик втратити здобутки реформи децентралізації. Сучасним викликом для ОМС та ОГ має стати впровадження нового формату взаємодії, за якого безпекові вимоги суворо виконуються, але ключові рішення щодо життєдіяльності та майбутньої відбудови громади ухвалюються на засадах інклюзивності та партисипації [55].

Воєнний стан суттєво вплинув на систему взаємовідносин ОМС та ГО, загостривши низку вже наявних проблем і водночас створивши нові виклики для їхньої взаємодії (див. табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Матриця проблем, що виникли у взаємовідносинах ОМС з ГО в період воєнного стану [47]

Механізм взаємодії	Як мав би працювати	Як відбувається на практиці	Основні проблеми	Вплив воєнного стану
Громадські слухання	Відкрите обговорення рішень із громадою та ГО	Часто проводяться формально або з низькою участю; інколи онлайн без активного обговорення	Низька реальна участь, слабкий вплив на рішення	Перехід в онлайн, обмеження публічності та безпеки
Електронні петиції	Інструмент впливу громадян на рішення ОМС	Петиції подаються масово, але часто дублюються	Повільний або формальний розгляд, низька результативність	Зниження пріоритетності через воєнні потреби
Консультації	Обов'язкове залучення ГО до проєктів рішень	Часто проходять у вигляді формальних обговорень або листування	Відсутність реального врахування пропозицій	Обмеження ресурсів і часу в умовах кризи
Запити на публічну інформацію	Офіційний доступ до інформації ОМС	Відповіді інколи затримуються або частково обмежуються	Обмеження доступу, посилення на безпеку	Розширене застосування обмежень під час війни
Місцеві ініціативи	Громадяни ініціюють рішення	Реалізуються рідко через складні процедури	Бюрократія, слабка підтримка ОМС	Зниження громадської активності
Публічні зібрання	Вплив громадськості через обговорення	Часто обмежені або заборонені з міркувань безпеки	Обмеження свободи участі	Заборони масових заходів під час воєнного стану

Війна суттєво деформувала звичні формати співпраці, створивши низку легітимних та штучних бар'єрів. Зараз більшість процесів відбуваються в онлайн-просторі та супроводжуються жорсткими обмеженнями публічності з

міркувань безпеки. Фокус уваги ОМС та фінансові ресурси змістилися на забезпечення оборони, безпеки та вирішення критичних гуманітарних потреб. Через це розгляд петицій та пропозицій ГО, які не стосуються військового напрямку, втратив пріоритетність. В умовах постійної кризи ОМС працюють у «постійному робочому режимі», тому виділення часу та кадрових ресурсів на тривалі процедури узгодження рішень із громадськістю зведене до мінімуму [47, с.6].

Під приводом воєнного стану та питань національної безпеки значно розширилася практика необґрунтованого приховування інформації або відмов у доступі до публічних даних, які насправді не становлять загрози. Передусім, війна посилила нерівномірність доступу до ресурсів. Частина ГО втратила стабільне фінансування, інституційну спроможність або кадровий ресурс, що ускладнило їхню участь у партнерських проєктах з ОМС. Водночас ОМС були змушені швидко переорієнтуватися на вирішення кризових завдань – гуманітарних, безпекових і соціальних, що зменшило можливості для системної роботи з громадським сектором [47, с.22].

Через війну ОМС змушені діяти швидко й часто одноосібно, тоді як ГО стикаються з тим, що їхній експертний потенціал залишається незатребуваним, а механізми впливу – заблокованими або звуженими до формальностей. Окремо варто відзначити зростання навантаження на координаційні структури. Інституції, які забезпечують взаємодію (зокрема профільні відділи та інститути розвитку міста), змушені одночасно координувати гуманітарні ініціативи, підтримувати проєктну діяльність та забезпечувати стратегічне планування, що підвищує ризик перевантаження системи управління [27].

Щодо електронних петицій, то громадяни часто використовують цей інструмент масово, що призводить до дублювання схожих за змістом звернень і ОМС можуть використовувати формальний розгляд, через що реальна результативність цього інструменту залишається вкрай низькою [19].

У Кривому Розі напрацьовано суттєву нормативно-правову, організаційну

та аналітичну базу для регулювання та розвитку взаємодії між ОМС та громадським сектором. Ці розробки охоплюють як офіційні інституційні інструменти міської ради, так і науково-дослідні та прикладні матеріали (див. табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Канали взаємодії ОМС та ГО у Кривому Розі [38, с.6]

Канал / Інструмент взаємодії	Наявні розробки та практика у Кривому Розі	Слабкі місця та проблеми функціонування
КП «Інститут розвитку міста Кривого Рогу»	Функціонує як офіційний медіатор для залучення ГО до стратегічного планування, спільних проєктів та міжнародних грантів	Діяльність часто залежить від політичних пріоритетів керівництва міста
Електронна демократія (Громадський бюджет, Е-петиції, модулі «Відкрите місто»)	Розроблені та детально адаптовані локальні Положення	Повільний або суто формальний розгляд петицій ОМС, низька реальна результативність
Колегіально-консультативні органи (Громадська рада при виконкомі, Молодіжний виконком)	Наявність затверджених Положень, які регламентують участь представників локальних ГО в експертизі проєктів рішень міськради	Відсутність дієвого механізму обов'язкового врахування пропозицій
Спільні робочі групи та консультації (у сферах екології, ветеранської політики, ВПО)	Практика залучення профільних експертів із ГО до розробки екологічних програм (моніторинг повітря), гуманітарних штабів, ветеранських просторів	Консультації часто проходять у вигляді сухого формального листування або закритих зустрічей
Офіційні інформаційні канали (Запити на публічну інформацію, портал міськради)	Нормативно врегульований доступ ГО та громадян до публічної інформації та рішень виконкому	Відповіді на запити ГО інколи затримуються або надаються у зрізаному, частковому вигляді

Сучасний стан взаємодії ОМС та ГО свідчить про глибокий розрив між декларативною моделлю та реальною практикою під час правового режиму воєнного стану.

Спостерігається системний збій партисипації. Найбільш критичний збій зафіксовано в інструментах безпосередньої участі – громадських слуханнях та консультаціях з громадськістю. Замість відкритого, інклюзивного обговорення проєктів рішень, ОМС звели ці канали до рівня суто номінального виконання процедур [1]. Інструмент електронних петицій демонструє низьку результативність, перетворюючись із механізму прямого впливу на звичайну базу скарг, більшість із яких не реалізується на практиці.

Модулі «Відкрите місто» (та схожі геоінформаційні системи) – це інтерактивні цифрові карти та платформи, за допомогою яких ГО чи звичайні мешканці можуть оперативно повідомити владу про локальні комунальні чи інфраструктурні проблеми (наприклад, відкритий люк, незаконне звалище сміття, порив водопроводу). Користувач залишає мітку на карті, додає фото, а система автоматично направляє заявку відповідальному комунальному підприємству [52]. Але в цій системі може виникати проблема ігнорування незручних заяв. Якщо вирішення проблеми потребує значних капіталовкладень (наприклад, ремонт дороги, а не просто латання ями), ОМС та комунальники можуть місяцями тримати заявку в статусі «в роботі» або «на розгляді».

У галузі запитів на публічну інформацію: платформа «Доступ до правди» це уніфікована онлайн-платформа, яка об'єднує тисячі розпорядників публічної інформації по всій країні (включаючи Виконком КМР, його департаменти, райвиконкоми та комунальні підприємства).

Представник ГО заходить на сайт, обирає зі списку потрібний орган влади (наприклад, Управління екології виконкому Криворізької міськради) і в електронній формі пише текст запиту. Система сама автоматично переформатовує його в офіційне звернення та надсилає на робочу пошту чиновників. Усі надіслані запити та всі відповіді розпорядників (разом із

доданими документами, кошторисами, рішеннями) автоматично публікуються у відкритому доступі на сторінці цього органу влади. Будь-яка інша людина чи організація може зайти й завантажити ці документи. Але і в цьому каналі може виникати проблема, де ОМС часто порушують законні строки розгляду (5 робочих днів) або надають неповну інформацію [43, с.7].

Аналогом «Відкритого міста» у сфері обговорення рішень є державна платформа «Е-консультації», яка розроблена Центром розвитку інновацій та інтегрована у багатьох містах. Це спеціалізований вебмодуль, де ОМС зобов'язані виставляти на публічне обговорення проекти своїх рішень, регуляторних актів чи стратегій розвитку міста перед тим, як голосувати за них на сесії [43].

ГО реєструється на платформі. ОМС завантажує туди, наприклад, «Проект програми екологічного оздоровлення міста». Громадські експерти на сайті у спеціальних формах можуть залишати свої правки, коментарі, альтернативні варіанти пунктів або голосувати «За-Проти» конкретних змін. Ця платформа може мати такі слабкі місця, як звичайного обміну файлами та офіційними листами. Платформа фіксує ідеї від ГО, але ОМС не мають важливого обов'язку їх приймати. У результаті реальне врахування пропозицій може замовчатися. Влада вислуховує громадськість, але може голосувати за свій початковий варіант [43, с.5].

Щодо механізму звернень, то в Кривому Розі розроблений спеціальний Контакт-центр (1520) – найпопулярніший і найефективніший інструмент для швидких та побутових звернень (комунальні аварії, екологічні скарги, благоустрій). Може використовуватися для масштабних ініціатив від громадян та ГО, які потребують розгляду на сесії міської ради. Через воєнний стан частина таких прийомів може проходити в режимі телефонного зв'язку [43, с.3].

Контакт-центр чудово справляється з точковими проблемами (наприклад, полагодити ліхтар чи прибрати сміття), але слабкі місця комунікації проявляються, наприклад, під час розгляду комплексних екологічних звернень

від ГО, які потребують тривалого часу на опрацювання з боку ОМС. Складний екологічний проєкт майже ніколи не лежить в площині одного відомства. Він одночасно стосується Управління екології, Управління земельних ресурсів, Департаменту розвитку інфраструктури, державного екоконтролю та промислових підприємств (забруднювачів). Замість комплексної роботи звернення починають перекидати з департаменту на департамент [43, с.11].

Для того щоб подолати ігнорування заявок та збої, які виникають у роботі платформ, потрібні оновлення та впровадження конкретних інноваційних інструментів. Тому для вирішення окреслених проблем пропонується комплекс заходів, розподілених за функціональними напрямками (див. рис. 2.3).

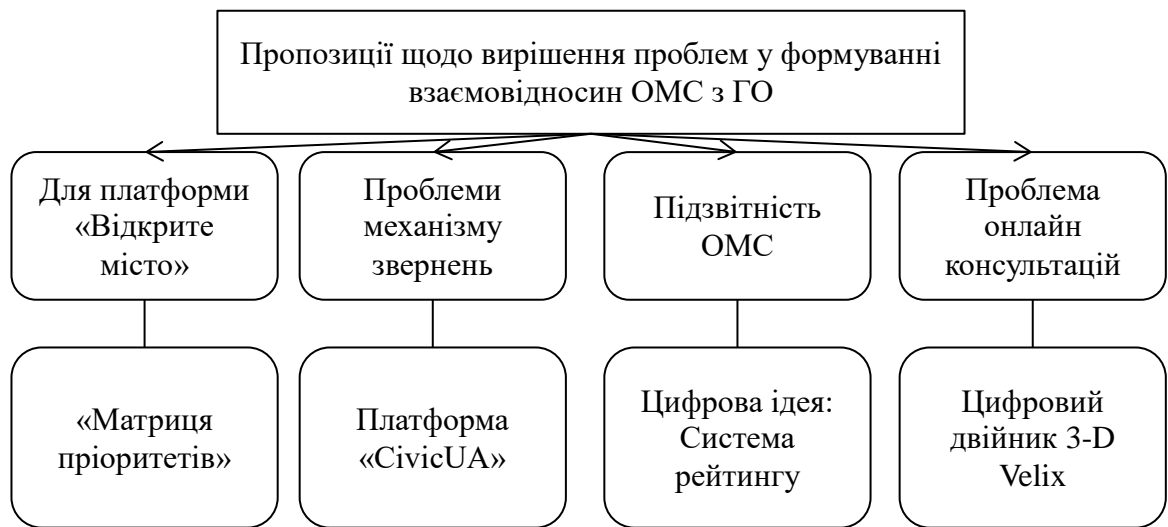

Рисунок 2.3 – Пропозиції щодо вирішення проблем у формуванні взаємовідносин ОМС з ГО

Запропоновані пропозиції можуть допомогти вирішити такі системні проблеми:

Для платформи «Відкрите місто» пропонується розробити додаткову панель «Матриця пріоритетів», яка допоможе вирішити проблему ігнорування «незручних» або вартісних заявок, тривале перебування запитів у статусі «в роботі», брак ресурсів у комунальників. Якщо ОМС не може виконати заявку зараз через брак коштів (кризовий стан, переорієнтація бюджету), чиновники не повинні надсилати формальну відписку. Заявка має автоматично потрапляти у

публічний «Реєстр відкладених проєктів» із присвоєнням чіткого номера в черзі та прив'язкою до майбутніх бюджетних періодів чи програм відновлення. Це забезпечить прозорість. ГО бачитимуть, що проблема не проігнорована, а внесена в план.

Наступною пропозицією для оновлення механізму звернень пропонується розробка нового додатку «CivicTeam», який може допомогти побудувати рівноправне партнерство, де ГО приходять як інвестор людського та інтелектуального капіталу.

ГО часто бояться публікувати детальні інноваційні проєкти (наприклад, унікальні технології рекультивації), щоб їх не скопіювали. Додаток вирішує це технічно. У ньому забороняється копіювати та завантажувати всі документи, а описи, бюджети та схеми відкриваються всередині вбудованого захищеного вікна, як у банківських додатках. Текст не можна виділити чи скопіювати. Якщо користувач намагається зробити скріншот або запустити запис екрана на телефоні, додаток видає чорний екран. На кожній сторінці проєкту напівпрозорим фоном відображається ID-номер та ім'я користувача, який зараз його читає.

У момент завантаження проєкту ГО додаток автоматично фіксує час, назву та авторство у блокчейн-реєстрі (тимчасовий штамп), що є беззаперечним юридичним доказом авторства.

Додаток також може допомогти вирішити проблему залучення. Під кожним захищеним проєктом є лише три чіткі кнопки, які повністю прибирають хаос у коментарях: «Підтримую» - голос мешканця, який вважає проєкт корисним для громади. Це формує рейтинг актуальності для ОМС. «Не підтримую» - голос проти. Користувач зобов'язаний обрати одну з автоматичних причин (наприклад: неактуальна локація). «Підтримую і готовий долучитися» - головна перевага інструмента. Натискаючи цю кнопку, користувач підтверджує, що він не просто глядач, а додаток пропонує йому обрати свою роль (наприклад: волонтер, еколог, інженер, юрист, інвестор,

бізнес – готовий підтримати фінансово). Користувач автоматично додається у закриту робочу групу (чат проєкту) і стає частиною офіційної команди.

Цей додаток змінює парадигму відносин між владою та громадськістю. Тепер влада бачить не прохачів, а живий ресурс. Замість сухого тексту звернення ОМС бачить, наприклад, «Проект Енергетичного відновлення території»: підтримали – 5 000 містян. Готова команда виконавців – 120 людей (з них 5 професійних інженерів, 3 юристи, 40 волонтерів на фізичну працю та 2 місцевих підприємці, які дають техніку). Для ОМС це суттєво заощадить час і звільнить від необхідності додаткового пошуку людських ресурсів для реалізації проєкту. Громада приходить із готовим капіталом (людським та фінансовим). Роль ОМС зводиться до партнерства: виділити ділянку, дати згоду на виконання, допомогти з комунальною технікою чи дофінансувати частину коштів.

Третя пропозиція стосується впровадження Рейтингу підзвітності ОМС. Щоб стимулювати посадовців реально працювати з усіма цифровими каналами (петиціями, запитами, картами, консультаціями), пропонується інтегрувати публічний індекс ефективності взаємодії влади з громадою. Система автоматично вираховуватиме рейтинг кожного департаменту чи управління на основі чітких цифрових показників: відсотка вчасно наданих відповідей на запити, кількості реально реалізованих пропозицій за результатами консультацій, а також швидкості опрацювання заявок на інтерактивних картах.

Цей рейтинг має бути відкритим. Зокрема, зазначений відсоток ефективності доцільно відображати безпосередньо у публічному профілі посадовця чи керівника підрозділу на офіційному вебпорталі міської ради. Завдяки цьому мешканці та представники ГО зможуть одразу оцінювати рівень відповідальності чиновника, що слугуватиме маркером довіри для подальшої співпраці. У підсумку, коли ефективність комунікації з громадянським суспільством стане одним із ключових показників ефективності для посадових осіб, а їхні персональні результати будуть публічними, рівень імітації діалогу

суттєво знизиться.

Наступна пропозиція спрямована на модернізацію процесу онлайн-консультацій. Для підвищення ефективності взаємодії пропонується інтегрувати у практику проведення онлайн-зустрічей між ОМС та ГО технологію цифрових двійників міського простору (на базі існуючого спеціалізованих програм або шляхом розробки нового інструмента 3-D Velix). Ця технологія може автоматично транслювати текстові параметри екологічних чи інфраструктурних проєктів у деталізовану цифрову тривимірну модель територій. У результаті як ОМС, так і представники ГО отримують інструмент візуального та математичного прогнозування наслідків управлінських рішень у режимі реального часу.

Представники ГО або ОМС можуть завантажити проєкт, концепцію чи стратегію (наприклад, Проєкт рекультивації старої промислової зони) безпосередньо у програму, яка автоматично розпізнає ключові параметри: площу, бюджет, локацію (завдяки інтеграції з Google Maps або міською ГІС) та моделює етапи реалізації. Далі система здійснює базовий аудит тексту й техніко-економічних показників на основі закладених алгоритмів та чинних нормативів (зокрема, Державних будівельних норм, екологічних стандартів).

За результатами аналізу додаток автоматично генерує переваги проєкту (наприклад: «Збільшує площу зелених насаджень на 12%», «Створює інклюзивний простір для трьох мікрорайонів»). А також попереджає про потенційні ризики (наприклад: «Заявлений бюджет перевищує граничну норму на 15%» або «Зазначена локація перетинається із зоною залягання підземних комунікацій»).

Разом із цим програма автоматично генерує базову тривимірну модель простору або об'єкта. Додатково представники ОМС чи ГО мають можливість коригувати елементи безпосередньо всередині моделі за допомогою вбудованого професійного інструментарію (конструктора). У разі внесення будь-яких змін до 3D-моделі система в режимі реального часу перераховує

ефекти та специфічні коефіцієнти, миттєво оновлюючи панель індикаторів. Це дозволяє наочно демонструвати динаміку прогнозних показників, які внаслідок моделювання можуть як знижуватися, так і покращуватися.

Програмне забезпечення дає змогу виявляти та усувати помилки ще на етапі проектування – до моменту фактичного витрачання фінансових ресурсів. Коли ОМС та ГО спільно розробляють просторову модель і бачать реальне зростання індикаторів ефективності, вони перестають бути опонентами, натомість трансформуючись у партнерів, які разом створюють комплексну стратегію розвитку міста. Поки тривають бойові дії і фізичне будівництво є небезпечним, ОМС та ГО можуть ефективно використовувати цю платформу для безпечного накопичення, візуалізації та погодження інноваційних ідей у 3D-форматі з метою формування якісного резерву для майбутньої відбудови.

Отже, були запропоновані пропозиції для вирішення проблем взаємовідносин ОМС з ОГ та розглянуті ключові проблеми в умовах війни.

Війна довела, що поодиноці ні ОМС, ні громадянське суспільство не здатні забезпечити стійкість громад. Запропоновані кроки трансформують взаємини з моделі «конкуренція» чи «взаємні звинувачення» у модель «технологічне партнерство», де ОМС виступає координатором та гарантом законності, а ОГС – палимим інновацій та ідей, залучення ресурсів та контролю якості.

Таким чином було проаналізовано ефективність взаємовідносин ОМС з ГО. Війна змінила класичний поділ на «владу» та «громадськість». Зараз зберігаються проблеми, де участь громадян звелася до простого підпису під петицією, що не передбачає подальшої відповідальності чи реального залучення. Навіть якщо петиція набирає необхідні тисячі голосів, сесія міської ради може «взяти її до відома» без виділення фінансування та чітких дедлайнів виконання.

Але сьогодні ОМС (особливо у прифронтових містах, як Кривий Ріг) об'єктивно змушені концентрувати всі зусилля, час та фінансові ресурси виключно на критичних потребах оборони, підтримці армії, забезпеченні

життєдіяльності міста, підготовці укриттів та ліквідації наслідків обстрілів.

У цих реаліях класичний підхід до реалізації звернень та петицій стикається з двома безпековими та економічними бар'єрами: будь-яке капітальне будівництво, масштабний урбаністичний чи інфраструктурний проєкт (навіть найсучасніший еко-парк чи громадський простір) у теперішніх умовах несуть безпековий ризик. Виділені бюджетні мільйони чи кошти грантів можуть бути даремно витраченими, якщо новозбудований об'єкт буде зруйнований черговим ракетним ударом чи атакою дронів.

Незважаючи на повномасштабне вторгнення зараз відбувається перехід від емоційної солідарності перших років війни до системної, прагматичної співпраці. Сьогодні доводить, що партнерство між ОМС та громадським сектором не просто збереглося, а трансформувалося у тривалий і безперервний процес спільної роботи. Вони довели, що українське суспільство здатне до самоорганізації в критичний момент. Навіть якщо зараз комунікація працює повільно, цей воєнний досвід довіри та взаємодії стане міцним фундаментом, на якому після війни будуватиметься абсолютно нова, європейська якість місцевого самоврядування.

ВИСНОВКИ

Отже, у процесі дослідження було розглянуто теоретичні та практичні аспекти взаємовідносин ОМС з ГО, а також визначено основні проблеми та напрями вдосконалення такої взаємодії.

На основі дослідження сутності та принципів формування взаємовідносин ОМС і ГО встановлено, що ГО є важливим інститутом громадянського суспільства, діяльність якого спрямована на забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і спільних інтересів громадян, а також на активізацію участі населення у суспільному житті. Визначено, що ЗУ «Про громадські об'єднання» сформував правову основу для розвитку партнерських взаємовідносин між ОМС та ГО, надаючи ГО можливість виступати повноправним суб'єктом взаємодії у процесі формування та реалізації місцевої політики.

Процес формування відносин ОМС з ГО включає: створення локальної правової бази; спільне виявлення проблем громади; експертне обговорення через дорадчі органи, слухання та е-демократію; інтеграцію пропозицій в офіційні рішення ради чи виконкому; спільну реалізацію цих рішень, де громадськість виступає виконавцем проєктів (за фінансування з бюджету) та здійснює громадський контроль.

Тож, у ході дослідження було розглянуто сутність та принципи формування взаємовідносин ОМС і ГО, а також визначено роль ГО як важливого інституту громадянського суспільства у процесі забезпечення участі населення в місцевому самоврядуванні.

У результаті огляду нормативно-правових актів, що регулюють взаємовідносини ОМС та ГО в Україні, встановлено, що чинне законодавство формує правову основу для партнерської взаємодії між ОМС та ГО. Визначено, що ЗУ «Про громадські об'єднання» закріплює основні форми комунікації між сторонами, зокрема проведення консультацій, публічних обговорень і круглих

столів, а також забезпечує розмежування повноважень і гарантує дотримання принципів добровільності, самоврядування, рівності перед законом, неприбутковості та прозорості діяльності ГО.

Отже, за результатами аналізу нормативно-правової бази, що регулює взаємовідносини ОМС та ГО в Україні, встановлено, що законодавство забезпечує чітке правове врегулювання їхньої взаємодії та визначає допустимі форми комунікації між ними. Окрім цього, законодавчо закріплено принципи діяльності ГО і межі їх взаємодії з органами влади, що гарантує баланс інтересів, недопущення втручання у внутрішню діяльність сторін та дотримання демократичних засад функціонування громадянського суспільства.

У результаті аналізу сучасного стану та проблем правового забезпечення взаємодії ОМС з ГО встановлено, що, попри наявність нормативно-правових механізмів участі громадськості, їх практична реалізація залишається недостатньо ефективною. Зокрема, інструменти участі, передбачені законодавством, такі як громадські слухання, електронні петиції, консультації з громадськістю та механізми бюджету участі, часто застосовуються формально або не забезпечують належного врахування пропозицій ГО у процесі прийняття управлінських рішень.

Виявлено, що основними проблемами є низький рівень імплементації законодавчих норм на місцевому рівні, обмежена обов'язковість врахування результатів громадських обговорень, а також недостатня прозорість процедур зворотного зв'язку між ОМС та ГО. Це призводить до зниження ефективності участі громадськості у прийнятті рішень та послаблення довіри до існуючих правових механізмів взаємодії.

Таким чином, було проаналізовано сучасний стан та проблеми правового забезпечення взаємодії ОМС з ГО. Встановлено, що наявні законодавчо закріплені механізми участі громадськості в управлінні на місцевому рівні не завжди забезпечують належну ефективність їх практичного застосування та потребують подальшого вдосконалення.

Досліджено ефективність взаємовідносин ОМС з ГО на прикладі міста Кривого Рогу, що дозволило встановити, що ключовими суб'єктами такої взаємодії виступають КМР та її виконавчі органи, зокрема профільні департаменти. Визначено, що саме через ці структури здійснюється основна комунікація та реалізація механізмів співпраці з ГО на місцевому рівні.

Було розглянуто, що організаційна характеристика КМР та її виконавчого комітету свідчить про наявність налагодженої системи комунікації з ГО та іншими заінтересованими сторонами, яка забезпечується через відповідні структурні підрозділи, зокрема ІРМ Кривого Рогу. Діяльність зазначеної установи базується на принципах активної участі громадян у житті міста, у зв'язку з чим у її структурі функціонують підрозділи, що безпосередньо відповідають за комунікацію з інститутами громадянського суспільства, координацію спільних проєктів та реалізацію грантової діяльності. Така організаційна побудова дозволяє Підприємству виступати ефективним посередником між КМР та місцевими, всеукраїнськими й міжнародними ГО, забезпечуючи сталість комунікаційних процесів та розвиток партнерських взаємовідносин.

Отже, було визначено, що практична реалізація комунікації здійснюється через електронне листування, проведення спільних пресконференцій, розміщення матеріалів ГО на інформаційних ресурсах міської ради, організацію публічних презентацій і круглих столів, а також створення спільних робочих груп, чатів та онлайн-платформ для оперативної взаємодії.

Був здійснений аналіз напрямів взаємовідносин КМР з ГО. На основі проведеного аналізу встановлено, що взаємовідносин КМР з ГО свідчать про переважання консультативно-партнерської моделі співпраці, що реалізується через широкий спектр інструментів взаємодії. Основними механізмами виступають громадські консультації, інформаційне партнерство, участь у форумах і публічних заходах, діяльність дорадчих органів, а також реалізація спільних проєктів, спрямованих на розвиток територіальної громади міста.

Найбільш активно до співпраці залучаються молодіжні, екологічні, урбаністичні, благодійні та культурні громадські організації, діяльність яких орієнтована на вирішення актуальних потреб міста. В умовах повномасштабної війни взаємодія між КМР, ІРМ та ГО не припиняється, а навпаки – набуває більшої інтенсивності, зокрема за участі міжнародних партнерів.

Відповідно, було встановлено, що забезпечення зазначених взаємовідносин здійснюється через ІРМ, профільні департаменти та управління виконавчого комітету КМР, а також дорадчо-консультативні органи (зокрема Громадську раду та Молодіжний виконком). Важливу роль у цьому процесі відіграють інструменти електронної демократії, включно з цифровими платформами міста, які забезпечують оперативну комунікацію та прозорість взаємодії.

Були проаналізовані проблемні аспекти взаємовідносин ОМС з ГО, які показали, що в умовах повномасштабної війни відбулося суттєве ускладнення та трансформація традиційних форм взаємодії. Значна частина процесів перейшла в онлайн-формат і супроводжується підвищеними обмеженнями публічності з міркувань безпеки, що об'єктивно вплинуло на рівень відкритості та оперативності комунікації. Водночас пріоритети ОМС змістилися у бік забезпечення оборонних, безпекових і гуманітарних потреб, що зумовило зниження пріоритетності розгляду частини громадських ініціатив, які не належать до критичних сфер. Виявлено, що наявні механізми участі громадськості, зокрема електронні петиції, консультації та інші інструменти електронної демократії, у ряді випадків використовуються формально або не забезпечують належного рівня зворотного зв'язку. Додатково проблемним є нерівномірний доступ ГО до ресурсів та інституційної спроможності, оскільки частина організацій втратила фінансування, кадровий потенціал або можливість системної участі у партнерських проєктах.

У місті Кривому Розі взаємодія між ОМС та ГО здійснюється через наявні канали комунікації, зокрема інструменти електронної демократії

(громадський бюджет, електронні петиції, модулі «Відкрите місто»), а також колегіально-консультативні органи, зокрема Громадську раду при виконавчому комітеті. Проте ефективність використання цих механізмів ускладнюється високим навантаженням на органи управління, дублюванням звернень та формалізацією процедур розгляду ініціатив, що знижує практичну результативність участі громадськості.

Запропоновано вдосконалення існуючих цифрових механізмів взаємодії між ОМС та громадськістю, зокрема через розвиток платформи «Відкрите місто». У межах удосконалення передбачено впровадження додаткового функціоналу у вигляді «Матриці пріоритетів» та публічного «Реєстру відкладених проєктів», що дозволить підвищити прозорість опрацювання звернень, уникнути їх формального ігнорування та забезпечити системне планування виконання заявок із урахуванням ресурсних обмежень.

Окрім цього, запропоновано запровадження інструменту «Рейтинг підзвітності ОМС», який базуватиметься на цифрових показниках ефективності роботи органів влади у взаємодії з громадськістю. Очікується, що реалізація зазначених пропозицій сприятиме підвищенню рівня відкритості та підзвітності ОМС, покращенню якості зворотного зв'язку з ГО та посиленню довіри між владою і громадою.

Узагальнюючи результати дослідження, можна дійти висновку, що взаємовідносини ОМС та ГО є важливим елементом розвитку місцевої демократії та ефективного управління на рівні територіальних громад. Встановлено, що ефективність такої взаємодії залежить від рівня розвитку нормативно-правового забезпечення, дієвості інституційних механізмів та якості практичної реалізації інструментів участі громадськості. Реалізація запропонованих у роботі заходів сприятиме підвищенню прозорості, підзвітності та результативності взаємодії між ОМС та ГО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Громадська партисипація, партнерство та довіра як рушії всебічного розвитку громади» / Інститут місцевого розвитку. URL: <https://www.mdi.org.ua/> (дата звернення: 26. 04. 2026).
2. Agence Nationale pour la Rénovation Urbaine: officiel website. URL: <https://share.google> (дата звернення: 27. 05. 2026).
3. Europe's environment 2025: Switzerland: an official website of the European Union. URL: <https://www.eea.europa.eu/> (дата звернення: 27. 04. 2026).
4. Августин, Р. Р., / Демків, І. О. (2023). Удосконалення системи менеджменту в органах місцевого самоврядування на прикладі управління розвитком локальних інтегрованих структур. Академічні візії, (16). URL: <https://www.academy-vision.org/> (дата звернення: 28. 03. 2026).
5. Биков, О., Скоморовський, В. (2023). Становлення та розвиток місцевого самоврядування у зарубіжних країнах. URL: <https://lbku.krok.edu.ua/> (дата звернення: 24. 05. 2026).
6. Бучковська О. Ю. Електронне урядування як основа взаємодії держави та суспільства в Україні / О. Ю. Бучковська, О. В. Веремчук // Державне управління: удосконалення та розвиток. - 2020. № 3. URL <http://dspace-s.msu.edu.ua/> (дата звернення: 28. 04. 2026).
7. Василенко Віктор, Наукові записки. Серія: Право правозахисні організації як суб'єкти громадського контролю за діяльністю національної поліції. 27 серпня, 2021. URL: <https://cusu.edu.ua/> (дата звернення: 27. 03. 2026).
8. Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика/Пер. з нім. Олександр Погорілий. – К: Основи, 1998. 534 с. URL: <http://litopys.org.ua> (дата звернення: 29. 03. 2026).
9. Влада та громада: чи можливий діалог? / Юридична Газета: вебсайт. 2024. URL: <https://yur-gazeta.com/> (дата звернення: 10. 04. 2026).
10. Галушак О. Я. Цифровізація в Україні: еволюційні перетворення /

Ольга Галушак, Михайло Галушак, Галина Машлій // Галицький економічний вісник. - Т.: ТНТУ, 2023. - Том 81. - № 2. - С. 155–163. - (Публічне управління та адміністрування). URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/> (дата звернення: 09. 05. 2026).

11. Гришук М. В., НУ «Острозька академія» Принципи місцевого самоврядування як основні засади організації та функціонування місцевого самоврядування: політико-правовий аналіз. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/> (дата звернення: 14. 03. 2026).

12. Громадянське суспільство та правова держава: виклики сьогодення: монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.Ф. Купіної, В.І. Шакуна. Київ: Алерта, 2023. 304 с. URL: <https://lawmaking.academy/> (дата звернення: 23. 03. 2026).

13. «Про асоціації органів місцевого самоврядування». Відомості Верховної Ради України: Закон України 2009, № 38, ст.534). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 25. 05. 2026).

14. «Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування». Відомості Верховної Ради: Закон України: 2025, № 4, ст.8) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 21.05. 2026).

15. «Про всеукраїнський референдум». Відомості Верховної Ради: Закон України 2023, № 1-2, ст.1) <https://zakon.rada.gov.ua/> URL: (дата звернення: 24. 05. 2026).

16. «Про громадські об'єднання». Відомості Верховної Ради України: Закон України 2013, № 1, ст.1) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 24. 05. 2026).

17. «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Відомості Верховної Ради: Закон України 2015, № 13, ст.91). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29. 03. 2026).

18. «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Відомості Верховної Ради України: Закон України 2005, № 52, ст.561). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 04. 06. 2026).

19. «Про звернення громадян щодо електронного звернення та електронної петиції». Відомості Верховної Ради: Закон України 2015, № 35, ст.341). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 24. 05. 2026).

20. «Про звернення громадян». Відомості Верховної Ради України: Закон України 1996, № 47, ст.256). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 20. 04. 2026).

21. «Про місцеве самоврядування в Україні». Відомості Верховної Ради України: Закон України 1997, № 24, ст.170) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 28. 03. 2026).

22. «Про органи самоорганізації населення». Відомості Верховної Ради України: Закон України 2001, № 48, ст. 254). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 27. 04. 2026).

23. «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». Відомості Верховної Ради України: Закон України 2025, №№ 28-29, ст.94) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 24. 05. 2026).

24. «Про політичні партії в Україні». Відомості Верховної Ради України: Закон України 2001, № 23, ст.118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 24. 05. 2026).

25. «Про саморегулівні організації». Відомості Верховної Ради України: Закон України № 7025. URL: <https://ips.ligazakon.net/> (дата звернення: 24. 05. 2026).

26. «Про свободу совісті та релігійні організації». Відомості Верховної Ради України: Закон України 1991, № 25, ст.283). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 24. 05. 2026).

27. Ільницький, О. М. Сучасне бачення поняття громадського об'єднання із урахуванням його основних ознак / Ільницький Олександр Михайлович // Право.ua. - 2022. - № 4. - С. 50-54. URL:

<https://dspace.univd.edu.ua/> (дата звернення: 27. 03. 2026).

28. Інтернет ресурс: Каталог компаній України. Громадські організації м. Кривого Рогу, Дніпропетровської області, Криворізького району, Криворізької громади. URL:<https://youcontrol.market> (дата звернення: 04. 06. 2026).

29. Інтернет ресурс: Укрінформ. Стаття «В Україні збільшується кількість громадських організацій попри війну – аналітики». 30.10.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/> (дата звернення: 04. 06. 2026).

30. Інформація по проєкту «Еко-Купол» / Офіційний сайт Криворізької міської ради та її виконавчого комітету: вебсайт. URL: <https://invest.kr.gov.ua/> (дата звернення: 26. 05. 2026).

31. Кабінет Міністрів України Розпорядження від 1 квітня 2014 р. № 333-р. Київ. «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29. 03. 2026).

32. Кириченко В. В., Богайчук Ю. В. Добродійність як соціально-психологічна характеристика особистості в умовах військового часу. Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка і психологія. 2024. Вип. 2. URL: <https://journals.megu.rovno.ua/> (дата звернення: 20. 05. 2026).

33. Коваленко С.В. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування: Складники інформаційної політики органів публічної влади в еру цифровізації та в умовах війни. Том 34 (73). № 3. 2023. URL: <https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/> (дата звернення: 23. 04. 2026).

34. Конституція України: Розділ II. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Стаття 38. URL: <https://constitution.in.ua/> (дата звернення: 22. 05. 2026).

35. Крижанівська, В. (2021). Цифровізація політичної участі: загрози та

перспективи. Науково-теоретичний альманах Грані, 24(9), 82-90. URL: <https://grani.org.ua/> (дата звернення: 09. 05. 2026).

36. Левчук, М. Г. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань в умовах децентралізації державно-управлінських послуг / М. Г. Левчук // Державне управління: теорія і практика. – 304, 2020. – № 1 (7). URL: <https://aspects.org.ua/> (дата звернення: 17. 03. 2026).

37. Ляшук Р., Лисенко Ж. Ціннісно-правові основи розбудови громадянського суспільства та правової держави. 2025. Аналітично-порівняльне правознавство: електрон. наук. фах. вид. Вип.3. Ч.1 URL: <https://dspace.nadpsu.edu.ua/> (дата звернення: 12. 04. 2026).

38. Мацокін Андрій. Взаємодія ОМС та ГО: можливості для відновлення та розвитку громади. URL: <https://hromady.org/> (дата звернення: 26. 04. 2026).

39. Медведенко, І. (2024). Електронне Урядування: Міжнародний досвід та перспективи для України. Український економічний часопис, (6), 52–58. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/> (дата звернення: 01. 05. 2026).

40. Михайловська, О. В. Деякі аспекти комунікативної взаємодії органів місцевого самоврядування та громадськості / О. В. Михайловська // Науковий вісник Полісся. – 2016. № 1 (5). – С. 56-63. URL: <https://nvp.stu.cn.ua/> (дата звернення: 17. 03. 2026).

41. Міністерство у справах ветеранів України: Що таке ветеранські організації та навіщо вони потрібні? URL: <https://mva.gov.ua/> (дата звернення: 04. 06. 2026).

42. Олена Дудкіна, Павло Дудкш., Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю: Удосконалення функціональної діяльності органів публічного управління в умовах децентралізації: аспекти організаційного проектування. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/> (дата звернення: 10. 04. 2026).

43. Офіційний сайт Криворізької міської ради та її виконавчого

комітету. URL: <https://kr.gov.ua/> (дата звернення: 16. 04. 2026).

44. Офіційний сайт: Інститут розвитку міста Кривого Рогу. URL: <https://irm.kr.ua/> (дата звернення: 16. 04. 2026).

45. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 23.05. 2026).

46. Про народовладдя на рівні місцевого самоврядування: Закон України від 25.04.2024 № 3703-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/> (дата звернення: 24. 05. 2026).

47. Проблеми законодавчого забезпечення реформи місцевого самоврядування в Україні: парламентське дослідження. URL: <https://research.rada.gov.ua/> (дата звернення: 01. 04. 2026).

48. Проект Закону України № 3371 ЗУ «Про громадські організації» URL: <https://ips.ligazakon.net/>

49. Регіональне управління: підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: НАДУ, 2014. – 740с. URL: <https://ktpu.kpi.ua/> (дата звернення: 23. 05. 2026).

50. Сидоренко Н. Громадянське суспільство і правова держава як феномен психолого-правового розвитку суспільства / Н. Сидоренко, А. Наумик // Простір, час та інноваційно-психологічний клімат у соціогуманітарному дискурсі: кол. монограф. / наук. ред. В. В. Корнієнко, О. В. Сергієні. - Дніпро: ДДУВС, 2024. – С. 30-38. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/> (дата звернення: 20. 05. 2026).

51. Статут Комунального підприємства «Інститут розвитку міста Кривого Рогу» Криворізької міської ради: офіційний сайт. URL: <http://old.irm.kr.ua/> (дата звернення: 16. 04. 2026).

52. Стешенко Т.В., цифровізація територіальних громад в процесі повоєнної відбудови України. Юридичний науковий електронний журнал № 3/2025. URL: <https://lsej.org.ua/> (дата звернення: 19. 05. 2026).

53. Титикало Р.С. Функції органів місцевого самоврядування. Наукові записки. Серія: Право. Випуск 12. 2022. С. 286–291. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/> (дата звернення: 28. 03. 2026).

54. Федоренко В.Л., Черніженко О.М. Конституційні моделі світового самоврядування в державах-учасницях ЄС, Швейцарії та України / В.Л. Федоренко, О.М. Черниженко: монограф ; за ред. В.Л. Федоренка. – К.: Вид-во «Ліра», 2017. – 288с. URL: <https://www.academia.edu/> (дата звернення: 27.05. 2026).

55. Федунік, В. Ю., Сукач, О. С. (2026). Формування політичної культури молоді в умовах цифровізації та впливу глобальних інноваційних технологій. Український політико-правовий дискурс, (21). URL: <https://ppdnz.com.ua/> (дата звернення: 19. 04. 2026).

56. Ханстантинов В.О. Політичні інститути і процеси: курс лекцій/ В.О. Ханстантинов. – Миколаїв: МНАУ, 2017. – 144с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/> (дата звернення: 15. 03. 2026).

57. Хаустова М. Г. Державна політика в умовах цифровізації суспільства. Міжнародний досвід реалізації програм та стратегії цифровізації / М. Г. Хаустова // Аналітично-порівняльне правознавство / голов. ред.: Ю. М. Бисага; ДВНЗ «УжНУ» – Ужгород, 2022. – №2. – С. 209-216. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 23. 04. 2026).

58. Чернов С. І. Система місцевого самоврядування: конспект лекцій (для студентів магістратури спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування) / С. І. Чернов, Т. В. Бельська, С. В. Волик; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 40 с. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/> (дата звернення: 27. 03. 2026).

59. Чиркін А., Кушнір В. Конституційне право: Особливості місцевого самоврядування Франції. 2020. № 5. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/> (дата звернення: 12. 04. 2026).

60. Юридичний інтернет ресурс: Протокол. Стаття 11. Організаційні та

правові засади утворення молодіжних та дитячих громадських об'єднань. URL: <https://protocol.ua/> (дата звернення: 20. 05. 2026).

61. Юридичний інтернет ресурс. Протокол: Стаття 19. Фізкультурно-спортивні товариства. URL: <https://protocol.ua/> (дата звернення: 04. 06. 2026).

62. Михайлова І.В. Формування взаємовідносин органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян. Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації: матеріали конференції. 11. 06. 2026, м. Херсон-Хмельницький. URL: <https://kntu.net.ua/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У КРИВОМУ РОЗІ

1. Громадська організація Велокривбас
вулиця Павла Глазового, 4, тел. +380 (97) 349-47-47
Громадські організації Громадська організація Велокривбас знаходиться у Кривому Розі, вулиця Павла Глазового. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 19:00.
2. Громадська формування з охорони громадського порядку Форт
вулиця Мусоргського, 13д, тел. +380 (56) 405-85-58
Громадські організації Громадська формування з охорони громадського порядку Форт знаходиться у Кривому Розі, вулиця Мусоргського. Сьогодні ця організація працює цілодобово.
3. Благодійний Фонд Крило Надії
вулиця Леоніда Бородича, 8, тел. +380 (68) 654-71-74
Громадські організації Благодійний Фонд Крило Надії знаходиться у Кривому Розі, вулиця Леоніда Бородича. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 19:00.
4. Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв
вулиця Мусоргського, 13, тел. +380 (56) 405-78-70
Громадські організації Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв знаходиться у Кривому Розі, вулиця Мусоргського.
5. Рада ветеранів Долгінського району
вулиця Соборності, 66, тел. +380 (56) 471-49-07
Громадські організації Рада ветеранів Долгінського району знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності. Сьогодні ця організація працює за графіком з 08:30 до 16:00.
6. Громадська організація Криворізька Федерація Кіокушин карате-до
-, 26, тел. +380 (67) 752-15-42
Громадські організації Громадська організація Криворізька Федерація Кіокушин карате-до знаходиться у Кривому Розі, -. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.
7. Громадська організація Спортивний клуб Бушидо
Кривий Ріг, площа Петлякова, 2, тел. +380 (67) 270-18-15
Громадські організації Громадська організація Спортивний клуб Бушидо знаходиться у Кривому Розі, площа Петлякова. Сьогодні ця організація працює за графіком з 19:00 до 20:30.
8. Громадська організація Криворізький клуб спортивного голубівництва
вулиця Універсальна, 2, тел. +380 (56) 405-83-22
Громадські організації Громадська організація Криворізький клуб спортивного голубівництва знаходиться у Кривому Розі, вулиця Універсальна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 17:00.
9. Громадська організація Рух справедливий Кривбас
Кривий Ріг, вулиця Вокзальна, 14, тел. +380 (98) 510-21-61
Громадські організації Громадська організація Рух справедливий Кривбас знаходиться у Кривому Розі, вулиця Вокзальна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 10:00 до 17:00.
10. Благодійний фонд Громадська ініціатива мешканців Кривбасу
Кривий Ріг, вулиця Прорізна, 126, тел. +380 (98) 016-41-33
Громадські організації Благодійний фонд Громадська ініціатива мешканців Кривбасу знаходиться у Кривому Розі, вулиця Прорізна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.
11. Криворізька міська організація Фізкультурно-спортивного товариства України
проспект Металургів, 36а, тел. +380 (56) 492-13-35
Громадські організації Криворізька міська організація Фізкультурно-спортивного товариства України знаходиться у Кривому Розі, проспект Металургів. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00.
12. Центрально-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України
Кривий Ріг, вулиця Петра Калнишевського, 9а, тел. +380 (63) 720-19-45
Громадські організації Центрально-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України знаходиться у Кривому Розі, вулиця Петра.
13. Ліга підприємців Кривого Рогу
проспект Центральний, 60, тел. +380 (67) 367-24-27
Громадські організації Ліга підприємців Кривого Рогу знаходиться у Кривому Розі, проспект Центральний. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.
14. Основа майбутнього
вулиця Соборності, 77, тел. +380 (98) 611-88-70
Громадські організації Основа майбутнього знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності.
15. Громадська організація Інформаційно-освітній центр Жіноче товариство міста Кривий Ріг
Кривий Ріг, вулиця Павла Глазового, 26а/2, тел. +380 (67) 638-58-07
Громадські організації Громадська організація Інформаційно-освітній центр Жіноче товариство міста Кривий Ріг знаходиться у Кривому Розі, вулиця Павла Глазового.
16. Металургійна районна організація ветеранів м. Кривий Ріг
Кривий Ріг, вулиця Соборності, 30, тел. +380 (56) 492-95-04
Громадські організації Металургійна районна організація ветеранів м. Кривий Ріг знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності. Сьогодні ця організація працює за графіком з 08:30 до 16:00.

17. Басай-Дай
вулиця Володимира Великого, 23, тел. +380 (67) 564-02-64
Громадські організації Басай-Дай знаходиться у Кривому Розі, вулиця Володимира Великого. Сьогодні ця організація працює за графіком з 17:00 до 20:00.
18. Дніпропетровська обласна громадська федерація самбо
Кривий Ріг, вулиця Марийская, 48, тел. +380 (67) 569-64-07 детальніше
Громадські організації Дніпропетровська обласна громадська федерація самбо знаходиться у Кривому Розі, вулиця Марийская. Сьогодні ця організація працює цілодобово.
19. Громадська спілка «ХРИСТИЯНСЬКИЙ ФУТБОЛЬНИЙ КЛУБ "ПЕНУЕЛ"» / 45668342
Кривий Ріг Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, вул.Маккейна Джона
20. ГО "СПИС КР" / 45226279
Кривий Ріг
Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, вул.Переяславська
21. ГО "СИЛА І ВІРА" / 45203817
Кривий Ріг
Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, вул.Кременчуцька
22. Криворізька Миська Організація Всеукраїнської Профспілки Працівників І Підприємців Торгівлі, Громадського Харчування Та Послуг / 02663928
Кривий Ріг
Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, ПРОСПЕКТ МЕТАЛУРГІВ
23. ГО "НАБАТ КРИВИЙ РІГ" / 41476215
Кривий Ріг
Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, вул.Кобилянського
24. Релігійна Організація "Релігійна Громада "Слово Віри" Християнської Церкви Повного Євангелія В М. Кривому Розі" / 25539585
Кривий Ріг
Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, вул.Курінна
25. КРИВОРІЗЬКА ФЕДЕРАЦІЯ БОЙОВИХ МИСТЕЦТВ / 25913776
Кривий Ріг
Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, мікрорайон
26. ГО "АКАДЕМІЯ КОГНІТИВНИХ ТА ПРИРОДНИЧИХ НАУК" / 44623190
Кривий Ріг
Адреса: Україна, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, пр.Гагаріна

За даним Locator у Кривому Розі ведуть діяльність 18 Громадські організації.
Ціни на послуги Громадські організації залежать від конкретної послуги і Громадські організації.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У ДОВГІНЦІВСЬКИЙ РАЙОН У КРИВОМУ РОЗІ

1. Основа майбутнього
Довгинцівський район, вулиця Соборності, 77, тел. +380 (98) 611-88-70
Громадські організації Основа майбутнього знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності.
2. Благодійний Фонд Крило Надії
вулиця Леоніда Бородича, 8, тел. +380 (68) 654-71-74
Громадські організації Благодійний Фонд Крило Надії знаходиться у Кривому Розі, вулиця Леоніда Бородича. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 19:00.
3. Рада ветеранів Долгінського району
Довгинцівський район, вулиця Соборності, 66, тел. +380 (56) 471-49-07
Громадські організації Рада ветеранів Долгінського району знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності. Сьогодні ця організація працює за графіком з 08:30 до 16:00.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У МЕТАЛУРГІЙНИЙ РАЙОН У КРИВОМУ РОЗІ

1. Громадська організація Рух справедливий Кривбас
вулиця Вокзальна, 14, тел. +380 (98) 510-21-61
Громадські організації Громадська організація Рух справедливий Кривбас знаходиться у Кривому Розі, вулиця Вокзальна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 10:00 до 17:00.
2. Криворізька миська організація Фізкультурно-спортивного товариства України
Металургійний район, проспект Металургів, 36а, тел. +380 (56) 492-13-35
Громадські організації Криворізька миська організація Фізкультурно-спортивного товариства України знаходиться у Кривому Розі, проспект Металургів. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00.
3. Металургійна районна організація ветеранів м. Кривий Ріг
вулиця Соборності, 30, тел. +380 (56) 492-95-04
Громадські організації Металургійна районна організація ветеранів м. Кривий Ріг знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності. Сьогодні ця організація працює за графіком з 08:30 до 16:00.
4. Громадська організація Рух справедливий Кривбас
вулиця Вокзальна, 14, тел. +380 (98) 510-21-61
Громадські організації Громадська організація Рух справедливий Кривбас знаходиться у Кривому Розі, вулиця Вокзальна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 10:00 до 17:00.
5. Благодійний Фонд Крило Надії
вулиця Леоніда Бородича, 8, тел. +380 (68) 654-71-74
Громадські організації Благодійний Фонд Крило Надії знаходиться у Кривому Розі, вулиця Леоніда Бородича. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 19:00.
6. Рада ветеранів Долгінського району

вулиця Соборності, 66, тел. +380 (56) 471-49-07

Громадські організації Рада ветеранів Долгінського району знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності. Сьогодні ця організація працює за графіком з 08:30 до 16:00.

7. Основа майбутнього

вулиця Соборності, 77, тел. +380 (98) 611-88-70

Громадські організації Основа майбутнього знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності.

8. Ліга підприємців Кривого Рогу

проспект Центральний, 60, тел. +380 (67) 367-24-27

Громадські організації Ліга підприємців Кривого Рогу знаходиться у Кривому Розі, проспект Центральний. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.

9. Центрально-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України

Старе місто, вулиця Петра Калнишевського, 9а, тел. +380 (63) 720-19-45

Громадські організації Центрально-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України знаходиться у Кривому Розі

10. Благодійний фонд Громадська ініціатива мешканців Кривбасу

Старе місто, вулиця Прорізна, 126, тел. +380 (98) 016-41-33

Громадські організації Благодійний фонд Громадська ініціатива мешканців Кривбасу знаходиться у Кривому Розі, вулиця Прорізна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.

11. Криворізька міська організація Фізкультурно-спортивного товариства України

проспект Металургів, 36а, тел. +380 (56) 492-13-35

Громадські організації Криворізька міська організація Фізкультурно-спортивного товариства України знаходиться у Кривому Розі, проспект Металургів. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00.

12. Рада ветеранів Долгінського району

Центр, вулиця Соборності, 66, тел. +380 (56) 471-49-07

Громадські організації Рада ветеранів Долгінського району знаходиться у Кривому Розі, вулиця Соборності. Сьогодні ця організація працює за графіком з 08:30 до 16:00.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У ПОКРОВСЬКИЙ РАЙОН У КРИВОМУ РОЗІ

1. Громадська формування з охорони громадського порядку Форт

вулиця Мусоргського, 13д, тел. +380 (56) 405-85-58

Громадські організації Громадська формування з охорони громадського порядку Форт знаходиться у Кривому Розі, вулиця Мусоргського. Сьогодні ця організація працює цілодобово.

2. Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв

Покровський район, вулиця Мусоргського, 13, тел. +380 (56) 405-78-70

Громадські організації Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв знаходиться у Кривому Розі, вулиця Мусоргського.

3. Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв

вулиця Мусоргського, 13, тел. +380 (56) 405-78-70

Громадські організації Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв знаходиться у Кривому Розі, вулиця Мусоргського.

4. Громадська організація Криворізький клуб спортивного голубівництва

вулиця Універсальна, 2, тел. +380 (56) 405-83-22

Громадські організації Громадська організація Криворізький клуб спортивного голубівництва знаходиться у Кривому Розі, вулиця Універсальна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 17:00.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У САКСАГАНСЬКИЙ РАЙОН У КРИВОМУ РОЗІ

1. Громадська організація Криворізька Федерація Кіокушин карате-до

Саксаганський район, -, 26, тел. +380 (67) 752-15-42

Громадські організації Громадська організація Криворізька Федерація Кіокушин карате-до знаходиться у Кривому Розі, -. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.

2. Громадська організація Інформаційно-освітній центр Жіноче товариство міста Кривий Ріг

вулиця Павла Глазового, 26а/2, тел. +380 (67) 638-58-07

Громадські організації Громадська організація Інформаційно-освітній центр Жіноче товариство міста Кривий Ріг знаходиться у Кривому Розі, вулиця Павла Глазового.

3. Громадська організація Велокривбас

вулиця Павла Глазового, 4, тел. +380 (97) 349-47-47

Громадські організації Громадська організація Велокривбас знаходиться у Кривому Розі, вулиця Павла Глазового. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 19:00.

4. Дніпропетровська обласна громадська федерація самбо

Саксаганський район, вулиця Марийская, 48, тел. +380 (67) 569-64-07

Громадські організації Дніпропетровська обласна громадська федерація самбо знаходиться у Кривому Розі, вулиця Марийская. Сьогодні ця організація працює цілодобово.

5. Басай-Дай

вулиця Володимира Великого, 23, тел. +380 (67) 564-02-64

Громадські організації Басай-Дай знаходиться у Кривому Розі, вулиця Володимира Великого. Сьогодні ця організація працює за графіком з 17:00 до 20:00.

6. Громадська організація Інформаційно-освітній центр Жіноче товариство міста Кривий Ріг

вулиця Павла Глазового, 26а/2, тел. +380 (67) 638-58-07

Громадські організації Громадська організація Інформаційно-освітній центр Жіноче товариство міста Кривий Ріг знаходиться у Кривому Розі, вулиця Павла Глазового.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У ТЕРНІВСЬКИЙ РАЙОН У КРИВОМУ РОЗІ

1. Громадська організація Спортивний клуб Бушидо
Тернівський район, площа Петлякова, 2, тел. +380 (67) 270-18-15
Громадські організації Громадська організація Спортивний клуб Бушидо знаходиться у Кривому Розі, площа Петлякова. Сьогодні ця організація працює за графіком з 19:00 до 20:30.
2. Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв
вулиця Мусоргського, 13, тел. +380 (56) 405-78-70
Громадські організації Криворізьке міське відділення Всеукраїнської благодійної організації Всеукраїнська мережа Лшв знаходиться у Кривому Розі, вулиця Мусоргського.

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ У ЦЕНТРАЛЬНО-МІСЬКИЙ РАЙОН У КРИВОМУ РОЗІ

1. Центральні-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України
вулиця Петра Калнишевського, 9а, тел. +380 (63) 720-19-45
Громадські організації Центральні-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України знаходиться у Кривому Розі.
2. Ліга підприємців Кривого Рогу
проспект Центральний, 60, тел. +380 (67) 367-24-27
Громадські організації Ліга підприємців Кривого Рогу знаходиться у Кривому Розі, проспект Центральний. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.
3. Благодійний фонд Громадська ініціатива мешканців Кривбасу
вулиця Прорізна, 12б, тел. +380 (98) 016-41-33
Громадські організації Благодійний фонд Громадська ініціатива мешканців Кривбасу знаходиться у Кривому Розі, вулиця Прорізна. Сьогодні ця організація працює за графіком з 09:00 до 18:00.
4. Центральні-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України
Змичка, вулиця Петра Калнишевського, 9а, тел. +380 (63) 720-19-45
Громадські організації Центральні-міська районна організація м. Кривого Рогу Всеукраїнської громадської організації інвалідів Союз Чорнобиль України знаходиться у Кривому Розі

Додаток Б

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про громадські об'єднання

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 1, ст.1)

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Стаття 1. Поняття громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання - це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.
2. Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка.
3. Громадська організація - це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.
4. Громадська спілка - це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи.
5. Громадське об'єднання може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є підприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських об'єднань в Україні.
2. Дія цього Закону не поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення:
 - 1) політичних партій;
 - 2) релігійних організацій;
 - 3) підприємницьких товариств, що утворюються актами органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування;
 - 4) асоціацій органів місцевого самоврядування та їх добровільних об'єднань;
 - 5) саморегулювальних організацій, організацій, які здійснюють професійне самоврядування;
 - 6) підприємницьких товариств (які не є громадськими об'єднаннями), утворених на підставі інших законів.
3. Особливості регулювання суспільних відносин у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення окремих видів громадських об'єднань можуть визначатися іншими законами.

4. Неурядові організації інших держав, міжнародні неурядові організації (далі - іноземні неурядові організації) діють на території України, у тому числі через утворені на території України філії та представництва, відповідно до цього Закону та інших законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Принципи утворення і діяльності громадських об'єднань

1. Громадські об'єднання утворюються і діють на принципах:
 - 1) добровільності;
 - 2) самоврядності;
 - 3) вільного вибору території діяльності;
 - 4) рівності перед законом;
 - 5) відсутності майнового інтересу їх членів (учасників);
 - 6) прозорості, відкритості та публічності.
2. Добровільність передбачає право особи на вільну участь або неучасть у громадському об'єднанні, у тому числі в його утворенні, вступі в таке об'єднання або припиненні членства (участі) в ньому.
3. Самоврядність передбачає право членів (учасників) громадського об'єднання самостійно здійснювати управління діяльністю громадського об'єднання відповідно до його мети (цілей), визначати напрями діяльності, а також невтручання органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в діяльність громадського об'єднання, крім випадків, визначених законом.
4. Вільний вибір території діяльності передбачає право громадських об'єднань самостійно визначати територію своєї діяльності, крім випадків, визначених законом.
5. Рівність перед законом передбачає, що громадські об'єднання є рівними у своїх правах та обов'язках відповідно до закону з урахуванням організаційно-правової форми, виду та/або статусу такого об'єднання.
6. Відсутність майнового інтересу передбачає, що члени (учасники) громадського об'єднання не мають права на частку майна громадського об'єднання та не відповідають за його зобов'язаннями. Доходи або майно (активи) громадського об'єднання не підлягають розподілу між його членами (учасниками) і не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого члена (учасника) громадського об'єднання, його посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи).
- Для громадських об'єднань, які мають статус організації колективного управління відповідно до Закону України "Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав", відсутність майнового інтересу їхніх членів передбачає здійснення виплат на користь членів (правовласників) після розподілу організацією колективного управління доходу від прав.
7. Прозорість, відкритість передбачає право всіх членів (учасників) громадського об'єднання мати вільний доступ до інформації про його діяльність, у тому числі про прийняті громадським об'єднанням рішення та здійснені заходи, а також обов'язок громадського об'єднання забезпечувати такий доступ. Публічність означає, що громадські об'єднання інформують громадськість про свої мету (цілі) та діяльність.

Стаття 4. Обмеження щодо утворення і діяльності громадських об'єднань

1. Утворення і діяльність громадських об'єднань, мета (цілі) або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, піддрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, пропаганду російської імперської політики та її символіки, комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки, порушення рівноправності громадян залежно від їх раси,

кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками; поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; пропаганду російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації проти України, символики воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну, забороняються.

2. Громадські об'єднання не можуть мати воєнізованих формувань.

3. Інші обмеження права на свободу об'єднання, у тому числі на утворення і діяльність громадських об'єднань, можуть бути встановлені виключно законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

4. Громадським об'єднанням не можуть надаватися владні повноваження, крім випадків, передбачених законом.

Стаття 5. Гарантії права на свободу об'єднання

1. Ніхто не може бути примушений до вступу у будь-яке громадське об'єднання. Належність чи неналежність до громадського об'єднання не може бути підставою для обмеження прав і свобод особи або для надання їй органами державної влади, іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування будь-яких пільг і переваг.

2. Кожна особа має право добровільно у будь-який час припинити членство (участь) у громадському об'єднанні шляхом подання заяви до відповідних статутних органів громадського об'єднання. Членство в громадському об'єднанні припиняється з дня подання такої заяви та не потребує додаткових рішень. З того самого дня припиняється перебування члена громадського об'єднання на будь-яких виборних посадах у громадському об'єднанні.

Дія абзацу першого цієї частини не поширюється на членів громадського об'єднання, обраних на посади керівника громадського об'єднання чи заступника такого керівника. Членство в громадському об'єднанні зазначених керівників припиняється з дня, наступного за днем обрання нового керівника чи його заступника.

3. Вимога про зазначення відомостей щодо членства (участі) особи у громадському об'єднанні, якщо така вимога не пов'язана з реалізацією особою своїх прав як особи, яка має право представляти громадське об'єднання, або члена (учасника) громадського об'єднання, не допускається, крім випадків, визначених законом.

Стаття 6. Спільна реалізація громадськими об'єднаннями своєї мети (цілей)

1. Громадські об'єднання мають право реалізовувати свою мету (цілі) шляхом укладення між собою на добровільних засадах угод про співробітництво та/або взаємодопомогу, утворення відповідно до цього Закону громадських спілок, а також в інший спосіб, не заборонений законом.

Громадські об'єднання можуть здійснювати співробітництво з іноземними неурядовими організаціями та міжнародними урядовими організаціями з дотриманням законів України та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Розділ II

УТВОРЕННЯ ТА РЕЄСТРАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Стаття 7. Засновники громадського об'єднання

1. Засновниками громадської організації можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 18 років, а молодіжної та дитячої громадської організації - 14 років.

2. Засновниками громадської спілки можуть бути юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання зі статусом юридичної особи. Засновниками громадської спілки не можуть бути політичні партії, а також юридичні особи, щодо яких прийнято рішення щодо їх припинення або які перебувають у процесі припинення.

3. Кількість засновників громадського об'єднання не може бути меншою, ніж дві особи.

4. Засновниками громадської спілки не можуть бути юридичні особи приватного права, єдиним засновником яких є одна і та сама особа.

5. Засновником громадської спілки не може бути юридична особа приватного права, якщо засновник (власник істотної участі) цієї юридичної особи внесений до переліку осіб, пов'язаних зі здійсненням терористичної діяльності, або щодо яких застосовано міжнародні санкції.

6. Засновником громадської організації не може бути особа, яку визнано судом недієздатною.

7. Повноваження засновника громадського об'єднання закінчуються після державної реєстрації громадського об'єднання в установленому законом порядку.

Примітка. Під істотною участю у цьому Законі слід розуміти пряме та опосередковане, самостійне або спільно з іншими особами володіння 10 і більше відсотками статутного (складеного) капіталу або голосів за придбаними акціями (частками) юридичної особи або незалежно від формального володіння можливість значного впливу на управління чи діяльність юридичної особи.

Стаття 8. Члени (учасники) громадського об'єднання

1. Членами (учасниками) громадської організації, крім молодіжної та дитячої, можуть бути особи, визначені частиною першою статті 7 цього Закону, які досягли 14 років. Вік членів молодіжної, дитячої організації визначається її статутом у межах, встановлених законом.

2. Членами (учасниками) громадської спілки, крім молодіжної та дитячої, можуть бути юридичні особи приватного права, у тому числі громадські об'єднання зі статусом юридичної особи, фізичні особи, які досягли 18 років та не визнані судом недієздатними. Вік членів молодіжної, дитячої спілки визначається її статутом у межах, встановлених законом.

Стаття 9. Утворення та реєстрація громадського об'єднання

1. Утворення громадського об'єднання здійснюється на установчих зборах його засновників та оформлюється протоколом.

2. Протокол установчих зборів громадського об'єднання має містити відомості про:

- 1) дату та місце проведення установчих зборів;
- 2) осіб, які брали участь в установчих зборах (відповідно до частини одинадцятої цієї статті);
- 3) рішення про утворення громадського об'єднання із зазначенням мети (цілей) його діяльності;
- 4) рішення про визначення найменування та за наявності - скороченого найменування громадського об'єднання;
- 5) рішення про затвердження статуту громадського об'єднання;
- 6) рішення про утворення (обрання) керівника, органів управління громадського об'єднання відповідно до затвердженого статуту;
- 7) рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадське об'єднання у правовідносинах з державою та іншими особами і вчиняти дії від імені громадського об'єднання без додаткового уповноваження (далі - особа, уповноважена представляти громадське об'єднання), - для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність без статусу юридичної особи, якщо утворення (обрання) органів управління не передбачено рішенням про утворення такого об'єднання;
- 8) рішення про визначення особи (осіб), яка має право представляти громадське об'єднання для здійснення реєстраційних дій, - для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи.

3. Юридична особа приватного права бере участь в утворенні громадської спілки через свого керівника або іншого уповноваженого представника, який діє на підставі довіреності на вчинення дій щодо утворення громадської спілки.

4. У разі утворення громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність без статусу юридичної особи, рішення, передбачені пунктами 5 та 6 частини другої цієї статті, приймаються, якщо наявність статуту та/або утворення (обрання) органів управління передбачено рішенням про утворення такого об'єднання.

5. У протоколі установчих зборів можуть зазначатися відомості і про інші прийняті на цих зборах рішення стосовно утворення та/або діяльності громадського об'єднання.

6. Особа може бути обрана керівником, обрана до складу керівного органу громадського об'єднання, визначена особою, яка має право представляти громадське об'єднання для здійснення реєстраційних дій, або визначена особою, уповноваженою представляти громадське об'єднання, за наявності її особистої згоди.

7. Протокол установчих зборів підписується головуючим та секретарем зборів.

8. Громадське об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність із статусом юридичної особи або без такого статусу, підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань", протягом 60 днів з дня проведення установчих зборів.

У разі неподання (не надсилання) документів для реєстрації громадського об'єднання протягом 60 днів з дня утворення таке громадське об'єднання не вважається утвореним.

9. Дії від імені незареєстрованого громадського об'єднання, крім дій, пов'язаних з реєстрацією такого об'єднання, забороняються.

10. Вимоги цієї статті застосовуються також щодо рішень стосовно створення нового громадського об'єднання, які приймаються у зв'язку з реорганізацією громадського об'єднання.

11. Невід'ємною частиною протоколу установчих зборів громадського об'єднання є реєстр осіб, які брали участь в установчих зборах, в якому обов'язково зазначаються відомості:

1) щодо фізичних осіб - прізвище, ім'я та по батькові особи, дата народження, а для іноземців та осіб без громадянства також дані національного паспорта або документа, що його замінює. Дані про особу засвідчуються її особистим підписом;

2) щодо юридичних осіб - повне найменування, ідентифікаційний код, юридична адреса, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка уповноважена брати участь в установчих зборах. Ці дані засвідчуються підписом особи, уповноваженої брати участь в установчих зборах.

12. Громадське об'єднання повідомляє про внесення змін до статуту громадського об'єднання, зміни у складі керівних органів громадського об'єднання, зміну особи (осіб), уповноваженої представляти громадське об'єднання, зміну місцезнаходження громадського об'єднання протягом 60 днів з дня прийняття відповідного рішення.

13. Для отримання статусу юридичної особи громадське об'єднання, що здійснює діяльність без статусу юридичної особи, за рішенням вищого органу управління може звернутися для проведення процедури реєстрації в порядку, визначеному Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

Стаття 10. Найменування громадського об'єднання

1. Найменування громадського об'єднання визначається рішенням установчих зборів під час його утворення.

2. Найменування громадського об'єднання складається з двох частин - загальної та власної назв. У загальній назві зазначається організаційно-правова форма громадського об'єднання ("Громадська організація", "Громадська спілка").

3. Найменування громадського об'єднання викладається державною мовою. Громадське об'єднання може також викласти свою власну назву, поряд з державною мовою, іноземною мовою або мовою національної меншини.

4. Власна назва громадського об'єднання не повинна бути тотожною власним назвам інших зареєстрованих громадських об'єднань.

5. Власна назва громадського об'єднання не може містити:

1) найменування органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, складових найменувань цих органів (міністерство, агентство, служба, інспекція, комітет, адміністрація, прокуратура, суд);

2) власну назву громадського об'єднання, діяльність якого заборонена в судовому порядку (протягом трьох років після набрання відповідним рішенням суду законної сили);

3) інші позначення, використання яких обмежено законом.

6. Власна назва громадського об'єднання не може містити слова "державний", "комунальний" та похідні від них. Власна назва навчального закладу, установи чи організації у власній назві громадського об'єднання може використовуватися лише за згоди відповідного навчального закладу, установи чи організації.

Забороняється використання у власній назві громадського об'єднання історичних державних найменувань, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

7. Власна назва громадського об'єднання може містити інформацію про статус громадського об'єднання ("дитяче", "молодіжне", "всукраїнське") та/або про його вид ("екологічне", "правозахисне" тощо).

8. Власна назва громадського об'єднання може містити ім'я (псевдонім) фізичної особи за умови попередньої письмової згоди цієї особи або її спадкоємців, засвідченої в установленому законом порядку, якщо інше не передбачено законом.

9. Громадське об'єднання має право на використання свого найменування з моменту реєстрації. Забороняється використання найменування громадського об'єднання фізичними та юридичними особами, які не належать до цього громадського об'єднання, без згоди такого громадського об'єднання для цілей, не пов'язаних з діяльністю цього громадського об'єднання.

10. Громадське об'єднання може також мати скорочене найменування, яке визначається рішенням його установчих зборів або вищого органу управління - з'їзду, конференції, загальних зборів тощо (далі - вищий орган управління).

11. Зміна найменування громадського об'єднання здійснюється на засіданні вищого органу управління такого об'єднання з додержанням вимог цього Закону та статуту об'єднання (за наявності).

Стаття 11. Статут громадського об'єднання

1. Статут громадського об'єднання має містити відомості про:

1) найменування громадського об'єднання та за наявності - скорочене найменування;

2) мету (цілі) та напрями його діяльності;

3) порядок набуття і припинення членства (участі) у громадському об'єднанні, права та обов'язки його членів (учасників);

4) повноваження керівника, вищого органу управління, інших органів управління (далі - керівні органи) громадського об'єднання, порядок їх формування та зміни складу, термін повноважень, а також порядок визначення особи, уповноваженої представляти громадське об'єднання, та її заміни (для громадських об'єднань, що не мають статусу юридичної особи);

5) періодичність засідань і процедуру прийняття рішень керівними органами громадського об'єднання, у тому числі шляхом використання засобів зв'язку;

6) порядок звітування керівних органів громадського об'єднання перед його членами (учасниками);

7) порядок оскарження рішень, дій, бездіяльності керівних органів громадського об'єднання та розгляду скарг;

8) джерела надходження і порядок використання коштів та іншого майна громадського об'єднання;

9) порядок створення, діяльності та припинення діяльності відокремлених підрозділів громадського об'єднання (у разі їх створення громадським об'єднанням, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи);

10) порядок внесення змін до статуту;

11) порядок прийняття рішення щодо саморозпуску або реорганізації громадського об'єднання, а також щодо використання його коштів та іншого майна, що залишилися після саморозпуску, - для громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи.

2. У статуті громадського об'єднання можуть бути передбачені додаткові положення щодо утворення, діяльності і саморозпуску чи реорганізації громадського об'єднання, що не суперечать закону.

3. Статут громадського об'єднання, яке має намір здійснювати діяльність без статусу юридичної особи (у разі, якщо наявність статуту такого об'єднання передбачена рішенням про його утворення), може не містити положень, передбачених пунктами 5-8 частини першої цієї статті.

Стаття 13. Відокремлені підрозділи громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи може мати відокремлені підрозділи, які утворюються за рішенням відповідного керівного органу громадського об'єднання згідно із статутом, у порядку, визначеному Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

2. Відокремлені підрозділи громадського об'єднання не є юридичними особами, крім випадків, передбачених цим Законом.

Відокремлені підрозділи громадського об'єднання утворюються та здійснюють свою діяльність на основі статуту громадського об'єднання.

Відокремлені підрозділи громадського об'єднання зі статусом юридичної особи можуть мати своє положення, якщо це передбачено статутом громадського об'єднання. Положення про відокремлений підрозділ громадського об'єднання містить інформацію про найменування відокремленого підрозділу, назву керівних (та в разі потреби контролюючих) органів, порядок обрання (призначення), строк повноважень, перелік повноважень керівних (та в разі потреби контролюючих) органів. Положення про відокремлений підрозділ громадського об'єднання не може суперечити законам та статуту громадського об'єднання.

Стаття 18. Символіка громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання із статусом юридичної особи може мати власну символіку (емблему, прапор), яка підлягає реєстрації відповідно до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

2. Символіка громадського об'єднання не повинна відтворювати:

- 1) державні символи України;
- 2) інші офіційні символи чи знаки, які використовуються державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, державні та інші нагороди, печатки та інші відмітні знаки цих органів;
- 3) державні герби, прапори або офіційні назви інших держав;
- 4) ім'я або зображення фізичної особи без письмової згоди такої особи або її спадкоємців, засвідченої в установленому законом порядку, якщо інше не передбачено законом;
- 5) інші символи та знаки, використання яких обмежено законом.

У символіці громадського об'єднання не може використовуватися символіка російської імперської політики, символіка комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, символіка воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну.

3. Символіка громадського об'єднання має відрізнятися від зображення вже зареєстрованої символіки іншого громадського об'єднання.

4. Символіка громадського об'єднання затверджується уповноваженим статутним органом громадського об'єднання в порядку, визначеному його статутом.

5. Рішення про затвердження символіки має містити: вид символіки, її зображення та опис. Опис символіки повинен містити інформацію про кольори, масштаби та пропорції елементів символіки. Зображення символіки повинно містити повне або скорочене найменування громадського об'єднання.

6. Громадське об'єднання має право на використання власної символіки з дня її реєстрації. Забороняється використання зареєстрованої символіки громадського об'єднання фізичними та юридичними особами без згоди такого об'єднання та для цілей, не пов'язаних з діяльністю такого громадського об'єднання.

Стаття 19. Всеукраїнський статус громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання, зареєстроване в установленому законом порядку, може мати всеукраїнський статус за наявності у нього відокремлених підрозділів у більшості адміністративно-територіальних одиниць, зазначених у частині другій статті 133 Конституції України, і якщо таке громадське об'єднання підтвердило такий статус у порядку, встановленому Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

2. Підтвердження всеукраїнського статусу громадського об'єднання та відмова від такого статусу є добровільними.

3. Відомості про всеукраїнський статус громадського об'єднання перевіряються щороку уповноваженим органом з питань реєстрації відповідно до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Розділ III

ПРАВА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Стаття 21. Права громадських об'єднань

1. Для здійснення своєї мети (цілей) громадське об'єднання має право:

- 1) вільно поширювати інформацію про свою діяльність, пропагувати свою мету (цілі);
- 2) звертатися у порядку, визначеному законом, до органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами;
- 3) одержувати у порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації;
- 4) брати участь у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя;
- 5) проводити мирні зібрання;
- 6) здійснювати інші права, не заборонені законом.

2. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи має право:

- 1) бути учасником цивільно-правових відносин, набувати майнові і немайнові права відповідно до законодавства;
- 2) здійснювати відповідно до закону підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо це передбачено статутом громадського об'єднання, або через створені в порядку, передбаченому законом, юридичні особи (товариства, підприємства), якщо така діяльність відповідає меті (цілям) громадського об'єднання та сприяє її досягненню. Відомості про здійснення підприємницької діяльності громадським об'єднанням включаються до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

- 3) засновувати з метою досягнення своєї статутної мети (цілей) медіа;
- 4) брати участь у здійсненні державної регуляторної політики відповідно до Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності";
- 5) брати участь у порядку, визначеному законодавством, у роботі консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що утворюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування для проведення консультацій з громадськими об'єднаннями та підготовки рекомендацій з питань, що стосуються сфери їхньої діяльності.

3. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи, створена ним юридична особа (товариство, підприємство) може бути виконавцем державного замовлення відповідно до закону.

Стаття 22. Засади взаємодії громадських об'єднань з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування

1. Держава забезпечує додержання прав громадських об'єднань.

2. Втручання органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб у діяльність громадських об'єднань, так само як і втручання громадських об'єднань у діяльність органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, не допускається, крім випадків, передбачених законом.

3. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування можуть залучати громадські об'єднання до процесу формування і реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення, зокрема, шляхом проведення консультацій з громадськими об'єднаннями стосовно важливих питань державного і суспільного життя, розроблення відповідних проектів нормативно-правових актів, утворення консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів при органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування, в роботі яких беруть участь представники громадських об'єднань.

4. Проведення в порядку, визначеному законодавством, консультацій з громадськими об'єднаннями щодо проектів нормативно-правових актів, які стосуються правового статусу громадських об'єднань, їх фінансування та діяльності, є обов'язковим.

5. Державний нагляд та контроль за дотриманням закону громадськими об'єднаннями здійснюють органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування у порядку, визначеному законом.

Стаття 23. Фінансова підтримка та звітність громадських об'єднань

1. Громадські об'єднання зі статусом юридичної особи мають право на фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів відповідно до закону.

2. Громадські об'єднання, які отримують фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, зобов'язані подавати та оприлюднювати звіти про цільове використання цих коштів відповідно до закону.

3. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи, створені ним юридичні особи (товариства, підприємства) зобов'язані вести бухгалтерський облік, фінансову та статистичну звітність, бути зареєстрованими в податкових органах та сплачувати до бюджету обов'язкові платежі відповідно до закону. Надання громадським об'єднанням, створеним ними юридичними особами (товариствам, підприємствам) пільг, у тому числі з оподаткування, здійснюється на підставах та в порядку, визначених законом.

Громадські об'єднання зобов'язані:

1) зберігати правоустановчі документи, документи, в яких міститься інформація про діяльність, яка провадилася відповідно до мети (цілей) та завдань; зберігати і регулярно оновлювати інформацію, достатню для ідентифікації згідно з вимогами закону кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), засновників, керівників, членів керівних органів та довірених осіб громадського об'єднання, а також надавати її державному реєстратору у випадках та в обсязі, передбачених законом. Ця інформація не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом;

2) готувати річні фінансові звіти із зазначенням детального аналізу доходів і витрат;

3) здійснювати заходи контролю, щоб забезпечити зарахування і витрачання повністю всіх коштів у спосіб, що узгоджується з цілями та завданнями заявленої діяльності громадського об'єднання;

4) забезпечити ведення обліку та зберігання не менше п'яти років усіх необхідних облікових документів стосовно внутрішніх та міжнародних операцій, а також інформації, зазначеної у пунктах 1 і 2 цієї частини, і надавати її компетентним державним органам на відповідний запит, а також в інших випадках, передбачених законодавством.

Стаття 24. Власність громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи для виконання своєї статутної мети (цілей) має право володіти, користуватися і розпоряджатися коштами та іншим майном, яке відповідно до закону передане такому громадському об'єднанню його членами (учасниками) або державою, набуто як членські внески, пожертвуване громадянами, підприємствами, установами та організаціями, набуто в результаті підприємницької діяльності такого об'єднання, підприємницької діяльності створених ним юридичних осіб (товариств, підприємств), а також майном, придбаним за рахунок власних коштів, тимчасово наданим у користування (крім розпорядження) чи на інших підставах, не заборонених законом.

2. Право власності громадського об'єднання зі статусом юридичної особи реалізує його вищий орган управління в порядку, передбаченому законом та статутом громадського об'єднання. Окремі функції щодо управління майном за рішенням вищого органу управління громадського об'єднання можуть бути покладені на створені ним відповідно до статуту керівні органи, юридичні особи (товариства, підприємства), відокремлені підрозділи таких об'єднань або передані громадським спілкам, утвореним цими громадськими об'єднаннями.

3. У разі саморозпуску громадського об'єднання його майно та кошти після задоволення вимог кредиторів передаються за рішенням такого об'єднання на статутні або благодійні цілі іншому (кільком іншим) громадському об'єднанню, а в разі неприйняття такого рішення - зараховуються відповідно до закону до державного або місцевого бюджету.

4. У разі реорганізації громадського об'єднання його майно, активи та пасиви передаються правонаступнику.

Розділ IV

ОСОБЛИВОСТІ ПРИПИНЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Стаття 25. Способи припинення діяльності громадського об'єднання

1. Припинення діяльності громадського об'єднання здійснюється:

1) за рішенням громадського об'єднання, прийнятим вищим органом управління громадського об'єднання, у визначеному статутом порядку, шляхом саморозпуску або реорганізації;

2) за рішенням суду про заборону (примусовий розпуск) громадського об'єднання.

2. Припинення діяльності громадського об'єднання відбувається в порядку, визначеному Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

3. Якщо вартості майна громадського об'єднання зі статусом юридичної особи, яке безпосередньо здійснює підприємницьку діяльність і щодо якого прийнято рішення про ліквідацію, недостатньо для задоволення вимог кредиторів, ліквідатор (ліквідаційна комісія)

зобов'язаний звернутися до господарського суду із заявою про порушення справи про банкрутство такого громадського об'єднання відповідно до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

Стаття 26. Добровільне припинення діяльності громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання має право у будь-який час прийняти рішення про припинення своєї діяльності (саморозпуск).

2. Рішення про саморозпуск громадського об'єднання приймається у порядку, встановленому статутом цього об'єднання. Вищий орган управління, який прийняв рішення про саморозпуск громадського об'єднання, створює ліквідаційну комісію або доручає керівному органу здійснювати повноваження ліквідаційної комісії для проведення припинення громадського об'єднання як юридичної особи, а також приймає рішення щодо використання коштів та майна громадського об'єднання після його ліквідації відповідно до статуту.

11. Припинення діяльності громадської спілки не має наслідком припинення юридичних осіб - членів цієї спілки.

Стаття 28. Заборона громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання може бути заборонено судом за позовом уповноваженого органу з питань реєстрації у разі виявлення ознак порушення громадським об'єднанням вимог статей 36, 37 Конституції України, статті 4 цього Закону, а також у разі засудження його уповноважених осіб за вчинення кримінального правопорушення проти основ національної безпеки України, передбаченого статтею 111-1 Кримінального кодексу України. Заборона громадського об'єднання має наслідком припинення його діяльності у порядку, встановленому Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

2. Справа про заборону громадського об'єднання розглядається у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

3. У разі прийняття рішення про заборону громадського об'єднання майно, кошти та інші активи громадського об'єднання за рішенням суду спрямовуються до державного бюджету.

5. Інші підстави для заборони діяльності громадського об'єднання, крім зазначених у частині першій цієї статті, не допускаються.

6. До філій та представництв іноземних неурядових організацій застосовуються положення цієї статті щодо підстав та порядку заборони їх діяльності.

Стаття 29. Порядок припинення громадського об'єднання

1. Припинення громадського об'єднання включає:

- 1) припинення внутрішньоорганізаційної діяльності громадського об'єднання;
- 2) припинення громадського об'єднання як юридичної особи.

Стаття 31. Відповідальність за порушення законодавства

1. Посадові особи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, громадяни, іноземці, особи без громадянства за порушення законодавства про громадські об'єднання несуть відповідальність у порядку, встановленому законом.

2. Громадські об'єднання, філії та представництва іноземних неурядових організацій за порушення законодавства несуть відповідальність, передбачену цим Законом та іншими законами України.

3. Участь у діяльності громадського об'єднання, філії, представництва іноземної неурядової організації, діяльність яких заборонена в судовому порядку, тягне за собою адміністративну відповідальність, якщо законом не передбачено інший вид юридичної відповідальності.

Додаток В

РЕГЛАМЕНТ

Криворізької міської ради

РОЗДІЛ I

Загальні положення

Глава 1. Криворізька міська рада – орган місцевого самоврядування. Основні принципи її діяльності

Стаття 1. Криворізька міська рада (надалі – рада) – виборний орган місцевого самоврядування, що представляє Криворізьку міську територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції й повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», чинним законодавством України.

Рада є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного герба України і своїм найменуванням, рахунки в установах банків України, може від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав, бути позивачем і відповідачем у суді та мати інші повноваження, передбачені чинним законодавством.

Загальний склад ради визначається Виборчим кодексом України. Строк повноважень ради, обраної на чергових місцевих виборах, визначається Конституцією України.

На будинку ради встановлюється Державний прапор України. Рада проводить засідання в сесійній залі ради (м. Кривий Ріг, пл. Молодіжна,1), крім виїзних і дистанційних. У залі, де проходять засідання ради, встановлюються Державний прапор України, прапор Дніпропетровської області та прапор міста.

Робота ради та її діловодство ведуться українською мовою. Організація та ведення діловодства ради покладається на управління організаційно-протокольної роботи виконкому міської ради.

Стаття 2. Діяльність ради базується на принципах:

- народовладдя;
- законності;
- гласності;
- колегіальності;
- поєднання місцевих і державних інтересів;
- виборності;
- правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених чинним законодавством України;

- підзвітності та відповідальності ради, її органів і посадових осіб перед міською територіальною громадою;
- судового захисту прав місцевого самоврядування;
- державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування.

Стаття 3. Засідання ради, постійних комісій ради є відкритими та гласними, окрім випадків, установлених статтею 4 Регламенту. Засідання тимчасових контрольних комісій ради можуть проводитися також у закритому режимі.

Порядок висвітлення діяльності ради, її органів та посадових осіб здійснюється відповідно до Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» шляхом прямої трансляції пленарних засідань у пресцентрі ради й на офіційному вебсайті Криворізької міської ради та її виконавчого комітету (надалі – офіційний вебсайт), теле- і радіорепортажів, надання акредитованим при раді представникам засобів масової інформації можливості бути присутніми під час пленарних засідань ради, вести фотозйомку, аудіо- та відеозапис пленарних засідань тощо. Представники засобів масової інформації розміщуються в сесійній залі в спеціально відведених місцях. На офіційному вебсайті зберігається у вільному доступі архів онлайн трансляцій пленарних засідань ради. Громадяни міста мають можливість бути присутніми на сесії ради в порядку, визначеному статтею 19 Регламенту.

Проекти рішень ради оприлюднюються на офіційному вебсайті в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації», крім випадків виникнення надзвичайних ситуацій та інших невідкладних випадків, передбачених законом, проєктів рішень, спрямованих на надання адміністративних послуг, якщо це призведе до порушення встановленого законом строку надання відповідної адміністративної послуги, коли такі проєкти актів оприлюднюються негайно після їх підготовки.

Протоколи сесій ради, порядки денні відкритих пленарних засідань та ухвалені рішення, крім інформації з обмеженим доступом, результати поіменного голосування, протоколи, висновки, рекомендації та звіти постійних комісій, тимчасових контрольних комісій ради підлягають обов'язковому оприлюдненню на офіційному вебсайті й надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». У рішеннях і проєктах рішень ради не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним або комунальним майном, у тому числі про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб і найменування юридичних осіб, що отримують ці кошти або майно, а також до іншої інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом. Відповідальність за достовірність наданої для оприлюднення інформації покладається на розробника проєкту рішення.

Відкритість і гласність у діяльності ради забезпечується стабільним функціонуванням офіційного вебсайта, на якому розміщується інформація про міського голову, депутатів і секретаря ради, членів виконавчого комітету, керівників виконавчих органів ради згідно з вимогами чинного законодавства. Щорічно в липні й лютому на офіційному вебсайті та в засобах масової інформації розміщується звіт про діяльність виконавчих органів ради за півріччя й рік відповідно. Під час функціонування офіційного вебсайта має бути забезпечена технічна можливість цілодобово переглядати, поширювати, роздруковувати будь-які матеріали з нього.

Стаття 4. У зв'язку з необхідністю збереження конфіденційної інформації, інформації, що становить державну таємницю, та з інших питань за рішенням ради, постійної комісії ради, що приймається більшістю голосів від їх загального складу, може проводитися закриті засідання.

Закриті пленарні засідання проводяться в звичайному порядку за такими винятками:

- у залі засідань перебувають міський голова, депутати; можуть перебувати – запрошені особи;
- фіксація закритого засідання не здійснюється, крім службової фіксації, що не містить змісту обговорення.

Закритість засідання поширюється лише на процедуру обговорення та ухвалення рішень. Ухвалені на закритому пленарному засіданні рішення ради оприлюднюються в установленому чинним законодавством України порядку, крім даних, розголошення яких призведе до порушення законодавства у сфері інформації та відповідної таємниці.

В умовах воєнного стану сесії ради проводити в закритому режимі відповідно до глави 12 Регламенту.

Стаття 5. Сесії ради можуть проводитися в дистанційному режимі онлайн відповідно до вимог чинного законодавства України й

Регламенту з дотриманням вимог, установлених главою 11 Регламенту.

ГЛАВА 2. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ, УНЕСЕННЯ ЗМІН ДО РЕГЛАМЕНТУ, КОНТРОЛЬ ЗА ЙОГО ДОТРИМАННЯМ

Стаття 6. Порядок діяльності ради, її органів та посадових осіб визначається Конституцією України, Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», іншими законодавчими актами й цим Регламентом.

Стаття 7. Регламент роботи ради поточного скликання затверджується радою на її пленарному засіданні не пізніше другої сесії.

До затвердження регламенту ради поточного скликання застосовується регламент ради, що діяв у попередньому скликанні.

Регламент ради визначає порядок скликання чергової та позачергової сесії ради, порядок обрання секретаря ради, проведення першої та наступних сесій ради, підготовки й розгляду нею питань, ухвалення рішень ради про затвердження порядку денного пленарного засідання та з інших процедурних питань, а також порядок роботи сесії з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Зміни до Регламенту можуть бути внесені за пропозицією міського голови, постійних комісій ради, депутатських фракцій, депутатів, більшістю голосів депутатів від загального складу ради.

Стаття 8. Дотримання Регламенту є обов'язковим для міського голови, секретаря ради, депутатських груп і фракцій, депутатів і виконавчих органів ради.

Контроль за дотриманням Регламенту покладається на міського голову, головуючого на засіданні, постійну комісію ради, до функціональної спрямованості якої належить розгляд зазначеного питання відповідно до Положення про постійні комісії ради.

РОЗДІЛ II СЕСІЇ РАДИ

ГЛАВА 3. ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ РАДИ

Стаття 9. Рада організовує роботу відповідно до перспективного (на півріччя) плану, який затверджується її рішенням.

Рада під час планування діяльності відокремлює питання, які потребують ухвалення регуляторних актів (надалі – РА), у окремий план, що підлягає опублікуванню.

Стаття 10. Пропозиції до плану роботи ради вносяться міським головою, постійними комісіями, депутатами, депутатськими фракціями, групами, виконавчими органами ради. Проект рішення про план роботи ради на підставі наданих пропозицій розробляється управлінням організаційно-протокольної роботи виконкому міської ради, а з регуляторної діяльності – управлінням розвитку підприємництва виконкому Криворізької міської ради.

Контроль за підготовкою та проведенням передбачених планами заходів покладається на секретаря ради.

Глава 4. Підготовка й проведення сесій

Стаття 11. Рада проводить роботу сесійно. Сесії можуть бути як черговими, так і позачерговими.

Сесії ради складаються із засідань постійних комісій, одного або кількох пленарних засідань ради. За неможливості розглянути порядок денний протягом одного пленарного засідання, рада процедурним рішенням може перенести розгляд питань порядку денного на інше пленарне засідання.

Як правило, пленарні засідання проводяться в четверту середу місяця, засідання постійних комісій ради – за п'ять днів до пленарного засідання.

Кожне пленарне засідання починається та закінчується виконанням Державного гімну України.

Для проведення пленарних засідань ради застосовується система інформаційного забезпечення депутатів Криворізької міської ради «Рада – Кривий Ріг» (надалі СІЗ – «Рада-Кривий Ріг»), за допомогою якої фіксується тривалість пленарного засідання, присутність депутатів, запис на виступи, поіменне голосування та його результати, аудіозапис засідання.

Стаття 12. Перша сесія новообраної ради скликається Криворізькою міською територіальною виборчою комісією Криворізького району Дніпропетровської області (надалі – міська виборча комісія) не пізніше двох тижнів після реєстрації новообраних депутатів ради в кількості, що забезпечує повноважність складу ради відповідно до статті 45 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», без обмеження строку та часу на скликання, шляхом публічного оголошення в засобах масової інформації чи іншим способом, що забезпечує публічність оголошення, визначеним виборчою комісією.

Стаття 13. На першій сесії ради нового скликання, як правило, вирішуються питання:

- обрання секретаря ради;
- утворення постійних комісій ради;
- затвердження складу та обрання голів постійних комісій;
- утворення виконавчого комітету та визначення його загальної чисельності;
- затвердження персонального складу виконавчого комітету.

Стаття 14. Реєстрація депутатів перед початком першої сесії забезпечується представниками виконкому міської ради на підставі списку зареєстрованих депутатів, наданого міською виборчою комісією, за пред'явленням депутатом документа, що посвідчує особу. Кожному депутату видається персональна електронна картка для участі в реєстрації та голосуванні за допомогою СІЗ – «Рада-Кривий Ріг».

Першу сесію ради відкриває й веде голова міської територіальної виборчої комісії, який інформує раду про результати виборів і реєстрацію міського голови, депутатів.

Оголошення рішення міської виборчої комісії є підставою набуття повноважень міським головою та депутатами.

Новообрані міський голова і депутати складають на пленарному засіданні присягу відповідно до чинного законодавства.

Після складення присяги голова міської виборчої комісії передає головування на пленарному засіданні новообраному міському голові.

У разі, якщо на час проведення першої сесії міський голова не обраний, про що на сесії інформує голова міської територіальної виборчої комісії, рада обирає тимчасову президію з числа депутатів у складі трьох осіб. Члени тимчасової президії почергово головують на пленарних засіданнях ради до обрання секретаря ради. З часу обрання секретаря ради він головує на пленарних засіданнях ради до обрання міського голови.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» особа, обрана депутатом ради, подає декларацію «кандидата на посаду» за минулий рік упродовж 15 календарних днів з дня відкриття першої сесії міської ради. Якщо обрані особи вже подавали декларацію за минулий рік, що передувє року обрання, її повторного подання не вимагається.

Стаття 15. Наступні сесії скликаються міським головою за необхідності, але не менше разу на квартал, а з питань відведення земельних ділянок та надання документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності – не рідше разу на місяць.

Розпорядження міського голови про скликання чергової сесії, крім першої сесії новообраної ради, із зазначенням основних питань, що виносяться на розгляд ради, місця й часу проведення направляється в електронному вигляді депутатам і доводиться до відома населення міста шляхом оприлюднення на офіційному вебсайті, у засобах масової інформації не пізніше десяти календарних днів до її

відкриття; про позачергову сесію – не пізніше ніж за день до сесії, з розміщенням документа про скликання сесії на офіційному вебсайті.

Стаття 16. Проекти порядку денного, рішень ради, що вносяться на розгляд чергової сесії, депутати отримують у електронному вигляді за день до засідань постійних комісій. У день засідань постійних комісій – на паперових носіях за заявою депутата.

Стаття 17. Якщо міський голова не може особисто скликати сесію ради, вона скликається секретарем ради за дорученням міського голови або за пропозиціями не менше як однієї третини депутатів від загального складу ради, виконавчого комітету ради; у інших випадках – у відповідності до частини 9 статті 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Стаття 18. Позачергова сесія скликається за пропозиціями міського голови, третини депутатів від загального складу ради, а також виконавчих органів ради. Обґрунтовані пропозиції про скликання позачергової сесії ради подаються міському голові із зазначенням питань та проектами документів, розгляд яких пропонується.

Розпорядження міського голови про скликання позачергової сесії доводиться до відома депутатів та населення шляхом оприлюднення на офіційному вебсайті не пізніше ніж за день до її відкриття із зазначенням часу й місця проведення сесії, питань, що пропонується внести на розгляд ради.

Стаття 19. На пленарних засіданнях ради можуть бути присутніми народні депутати України, депутати Дніпропетровської обласної, Криворізької районної рад, особи, запрошені для участі в роботі сесії міським головою.

На засідання ради або постійних комісій можуть бути запрошені представники місцевих органів державної влади, районних у місті рад, політичних партій, громадських, релігійних організацій, підприємств, установ, організацій міста.

На засіданні ради можуть бути присутніми в спеціально відведених місцях представники засобів масової інформації, акредитовані при раді. Представники телебачення, радіо й преси акредитуються при раді на термін дії ради поточного скликання через подання відповідної заяви, підписаної уповноваженою на те особою засобу масової інформації, секретарем ради. Відмова в акредитації має бути вмотивованою та може бути оскаржена до ради або до суду. Акредитованим представникам засобів масової інформації надається можливість ознайомлення з матеріалами, що поширюються серед депутатів на пленарному засіданні, за винятком тих, що слухаються в режимі «закритого засідання». У разі порушення законодавства про інформацію або Регламенту представником засобів масової інформації, рада процедурним рішенням може позбавити його акредитації на визначений нею термін. Відсутність акредитації не може бути підставою для відмови в допуску журналіста, працівника засобу масової інформації на відкриті засідання ради.

Заяви громадян на присутність на пленарному засіданні подаються до закінчення робочого дня, що передує пленарному засіданню, у разі наявності вільних місць – безпосередньо перед пленарним засіданням. Кількість присутніх обмежується кількістю місць, відведених для представників міської територіальної громади.

Умовою для допуску на пленарне засідання є пред'явлення особою документа, що посвідчує особу або підтверджує її спеціальний статус.

Право бути присутньою на засіданні може бути обмежено у відношенні особи, яка в ході засідання здійснила протиправні дії (ініціювання бійки, хуліганських дій, образливі виступи та репліки, нетверезий стан тощо).

Місця для депутатів ради відводяться в залі засідань окремо від місць для інших осіб, присутніх на засіданні, і не можуть бути зайняті іншими особами. Під час засідання ради особи, які не є депутатами (за винятком технічних працівників), не можуть перебувати в частині сесійної зали, призначеній для розміщення депутатів.

Запрошені мають утримуватися від публічних проявів власного ставлення до питань, що розглядаються радою або постійною комісією. У разі порушення правопорядку, заважання проведенню пленарного засідання або засідання постійної комісії, головуючий ставить на голосування питання про позбавлення їх права бути присутніми на засіданні.

У разі захоплення будівель чи споруд, де здійснюється діяльність ради та її виконавчих органів, з метою незаконного користування ними або перешкоджання нормальній роботі цих органів, особи, винні в зазначеному правопорушенні, можуть бути притягнуті до відповідальності за статтею 341 Кримінального кодексу України.

Глава 5. Формування порядку денного пленарного засідання

Стаття 20. Порядок денний сесії ради формується міським головою. Пропозиції до проекту порядку денного вносяться міським головою, секретарем ради, постійними комісіями, депутатами, депутатськими фракціями та групами, виконавчим комітетом, виконавчими органами ради. Пропозиції щодо ухвалення рішень, що є регуляторними актами, вносяться з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Розгляду на сесії ради підлягають електронні петиції, що набрали необхідну кількість підписів у визначений законом термін, а також питання, віднесені до повноважень ради чинним законодавством України.

Як виняток, у разі виникнення потреби ухвалення термінового рішення, завізованого в установленому порядку, дозволяється вносити пропозиції щодо розгляду питань безпосередньо на пленарному засіданні до затвердження порядку денного.

Стаття 21. Підготовку питань на розгляд сесії організовує секретар ради. Питання вносяться на розгляд ради за наявності проекту рішення, пояснювальної записки до нього та необхідних матеріалів.

Підготовка проектів рішень здійснюється розробниками – департаментами, управліннями, відділами, іншими виконавчими органами ради та подаються керуючим справами виконкому міської ради.

Проект рішення, що планується внести на розгляд сесії ради, завізований в установленому порядку, у електронному вигляді подається розробником до управління інформаційно-комунікаційних технологій виконкому Криворізької міської ради з метою оприлюднення відповідно до вимог Законів України «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних».

Управління інформаційно-комунікаційних технологій виконкому Криворізької міської ради оприлюднює проект рішення шляхом його розміщення на офіційному вебсайті (www.kr.gov.ua) протягом робочого дня, у який було надано /надіслано/ відповідний проект, крім першої сесії новообраної ради.

Проекти рішень, що пропонується ухвалити на сесії ради, як правило, за 7 днів до засідання постійних комісій ради передаються до управління організаційно-протокольної роботи виконкому міської ради.

До проекту рішення додаються передбачені текстом додатки в оригіналі, пояснювальна записка, висновки та рекомендації постійних комісій ради (у разі необхідності), інші необхідні документи. Проект РА у сфері господарської діяльності подається з пакетом документів відповідно до вимог законодавства України. Вироблення остаточного варіанта проекту рішення під час погодження покладається на його розробників і його може бути додатково розглянуто на засіданнях постійних комісій рад.

Управління організаційно-протокольної роботи виконкому міської ради до проведення засідання постійних комісій забезпечує копіювання всіх необхідних документів [проектів рішень, пояснювальних записок (копіювання таблиць щодо показників міського бюджету здійснюється у форматі А3)].

Після одержання ротиражованих проектів рішень управління організаційно-протокольної роботи виконкому міської ради напередодні засідання постійних комісій ради формує:

- разом з департаментами, управліннями, відділами, іншими виконавчими органами ради пакети проектів рішень, порядку денного на паперових носіях для міського голови, секретаря й депутатів ради, заступників міського голови, керуючої справами виконкому міської ради, голів районних у місті рад (1 примірник), юридичного управління виконкому міської ради, управління преси, інформаційної діяльності та внутрішньої політики виконкому Криворізької міської ради;

- проекти рішень ради з пояснювальними записками й порядку денного в електронному вигляді, що надається управлінню інформаційно-комунікаційних технологій виконкому Криворізької міської ради для подальшого відправлення депутатам ради на їх електронні адреси.

Стаття 22. Проект рішення друкується на спеціальному бланку, тиражування якого здійснює управління організаційно-протокольної роботи виконкому міської ради, через одинарний інтервал. Текст проекту рішення ради обов'язково має:

- заголовок, який друкується напівжирним курсивом;
- констатуючу частину, у якій стисло викладаються мета й необхідність ухвалення рішення, містяться посилання на закони, інші акти або документи. У рішеннях з планових питань – стисло підсумки вивчення стану справ щодо питання, яке розглядається;
- постановчу частину, у якій конкретно й чітко формулюються завдання та виконавці, терміни, вказується покладання контролю та координації роботи (за необхідності) щодо виконання рішення.

Відповідальність за зміст документа, достовірність фактичного матеріалу, наявного в ньому, покладається на розробника.

Стаття 23. Особи, відповідальні за підготовку питань на засідання ради, а також департаменти, управління, відділи, інші виконавчі органи ради, що подають проекти рішень ради, зобов'язані їх погодити (завізувати). Візування проекту рішення є обов'язковим. За наявності у того, хто погоджує, мотивованих зауважень і пропозицій, вони викладаються на окремому аркуші, що зберігається разом з оригіналом рішення.

Друкування та розмноження проектів рішень і інших матеріалів сесії проводиться з примірника, підготовленого відповідно до вимог Регламенту.

Стаття 24. Особливості діяльності ради з підготовки, ухвалення та відстеження результативності дії РА визначаються Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

План діяльності з підготовки проектів РА на наступний календарний рік затверджується не пізніше 15 грудня поточного року.

Пропозиції до плану РА, узгоджені із заступниками міського голови відповідно до розподілу обов'язків, подаються розробниками проектів рішень ради кожного року до управління розвитку підприємництва виконкому Криворізької міської ради, що здійснює їх узагальнення й подає на затвердження раді.

План не пізніше п'яти робочих днів зі дня затвердження оприлюднюється в друкованих засобах масової інформації та на офіційному вебсайті.

Затвержені зміни оприлюднюються в той же спосіб та терміни, що й план.

Розробник кожного проекту РА з метою одержання пропозицій і зауважень до оприлюднення проекту готує аналіз регуляторного впливу (надалі – АРВ). Якщо проект РА одночасно містить норми, що регулюють господарські або адміністративні відносини між органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання чи інші суспільні відносини, а також акти, що містять нормативні та індивідуально-конкретні приписи, то АРВ готується лише щодо норм, які регулюють господарські або адміністративні відносини між радою, її виконкомом та суб'єктами господарювання.

Проект рішення ради з АРВ, підписаний розробником та узгоджений у визначеному порядку, з електронною копією надаються до управління розвитку підприємництва виконкому Криворізької міської ради. Управління розвитку підприємництва виконкому Криворізької міської ради передає проект РА з АРВ для розгляду постійній комісії ради, до функціональної спрямованості якої належить розгляд зазначеного питання й покладено функції відповідальної комісії відповідно до Положення про постійні комісії ради.

У разі невідповідності змісту проекту РА з АРВ чинному законодавству щодо процедури регуляторної діяльності, він повертається розробнику на доопрацювання.

Кожен проект РА з АРВ, унесений на розгляд ради, подається до відповідальної комісії для підготовки експертного висновку щодо регуляторного впливу проекту РА, який разом з цим проектом та АРВ подається до уповноваженого органу щодо здійснення державної регуляторної політики для підготовки в установленому Кабінетом Міністрів України порядку пропозицій відносно вдосконалення проекту відповідно до принципів державної регуляторної політики.

До експертизи відповідальна комісія може залучати експертну комісію з питань підготовки проектів регуляторних актів, а за необхідності й громадські організації, суб'єктів господарювання, науковців, провідних фахівців відповідних галузей.

Висновки відповідальної комісії та пропозиції уповноваженого органу передаються для вивчення до профільної постійної комісії ради (надалі – головна комісія), до відання якої належить супроводження розгляду проекту РА. Під час представлення на пленарному засіданні міської ради проекту РА голова відповідальної комісії доповідає висновки про його відповідність вимогам чинного законодавства України.

У разі внесення на розгляд ради проекту РА без АРВ, відповідальна комісія ради приймає рішення про направлення проекту РА на доопрацювання до органу чи особи, яка його внесла. Копія цього рішення направляється до управління розвитку підприємництва виконкому Криворізької міської ради.

Глава 12. Проведення сесій ради в умовах правового режиму воєнного стану

Стаття 60. Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України та відповідними законами України.

Органи місцевого самоврядування здійснюють заходи й повноваження, необхідні для забезпечення оборони міста, захисту безпеки його населення та інтересів держави.

Стаття 61. Сесія, що проводиться в період воєнного стану, скликається не пізніше ніж за день до її відкриття. Розпорядження міського голови про скликання сесії, із зазначенням місця й часу проведення, направляється в електронному вигляді депутатам міської ради та не доводиться до відома населення, засобів масової інформації міста шляхом оприлюднення.

Стаття 62. Сесія може складатися із засідань постійних комісій міської ради (у тому числі спільних) та пленарного засідання.

Стаття 63. Тимчасово на період особливого правового режиму воєнного стану не застосовуються вимоги статті 16 Регламенту.

Стаття 64. В умовах правового режиму воєнного стану сесія проводиться в закритому режимі.

Заборонено розголошення відомостей, що становлять державну або іншу таємницю, яка охороняється законом, інших відомостей з питань, що розглядалися на закритих засіданнях ради чи її органів і не підлягають за їх рішенням розголошенню.

Стаття 65. У період воєнного стану обмежується доступ до офіційного вебсайта Криворізької міської ради та її виконавчого комітету.

Стаття 66. Пряма трансляція пленарних засідань на офіційному вебсайті Криворізької міської ради та її виконавчого комітету не здійснюється, запис засідання ради не ведеться.

Стаття 67. Представникам засобів масової інформації не надається можливість бути присутніми під час пленарних засідань ради. Вести фотозйомку, аудіо- та відеозапис пленарних засідань забороняється.

РОЗДІЛ III РАДА, ЇЇ ОРГАНИ ТА ПОСАДОВІ ОСОБИ ГЛАВА 13. ПОСАДОВІ ОСОБИ РАДИ

Стаття 68. Міський голова є головною посадовою особою Криворізької міської територіальної громади. Міський голова обирається міською територіальною громадою в порядку, передбаченому законодавством, та здійснює свої повноваження на постійній основі. Строк повноважень міського голови, обраного на чергових місцевих виборах, визначається Конституцією України.

Міський голова організує в межах, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», роботу ради та її виконавчого комітету.

Міський голова очолює виконавчий комітет ради, головує на пленарних засіданнях ради, підписує рішення ради та її виконавчого комітету; у разі відсутності міського голови чи неможливості здійснення ним своїх повноважень з питань діяльності виконавчих органів ради, його обов'язки виконує посадова особа, призначена розпорядженням міського голови.

На міського голову поширюються повноваження та гарантії депутатів ради, передбачені Законом України «Про статус депутатів місцевих рад», якщо інше не встановлено законодавством.

Повноваження міського голови визначаються чинним законодавством і можуть бути припинені достроково у випадках, передбачених законом.

Стаття 69. Секретар ради обирається радою з числа її депутатів шляхом таємного голосування за пропозицією міського голови на строк повноважень ради та працює в раді на постійній основі.

У разі невідтримання кандидатури, висунутої міським головою, пропозиція щодо кандидатури секретаря ради може вноситися на розгляд ради не менш як половиною депутатів від загального складу ради. У разі, якщо рада не підтримала кандидатуру, унесену депутатами, наступну пропозицію щодо кандидатури секретаря ради вносить міський голова.

Секретар ради організує підготовку сесій ради, питань, що вносяться на розгляд ради, забезпечує оприлюднення проєктів рішень ради відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», своєчасне доведення рішень ради до виконавців і населення, організує контроль за їх виконанням, забезпечує офіційне оприлюднення рішень ради, які, відповідно до закону, є регуляторними актами, а також документів, підготовлених у процесі здійснення радою регуляторної діяльності, та інформації про здійснення радою регуляторної діяльності, сприяє депутатам ради в здійсненні їх повноважень, організує за дорученням ради в межах повноважень здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою і проведенням референдумів та виборів до органів місцевого самоврядування, вирішує інші питання, пов'язані з діяльністю ради.

Глава 14. Постійні комісії ради

Стаття 70. Постійні комісії ради є органами ради, що обираються з числа її депутатів для вивчення, попереднього розгляду, обговорення та підготовки питань, що належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконавчого комітету.

Постійні комісії ради, їх кількісний і персональний склад за пропозицією міського голови створюються радою та затверджуються її рішенням на строк її повноважень.

Постійні комісії обираються з числа депутатів ради в складі голови та членів комісії. Депутат зобов'язаний увійти до складу однієї з постійних комісій. До складу постійних комісій не можуть бути обрані міський голова, секретар ради.

Склад постійних комісій затверджується рішенням ради з одночасним обранням голів цих комісій.

У разі незгоди депутата ради працювати в постійній комісії, до складу якої його затверджено, він може звернутися з відповідною письмовою заявою на ім'я міського голови.

Стаття 71. Постійні комісії можуть проводити засідання дистанційно.

Стаття 72. Постійні комісії є підзвітними раді та відповідальними перед нею. Депутати працюють у постійних комісіях на громадських засадах. Виконавчі органи ради здійснюють організаційне, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення діяльності постійних комісій. Виконавчі органи ради забезпечують постійні комісії приміщеннями для проведення засідань.

Глава 15. Тимчасові контрольні комісії ради

Стаття 73. Рада може утворювати тимчасові контрольні комісії.

Тимчасові контрольні комісії ради є її органами, які обираються з числа її депутатів для здійснення контролю з конкретно визначених радою питань, що належать до повноважень місцевого самоврядування.

Рішення про створення тимчасової контрольної комісії ради, її назву, завдання, персональний склад комісії та її голову вважається ухваленим, якщо за нього проголосувало не менше однієї третини депутатів від загального складу ради.

Організація роботи тимчасової контрольної комісії ради здійснюється відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Стаття 74. За наслідками обговорення результатів роботи тимчасової контрольної комісії на пленарному засіданні рада приймає щодо неї остаточне рішення або доручає комісії продовжити роботу й визначає для цього новий термін.

Глава 16. Виконавчі органи ради

Стаття 75. Виконавчими органами ради є її виконавчий комітет, департаменти, управління, відділи та інші, утворені радою виконавчі органи.

Стаття 76. Виконавчий комітет утворюється радою на строк її повноважень. Кількісний склад виконавчого комітету визначається радою. Персональний склад затверджується радою за пропозицією міського голови. До складу виконавчого комітету не можуть входити депутати ради, крім секретаря ради. Рада затверджує Положення про виконавчий комітет Криворізької міської ради.

Стаття 77. Виконавчі органи ради є підзвітними й підконтрольними раді та раз у півріччя звітують про роботу перед міською територіальною громадою через засоби масової інформації.

Стаття 78. Компетенція виконавчого комітету та інших виконавчих органів ради визначається Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», іншими законами, рішенням ради про розмежування повноважень між виконавчим комітетом, департаментами, управліннями, відділами, іншими виконавчими органами ради та міським головою.